

NAPLÓ

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

XXXIV. ÉVFOLYAM
119. SZÁM
ÁRA: 1,20 FORINT
1977. V. 22.,
VASÁRNAP

Mai számunkban:

- Népfrontosok Fülöpön 3. oldal
- FORGÁCSOK 4. oldal
- Körkép a megye múzeumairól és kiállítóhelyeikéről 5. oldal
- Búcsú a panaszkönyvektől — Nyolcból négyen társtalanul — Váltás — Keresztrejtvény — Kispajtás — Szülőföldünk 9-16. oldal

Nemzetközi nőtalálkozó Debrecenben

A tavaszi béke- és barátsági hónap rendezvénysorozatának részeként nemzetközi nőtalálkozót rendezett Debrecenben, a megyei tanács székházában a Hazafias Népfőnt megyei elnökségének, bizottságának nőtagjai, a községi, városi nőbizottsági elnökök, titkárok, valamint a tömegszervezetek e témában dolgozó aktivistái találkoztak ezen a rendezvényen bolgár (Maria Koteva, Dunka Petrova, Svetla Klimentova), lengyel (Cecylla Jarosinka), német (Rosemarie Pickert, Ingeborg Seemann) és szovjet (Badajeva Valentyna Nyikolajevna) vendégeikkel.

A találkozón részt vett Vigh Mártonné, az MSZMP megyei nőreferense is. A fórumot, melynek témája volt a nő- és szociálpolitika a szocialista országokban, Gál Andrásné, a Hazafias Népfőnt megyei elnöke nyitotta meg. Ezután Király Zoltánné, a megyei nőbizottság titkára tartott tájékoztatót megyénk fejlődéséről, a nőpolitikai, szociálpolitikai eredményekről, gondokról. A tájékoztató után a külföldi vendégek a korábban összegyűjtött kérdésekre válaszolva saját tapasztalataikat mondták el, hazájuk nőpolitikai, szociálpolitikai sajátosságait ismertették.

Gál Andrásné megnyitja a rendezvényt

KIVÁLÓ SZÖVETKEZETEK A hajdúböszörményi Zoja Tsz

Ünnepi ülést tartottak Hajdúböszörményben, a Zoja Termelőszövetkezet székházában abból az alkalomból, hogy a szövetkezet 1976. évi munkája alapján elnyerte a Kiváló Szövetkezet kitüntetését. Nagy András, a tsz párttitkára üdvözölte a megjelenteket, közöttük Halász Pétert, a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium főosztályvezetőjét, dr. Ványi Józsefet, a megyei párt-vegrehajtóbizottság tagját, az állami gazdaságok Hajdú-Bihar megyei főosztályának vezetőjét, és Vilmányi Mária országgyűlési képviselőt. Kövendi István, a termelőszövetkezet elnöke tartott ünnepi beszámolót. Bevezetőjében elemezte a szövetkezet 1976. évi gazdálkodását. Elmondta, hogy a Zoja Tsz a megyei tejtermelési versenyben első helyezést ért el, s áruterhelés tervével tíz százalékkal túlteljesítette. 1975-höz képest a termelés mintegy 16 százalékkal, az árbevétel 25 százalékkal növekedett.

Zoja Termelőszövetkezet 114 ilyen tehene átlagosan 5300 liter tejet adott az elmúlt esztendőben. Ez év első négy hónapjában több mint kétszer annyi tejet adott ez a tsz, mint a múlt év hasonló időszakában. Jelentősen fejlődött a bogógyümölcsök és a mák termesztése is.

1976-ban 276 ezer forintnyi termelési érték jutott minden tagunkra — mondta Kövendi István. — A pulykatételeken több mint egymillió forint. Gyűléseinkben volt már szó arról is, hogy az egy dolgozóra jutó nagy eszköz- és termelési érték azt is jelenti, hogy szövetkezetünk munkájában megnőtt az egyes emberek szerepe. A legkisebb figyelmetlenség is százszor akkora kárt okozhat, mint a kéz kapu korcsakában. Ezért fontos a termelőszövetkezet tagjainak közérzete, művelődése, hozzáértése és öntudata. Külön örömmel üdvözljük szaporodó szocialista brigádjaink kis kollektívái tevékenységét és a szövetkezetünkben folyó munkaveresnyit.

Az aszályos időjárás ellenére — folytatta a szövetkezet elnöke — a 47 mázsás búzatermés, a pulyka- és szarvasmarha-tenyésztés jó eredményre és a takarékosan megvalósított építkezések volt eredményeink forrása. Ezek eredményezték, hogy szövetkezetünk bruttó jövedelme 20 millió forint, ebből a tiszta jövedelem eléri a 10 millió forintot. Szövetkezetünk stabil gazdálkodásának alapja a nagy volumenű és eredményes állattenyésztés. Munkánkat dicsérik, hogy a megyei termelőszövetkezetek rangsorában az első helyezést érték el az egy hektár földre jutó állattenyésztési árbevételben: 43 330 forinttal.

Ezt követően az elnök elmondta, hogy 1976-ban a hektáronkénti 47 mázsás búzatermés jó eredménynek mondható. Utalt a szövetkezet hírességére, a holstein-friz tehenekre. A

(Folytatás a 2. oldalon)

„Szocializmus és tudomány szövetségesei”

A TIT megyei szervezetének küldöttértekezlete

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Hajdú-Bihar megyei szervezete május 21-én, szombaton tartotta hetedik küldöttértekezletét Debrecenben, a Déri Múzeum dísztermében. A küldöttértekezleten jelen volt Gazda László, a megyei pártbizottság osztályvezetője, Pataki György, az MSZMP Debrecen városi Bizottságának titkára, dr. Alberth Béláné, a Hazafias Népfőnt megyei bizottságának titkára, Szekeres Antal, a megyei tanács osztályvezetője, dr. Tar Károly, a Debrecen városi Tanács osztályvezetője, dr. Benda Kálmán tudományos kutató, a TIT országos elnökségének tagja, Varga László, a megyei KISZ-bizottság munkatársa.

Az értekezlet küldötteit és meghívottait dr. Szodoray Lajos, a TIT megyei szervezetének elnöke üdvözölte, majd a Kardos utcai Általános Iskola tanulói köszöntötték az értekezletet. Ezután dr. Ónosi László, a Hajdú-bihari Napló főszerkesztője, az értekezlet elnöke ismertette a napirendet, és javaslatára a küldöttértekezlet résztvevői egyperces néma felállással adóztak azoknak a TIT-tisztségviselőnek az emlékének, akik a legutóbbi küldöttértekezlet óta távoztak az élők sorából.

Ezután dr. Bán Imre, a TIT megyei szervezetének elnöke mondott megnyitó beszédet. Történelmileg világította meg a magyar köznevelődés fejlődésének ügyét, majd a jelen eredményeivel és gondjával foglalkozott.

A TIT megyei elnöksége írásban számolt be a legutóbbi küldöttgyűlés óta végzett munkáról. A beszámoló mélyre tette a munka legfontosabb tartalmi jegyeit, így a munkaszüneti, a mezőgazdasági dolgozók, az ifjúság és a nők körében folytatott ismeretterjesztő tevékenységet, értékelte az egyes szakosztályok munkáját, a más szervekkel kialakított munkakapcsolatokat, napirendre tűzött formai és módszertani kérdéseket, valamint a szervezeti élet sajátosságait. A beszámolóhoz dr. Nagy János, a TIT megyei titkára fűzött szóbeli kiegészítéseket. Hangoztatta, hogy a társulat kedvező társadalmi körülmények között végzi munkáját. A beszámoló — mondta — gyakorlati hangvételű, hiszen az elméleti alap-

vetés világos és egyértelmű. Végül annak a meggyőződésnek adott hangot, hogy a technikai fejlődés mai fokán egyre nagyobb szükség van a közvetlen emberi szóra az ismeretterjesztő munkában is.

A megyei szervezet ellenőrző bizottságának jelentéséhez dr. Papp Péter, a bizottság megbízott elnöke fűzött szóbeli kiegészítést. Elmondta, hogy a tárgyalt időszakban a szakosztályok nem mindegyike tartott megfelelő számú előadói konferenciát, szorgalmazta a társulat technikai eszközeinek fejlesztését. Az alapszabály-módosítás tervezetével kapcsolatos megyei elnökségi állásfoglalást dr. Hőgye Gergely, a megyei elnökség tagja ismertette. A megyei elnökség az alapszabály-módosítással és annak szellemével egyetért.

Ezután megkezdődött a vita a beszámoló és az állásfoglalás felett. A vitában szót kért dr. Sebestyén Árpád, Gellérti István, Szőlősi Tibor, Szekeres Antal, dr. Benda Kálmán, dr. Helmezy Balázs, Gazda László, dr. Siró Béla, Fűbián Gergely, dr. Pásztor Károly, dr. Jurasák Lászlóné, Varga László. A felszólalásokra dr. Nagy János válaszolt, hangoztatva, hogy a felszólalók javaslatait, ötleteit a szervezet már a második félévi munkatervben igyekszik hasznosítani.

Ezután a szabályok értelmében az elnökség lemondott. Az országos küldöttgyűlése megyei küldötteire, a megyei elnökség tagjaira, az országos választmány megyei tagjaira és az ellenőrző bizottság tagjaira Elek Sándorné, a jelölő bizottság el-

nöke tett javaslatot. A küldöttgyűlés a TIT megyei elnökének dr. Szodoray Lajos, titkárának dr. Nagy Jánost, ügyvezető elnökének dr. Durkó Mátyást, társadalomtudományi elnökének dr. Bán Imrét, természettudományi elnökének dr. Gyires Bélat egyhangúlag megválasztotta. Ezt követően az elnökség ülést tartott, amelyen megválasztotta az ügyvezető elnökséget és az egyes szakosztályok elnökeit.

A küldöttgyűlés kitüntetések átadásával folytatódott. Dr. Benda Kálmán kitüntetések, emléklapokat és a tiszteletbeli tagsággal járó okleveleket adott át kiváló munkát végzett TIT-előadóknak és -tisztviselőknak. Az újonnan megválasztott elnökség nevében dr. Szodoray Lajos vállalta az elkövetkezendő feladatokat, majd dr. Ónosi László mondott zárszót.

Hazaérkezett az MSZMP küldöttsége Brüsszelből

A Magyar Szocialista Munkáspárt küldöttsége a Belga Szocialista Párt meghívására 1977. május 16-20. között látogatást tett Belgiumban. A küldöttséget Fock Jenő, a Politikai Bizottság tagja, parlamenti képviselő vezette, tagja volt Soltész István brigádvezető, az MSZMP Központi Bizottságának tagja és Kovács László, a KB külügyi osztályának alelnökje, az országos választmány megyei tagjaira és az ellenőrző bizottság tagjaira Elek Sándorné, a jelölő bizottság el-

Fock Jenőnek, a Politikai Bizottság tagjának vezetésével hazaérkezett Belgiumból az MSZMP Központi Bizottságának küldöttsége. (MTI)

(Folytatás az 1. oldalról)

ta a termelőszövetkezet elmúlt évi eredményeit és további jó munkát kívánt a Zója Termelőszövetkezet tagságának.

Az ünnepi beszédet követően Halász Péter, a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium főosztály-vezetője adta át dr. Romány Pál miniszter köszöntését és elismerését az elmúlt évi munkáért, majd átnyújtotta Kövendi Istvánnak a Kiváló Szövetkezet kitüntetés adományozá-

A hajdúdorogi Bocskai Tsz

A hajdúdorogi Bocskai Termelőszövetkezet az egyesülést követő második esztendőben, vagyis 1976-ban olyan sikereket ért el a gazdálkodásban, hogy érdemese vált a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter, valamint a TOT által adományozott Kiváló Szövetkezet címre. A kitüntetés tanúsító oklevelét május 20-án, pénteken délután Tóth Imre, a megyei tanács elnökhelyettese adta át a tsz tagságának.

A Kiváló Szövetkezet cím elnyerése alkalmából rendezett ünnepi tanácskozás a Himnusz hangjaival kezdődött, majd Szabó Erzsébet, a Petőfi téri Általános Iskola tanulója mondta el Juhász Gyula *A munka című költeményét*. Ezt követően Hankovszki Géza, a tsz párttitkára köszöntötte a megjelenteket, köztük az elnökségben helyet foglaló Kerekes Antalt, a megyei párt-vegrehabilitációs bizottság tagját, a Debreceni Járási Pártbizottság első titkárát, Szathmári Károlyt, a megyei tanács Debreceni Járási Hivataltalán elnökét, valamint Együd Lajosát, a termelőszövetkezetek megyei szövetségének titkárhelyettesét.

Ünnepi beszédet Pallagi János, a termelőszövetkezet elnöke mondott. Mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy az egyesülést követő időszakban a fő feladat a termelési szerkezet, a technológia, a munkaszervezési rendszer és a vezetési felépítés helyes megválasztására, valamint a termeléshez szükséges eszközök, berendezések biztosítására kellett fordítani. Így került sor a KITE-n belül természetű növények számának és azok vetésterületének növelésére. Ma már a több mint 4800 hektáros szántóterület háromnegyed részén iparszerű termelés folyik.

Az állattenyésztésről szólva a tsz-elnök elmondta, hogy az egyesülést követően a tbc- és brucellamentesítés érdekében ki kellett cserélni az egész szarvasmarha-állományt, fertőtlenítésre alkalmasra kellett vásárolni, gondoskodni kellett a település elhelyezéséről, az épületek és technológiák rekonstrukciójáról. E feladatok az elmúlt két évben zömmel meg is valósultak.

Sértésellenesítésünk ügyében a döntés kockázata és a felmerülő költség ugyan kevesebb volt, mint a szarvasmarha-ágazatban, a felelősség azonban itt sem kisebb — folytatta összegző gondolatait a

Debrecen tsz-einek önálló, közös vállalkozása

Az elmúlt három év munkájának eredménye alapján a debreceni termelőszövetkezetek termelésre, feldolgozásra és értékesítésre alakult közös vállalkozása megpályázta a Kiváló Szövetkezet Társulás cím elnyerését. A Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium által meghirdetett pályázaton a debreceni közös vállalkozás sikeresen szerepelt: a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter az 1976. évi munkaversenyben elért eredmények alapján a közös vállalkozást a Kiváló Termelőszövetkezet Társulás megtisztelő címmel tüntette ki.

Ebből az alkalmából ünnepi termelési tanácskozást tartottak a vállalkozás dolgozói, amelyen többek között részt vettek Kálmán Mihály, a megyei pártbizottság osztályvezetője, Borbély Miklós, a Debrecen városi Tanács elnökhelyettese, Németh István, a termelőszövetkezetek megyei szövetségének elnöke, Pocsai István, a ME-DOSZ megyei bizottságának titkára, Csáki Dezső, a városi tanács osztályvezetője, valamint a tagszövetkezetek képviselői.

A termelési tanácskozáson Varga Gábor, a közös vállalkozás igazgatója tartott ünnepi beszédet. Előljáróban rövid visszatekintést adott a vállalkozás múltjáról. Elmondta, hogy 1963-ban a debreceni termelőszövetkezetek részvételével jött létre a legeltetésre, állattenyésztésre alakult közös vál-

KIVÁLÓ SZÖVETKEZETEK

sáról szóló oklevelét. Ezt követően a szövetkezet három tagjának átnyújtotta a Mezőgazdasági Kiváló Dolgozója kitüntetését.

Dr. Ványi József köszöntötte a megyei párt-vegrehabilitációs bizottság nevében a szövetkezet dolgozóit, majd a termelőszövetkezet elnöke kitüntetések és jutalmakat adott át az elmúlt évi munkában élen járóknak.

tsz-elnök. — Az egyesülés előtt a két termelőszövetkezet közösen épített és üzemeltetett egy szakosított sertéstelepet. A férőhely kihasználását azonban nem tudtuk biztosítani. Az előző években a kihasználtság alig érte el az 50-60 százalékot. Gondoskodni kellett az épületek és technológiai korszerűsítéséről, a termelői kocaállomány növeléséről. Ezek egyidejű megoldása nem volt könnyű feladat, hiszen ugyanakkor a termelés is növelni kellett. Tény azonban, hogy az elmúlt év második felétől a férőhely-kihasználás teljes volt. Ez év-től hizosértés-értékesítésünket meg fogjuk duplázni.

A közönségben végzett munka mellett szót érdemelnek a háztáji és kisegítő gazdaságok árutermelésének támogatására tett intézkedések. A szövetkezet az elmúlt évben magára vállalta — az egész községre kiterjedően — a legelőgazdálkodás és az apálat-gazdálkodás teendőinek ellátását. Részt vállalt a kisegítő gazdaságok kocsalúddal való ellátásában is a tagok háztáji áru-leszállásának értékesítésében. A szövetkezetet kereszttul értékesített a háztájból felvásárolt áru értéke eléri a 11 millió forintot.

Ünnepi beszédet Pallagi János azzal fejezte be, hogy a kitüntetés háttérben az alkotó munkát végző és szerető embert kell látni. Az elért eredmény az egész tagság becsület, fáradtságos munkájának a gyümölcse. Az ünnepélyes pillanattól kezdve a kölcsönös köszönetnyilvánítás alkalma is kell hogy legyen.

Az ünnepi beszéd után Tóth Imre fűzött néhány értékelő gondolatot a szövetkezeti gazdaság kollektívájának elmúlt évi munkájához, majd — tolmácsolva a megyei párt-és tanács szervek dolgozóinak jó kívánságait — átadta a kitüntetés tanúsító oklevelét a termelőszövetkezet elnökének. Az oklevél átvétele után kitüntették a munkában élen járó dolgozókat.

Magyar Erzsébet, a Petőfi téri Általános Iskola tanulója az úttörőcsapat és az iskola nevében köszöntötte az ünnepi tsz-tagokat. A kitüntetettek egy-egy szavattal kaptak az úttörőktől. Végezetül Nagyháji Katalin tanuló szavalt a Juhász Ferenc Kinek karja van című költeményét. Az ünnepi tanácskozás az Internacionálé hangjaival zárult.

lalkozás. Ez volt az a mag, amely aztán később — munkája, tevékenysége révén — növekedett, s alapot teremtett arra, hogy a mai forma kialakuljon. Szólt az igazgató az akkori nehéz és szerény viszonyokról, illetve körülményekről, az alacsony árbevételről, a jövedelmekről.

1969-ben létrejött egy új forma: a termelésre, értékesítésre és feldolgozásra alakult önálló, közös vállalkozás. Ennek is a debreceni szövetkezetek voltak a maradtak a mai napig is a tagjai. A vállalkozás célja elsősorban a tagszövetkezetek zöldség- és gyümölcs-termelvényeinek felvásárlása és a lakosság részére történő értékesítése volt. Az akkori szerény anyagi lehetőségek következtében ez idő tájt élelmiszeripari feldolgozás még nem volt. Ez utóbbi csak 1970 után kezdődött, igaz, hogy a jelenlegihez viszonyítva igen kezdetleges módon. Így 1969-ben a két vállalkozás összes árbevétele még nem érte el a hútmillió forintot. Ma ennek 6-7-szeresére képes a vállalkozás.

1972 újabb határhő volt: ekkor egyesült a két vállalkozás, s alakult ki a jelenlegi formája. Az összevonás — ezt hangsúlyozta Varga Gábor is ünnepi beszédében — hasznos és előremutató volt minden tekintetben. Javult a vagyoni és pénzügyi helyzet. Hatékonyabb lett az eszközökkel való gazdálkodás, nőtt a munka terme-

lékenysége. S ami nagyon fontos, mondhatni meghatározó: fokozottabban mértékben tudtak bekapcsolódni a város lakosságának ellátásába.

Szólt az igazgató az 1972 óta végzett fejlesztésekről, elmondta, hogy létrehozták a Vámospécsi úti telepüket, ahol a felvásárolt árúk tárolása és feldolgozása történik, az elmúlt évben elkezdték és hamarosan befejezik az új feldolgozó üzem építését, amely 3 millió forintos beruházás, s amit saját erőből, a maguk kivitelezésében készítenek. Ennek nagy szerepe lesz abban, hogy az élelmiszerfeldolgozó kapacitásokat bővítsék, a munka termelékenységét növeljék.

— Élelmiszer-feldolgozó kapacitásunk jelenleg 13 millió forint — mondta az igazgató. — Foglalkozunk gesztenye-, tormafeldolgozással, savanyúság készítésével, valamint tisztított burgonya előállításával és forgalmazásával. E tevékenységünket a jövőben fokozni szeretnénk.

Elmondta az igazgató, hogy a debreceni vásárcsarnok építéséhez

A nyíradonyi Kossuth Tsz

Az 1976. évi szocialista munkaversenyben elért eredményei alapján a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter a Kiváló Szövetkezet címet adományozta a nyíradonyi Kossuth Termelőszövetkezetnek. Az ünnepi közgyűlést május 21-én délelőtt tartották Nyíradonyban.

Kozma János, a termelőszövetkezet pártbizottságának titkára köszöntötte a megjelenteket, köztük Fülöp Jánost, a megyei pártbizottság titkárát, Jakab Tamást, a megyei tanács mezőgazdasági és élelmiszerügyi osztályának vezetőjét és Fazekas Károlyt, a Hajdú-Bihar megyei termelőszövetkezetek területi szövetségének titkárát.

Mikecz József, a termelőszövetkezet elnöke mondott ünnepi beszédet. Bevezetőjében elmondta, hogy az utóbbi években immár másodszor lett kiváló termelőszövetkezet a nyíradonyi Kossuth Tsz. Az ország egyik leggyengébb termőterületén gazdálkodó szövetkezet földjeinek átlagos hektáronkénti aranykorona-értéke mindössze kilenc. A szövetkezet dolgozóinak jövedelme ennek ellenére az országos átlag fölött van. A Hunyadi szakszövetkezettel az elmúlt év elején egyesült közös gazdaság összes területe 1875 hektár, s a szövetkezetnek majd 600 tagja van.

A termelőszövetkezet elnöke elemezte a termelési szerkezet átalakítását, elmondta, hogy a gyengébb minőségű földek feljavítása érdekében az elmúlt esztendőben 132 hektáron végeztek szerves trágyázást, több mint 700 hektáryi földre szórtak műtrágyát, s több mint 100 hektáron végeztek zöldtrágyázást és tereprendezést. Hetven hektár almát telepítettek, s több mint 30 hektár boglyos gyümölcsöst. Bevezették a kukorica modern betakarítását, erőteljesen fejlesztették a juhállományt. Az 1800 darab juh mellett jelentős számban tenyésztnek baromfit. Az elmúlt évben több mint kétezer mázsa baromfit értékesítettek, az ez évi terv 3500 mázsa.

— Az alaptevékenységek mellett építőipari, belkereskedelmi és szállítási tevékenységet folytatunk — mondotta Mikecz József. — Utalt arra, hogy a szövetkezet építőipari részlege az elmúlt évben mintegy 25 millió árbevételt ért el. Határidőn belül adták át a vámospécsi óvodát és Nyíracád községben egy ABC-áruházat építettek. Nyíradony községben zöldségboltot, üzemanyagkutat és a debreceni járásban 13 tejszarnokot üzemeltet a szövetkezet, a belkereskedelmi tevékenységből származó árbevétel eléri az összárbévetel 50 százalékát.

A szövetkezet elnöke elemezte a szociális és kulturális intézkedéseket, elmondta, hogy ösztöndíjas fiatal tanul a Debreceni Agrártudományi Egyetemen, s célul tűzték

800 ezer forinttal járultak hozzá. Ezért a vásárcsarnokban 5 árusítóhelyiséget kaptak: háromban zöldséget és gyümölcsöt, kettőben pedig élő baromfit és tojást árusítanak. Ezenkívül folyamatban van egy 300 vagonos zöldség- és gyümölcs-tároló építése, amelyben 20 vagon befogadóképességű hűtőtároló is lesz.

Az elmúlt gazdasági év eredményeiről is beszélt az igazgató. Tavaly a vállalkozás nettó árbevétele meghaladta a 46 millió forintot. Felvásároltak 16 ezer mázsa burgonyát, 10 ezer mázsa zöldséget, 9 ezer mázsa gyümölcsöt. Ebből a lakosságnak értékesítettek 10 ezer mázsa burgonyát, 6 ezer mázsa zöldséget és 7 ezer mázsa gyümölcsöt. Ezenkívül 3000 mázsa tisztított burgonyát is eladtak a vásárlóknak.

A vállalkozás fennállása óta összesen 22,7 millió forint nyereséget ért el. Ebből a tagszövetkezeteknek 5 milliót fizettek vissza. A vállalkozás összes vagyona 11,2 millió forint volt 1976. december 31-én.

— Az ünnepi beszéd után Németh István adta át a Kiváló Termelőszövetkezeti Társulást bizonyító oklevelét Varga Gábornak.

Ezt követően a vállalkozás dolgozóit kitüntetések, jutalmakat kaptak.

ki, hogy minden dolgozójuk elvégezze a nyolc általános osztályt. Beszéde befejező részében utalt a dolgozók elmúlt évi jó munkájára. Elmondta, hogy az 1976-os gazdasági évet több mint hárommillió forintot tiszta nyereséggel zárták, s az átlagos állományi létszámra jutó munkabér az elmúlt esztendőben megközelítette a 34 500 forintot. Megköszönte a termelőszövetkezet tagjainak az 1976-os, nehéz gazdasági évben végzett munkáját és elemezte az ez évi gazdálkodás feladatait.

Az ünnepi beszédet követően Fazekas Károly üdvözölte a termelőszövetkezet tagságát, elemezte a nyíradonyi Kossuth Tsz tagjainak 18 éves munkáját, majd átadta a Kiváló Szövetkezet kitüntetés adományozásáról szóló oklevelét.

Átadta a termelőszövetkezet hat tagjának a Mezőgazdasági Kiváló Dolgozója kitüntetését, majd Mikecz József elnök jutalmazta az elmúlt évi munkában élen járókat. Az ünnepség a nyíradonyi úttörők műsorával zárult.

• RÖVIDEN • RÖVIDEN • RÖVIDEN •

Háromnapos találkozójuk végével szombaton hazautaztak Genf magas rangú vendégei, A. A. Gromiko szovjet és Cyrus Vance amerikai külügyminiszter, akik kétoldalú tárgyalásaikat megelőzően szerdán — Kurt Waldheim ENSZ-főtitkár jelenlétében — aláírták a környezeti hadviselés tilalmáról szóló sokoldalú nemzetközi egyezményt. A szovjet-amerikai külügyminiszteri tárgyalásokról, amelyekbe magas rangú SALT-, illetve közel-keleti szakértőket is bevontak, szombaton délelőtt közös nyilatkozatot adtak ki.

Joszip Broz Tito jugoszláv államfő szombaton Belgrádban fogadta a pénteken hivatalos látogatásra Jugoszláviaba érkezett Walter Mondale-t, az Egyesült Államok elnökét, akivel a két ország kapcsolatairól és időszerű külpolitikai kérdéseiről folytatott eszmecsere.

Az ENSZ Zimbabwe és Namíbia népeit támogató nemzetközi konferenciája szombaton Maputóban befejezte munkáját. A tanácskozáson 92 ország küldöttsége és a dél-afrikai felszabadító mozgalmak képviselői vettek részt. A konferencia részvevői nyilatkozatot fogadtak el Zimbabwe és Namíbia népeinek támogatásáról, s jóváhagyták a két ország felszabadítására vonatkozó akciótervet.

New Yorkban pénteken befejezte munkáját az ENSZ-közgyűlés leszereléssel foglalkozó rendkívüli ülésének előkészítő bizottság. Az elévített munka fontos eredménye volt a rendkívüli ülésszak napirendi javaslatának kidolgozása.

Andrew Goung, az Egyesült Államok ENSZ-nagykövete szombaton Maputóból Johannesburgba érkezett. Az amerikai diplomata 36 órás látogatását szigorú biztonsági intézkedések előzték meg.

KÖZÉLETÜNK HÍREI

GYŐRI IMRE VARSÓBA UTAZOTT

Győri Imre, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának titkára a Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottságának meghívására szombaton néhány napos látogatásra Varsóba utazott. Kiséretében van dr. Móna Gyula, a Központi Bizottság agitációs és propaganda osztályának helyettes vezetője.

PÁRTMUNKÁSKÜLDÖTTÉSG UTAZOTT SZÍRIÁBA

Szombaton pártmunkásküldöttség utazott Szíriába, a Magyar Szocialista Munkáspárt és az Arab Újjászülés Szocialista Pártja közötti együttműködési munkaterv alapján. A küldöttséget Fodor László, az MSZMP KB agit-prop. osztályának osztályvezető-helyettese vezeti.

HAZAUTAZOTT BUDAPESTRŐL AZ NDK PÁRTMUNKÁSKÜLDÖTTÉSGE

Az MSZMP Központi Bizottságának meghívására 1977. május 16. és 21. között látogatást tett Magyarországon a Német Kommunista Párt pártmunkásküldöttsége, amelyet Ulrich Stroheker, a baden-württembergi vezetőség titkárságának tagja vezetett. A küldöttséget fogadta Rácz Sándor, a Központi Bizottság tagja, a KB közigazgatási és adminisztratív osztályának vezetője. A delegáció szombaton elutazott Budapestre.

TÁVIRAT

A Sri Lanka-i Köztársaság nemzeti ünnepé alkalmából Losonczy Pál, az Elnöki Tanács elnöke táviratban üdvözölte William Gopallawa köztársasági elnököt, Lazar György, a Minisztertanács elnökét, Szirimavo R. D. Bandaranaike miniszterelnök-asszonyt, fejtezte jókívánásait az alkalomból.

PÁRTKÜLDÖTTÉSG UTAZOTT MEXIKÓBA

Szombaton elutazott Mexikóba a Magyar Szocialista Munkáspárt küldöttsége, amely Varga Gyulának, a Központi Bizottság tagjának, a Zala megyei Pártbizottság első titkárának vezetésével részt vesz a Mexikói Kommunista Párt XVIII. kongresszusán.

Társadalmunknak kevesen annyira reflektorfényben vannak, mint a vezetők. Talán semmi gyelnék az embereknek a vezetők magatartását, és sok e körül a zavar is.

Egyesek szerint mind számú vezetőn múlik, hogy ha kommunista mbersekben, politikusban kor nem lehet semmi csak tudomásul kell venni, az alsóbb beosztásban is em goznak, és a vezetői nem következnek, hogy mindenben a felsőbb vezetőknek, legokosabbaknak rínt semmi sem múlik „csak aláírja, amit eléjük ügys is szakemberek, akik irányítanak. Ismét a rint a vállalat vagy hi jól jár, ha a vezetői tovább vagy tanulmányútra kor ugyanis nem tartózkodunk, nem kell számolnunk, hozzászólásokat, kát, tájékoztató adatokat, írni — mindenki foglalkozhat. A legszűkebb állapotsok szerint pedig nek csak jól kell érteni a dëshes, s akkor székéből csapások sem vethetik ki.

Bienvenido Companero — ezzel a felirattal, virággal, s a kedves, vendégek kirajó meleg baráti szeretettel fogadták szombaton a Fejér megyei Kislangon Luis Corvalánt, a Chilei Kommunista Párt főtitkárát, Gladys Marint, a Chilei Kommunista Párt Politikai Bizottságának tagját, a Chilei KISZ főtitkárát és Tomas Solist, a Chilei KP Központi Bizottságának tagját, a párt magyarországi képviselőjét. A hivatalos, baráti látogatáson tartózkodó küldöttséget vidéki újtúra elkísérte Berecz János, az MSZMP Központi Bizottságának osztályvezetője.

Alekszander Ivanovics Pokriskin repülőmorsall, a Szovjetunió háromszoros hőse, az MHSZ szovjet testvérszervezete, a DOSZAIF központi bizottságának elnöke, aki a szocialista országok honvédelmi és sportszervezetei vezetőinek Magyarországon rendezett tanácskozása alkalmából tartózkodik hazánkban, szombaton Kiss Lajos vezérőrnagy, az MHSZ főtitkára és Stock János vezérőrnagy kíséretében egész napos körutalt tett a Dunántúlon. Ebből az alkalmából fogadta őt Pap János, az MSZMP KB tagja, az országgyűlés honvédelmi bizottságának elnöke, a Veszprém megyei Pártbizottság első titkára.

Meditáció a vezető

Az MSZMP Debreceni Bizottsága a napokban a pártvezetők és -szervezők tevékenységéről, személyzeti munkájáról, amelynek során a hogyan áll Debreceni Bizottság 1973. május határozatának megvalósítását, az Számba vette a káder- és vezetői munka valamennyi jellemzőjét.

A vezetők kiválasztásának politikai gyakorlatát, a vezetők határozott fejlődését meg. Ezt bizonyítja a debreceni vezetőknek a százelekta, ma 91 százelekta a munkakörébe politikai iskolázottság, politikai határozat megvárosszerte javult a vezetői munka valamennyi jellemzője, vezetésük.

A városi pártbizottság kor feltárta a káder- és vezetői munka problémáit, a döntő többsége a három ményeknek megfelelő, erkölcs normái szerint, és irányít. Itt-ott azonban fordul a szocialista erkölcs megsejtése: a hatalom visszaélés, az anyagi érdekekkel nem megfelelő törvények és rendeletek, elvtelenség, a belső elmulasztás, jogos bíráskodás, ösztönös hiánya is.

Debrecen vezetői politikai tevékenységük, a pártvezetők legfontosabb többlek között a vezetők között kapcsolatának a káder-, személyzeti munkájának fokozásában mi személyzeti munkájában. A káder- és vezetői munka egészében nagyszemlélt a vezetőknek. Munkájukban fontos töltötenek be a gazdasági életben egyaránt.

Milyen a közfelfogás

A pártbizottság testületi megfogalmazott eredmények ismeretében akarunk elgondolkodni a vezetői életben egyaránt.

Társadalmunknak kevesen annyira reflektorfényben vannak, mint a vezetők. Talán semmi gyelnék az embereknek a vezetők magatartását, és sok e körül a zavar is.

Egyesek szerint mind számú vezetőn múlik, hogy ha kommunista mbersekben, politikusban kor nem lehet semmi csak tudomásul kell venni, az alsóbb beosztásban is em goznak, és a vezetői nem következnek, hogy mindenben a felsőbb vezetőknek, legokosabbaknak rínt semmi sem múlik „csak aláírja, amit eléjük ügys is szakemberek, akik irányítanak. Ismét a rint a vállalat vagy hi jól jár, ha a vezetői tovább vagy tanulmányútra kor ugyanis nem tartózkodunk, nem kell számolnunk, hozzászólásokat, kát, tájékoztató adatokat, írni — mindenki foglalkozhat. A legszűkebb állapotsok szerint pedig nek csak jól kell érteni a dëshes, s akkor székéből csapások sem vethetik ki.

Hazánkban nincs vezetői hangulat, de ki nem ilyen véleményeket? Ki lott még a „jól értesült kátról, az ilyen „meghalásos komoly bizony. Pedig az ilyen vélemények nem is tudják, hogy pontjuk mennyire komoly Komolytalan, mondom De akkor miből ered? Olyan vezetőkre, akik rukkalt, életükkel indok emberekben a vezetői munkájukat?

Volt és van is. A sajtó, a televízió közleményeiből rá példát találni lehet. Az vezetőiből csak egy annak híre terjed, annak latait általánosítják.

Vő eteken

ertekezetet is tar-

kezetek közül ed-
tták meg a szövet-
cia eme legfonto-

igazgatósági be-
ban színvonalasak
ükrözték az elért
szövetkezeti moz-
legfontosabb ten-
os figyelemmel az
76. decemberi ülé-
a fogyasztási szö-
kongresszusának
utatásaira.

ásokon véleményt
elismeréssel szolt a
kenykedő fogyas-
zövetkezetek ered-
aról. A szövetke-
óta végzett tevé-
ben szintén pozi-

akorlók legtöbbje
vendéglátás szín-
bi javítására, a
aránytalanságai-
ére, a kiscépek és
sági felszerelések
ozására, a takar-
választékának nő-
ai boltok áruellá-
ra, továbbá a ta-
ellenőrzés fejl-
zsgárdatagok fo-
esülésére hívta fel
fogosultak figyel-

NYEK AJA

nnepséget tar-
én Debrecen-
utcai ének-ze-
olában. A „ki-
az iskola alsó
léptek fel dal-
etekkel, hang-
Minden osztály
port bemutatta
zített műsorát.

iskola bábosai-

nég nem ju-
ara, hogy eb-
már mond-
rendszeresen
csaszínház?
nyaknyívbán
gy azt a kö-

S
adionra ma-
mei közölte
kón a Nép-
la a nem va-
keket hagyó
labdarúgó-
szerint tehát
magában
bb sportléte-
a döntő szót
i jut tovább
rt való ver-
lenyű tekin-
mink ne-
ne sok tonna
alán millió
számolható
azni is fog-
egyszerűen
en az öröm,
enne azt is
nt a Népsza-
elyik plety-
jó jövő szom-
is „kiszívá-
at lényegét,
ek már nem

(n)

Beethoven-est a Járműjavítóban

Beethoven halálának 150. évfordulója március 26-án volt, s bár ez csaknem két hónappal elmúlt, még mindig Beethoven-esteket rendeznek nálunk is, másutt is. A Debreceni MÁV Filharmonikus Zenekar mindig kegyelettel ápolta a nagy mester emlékét. Már megalakulásának negyedik évében, 1927-ben, halálának centenáriuma alkalmából ünnepi hangversenyt rendezett műveiből. A legutóbbi, május 16-án megtartott hangversenyén zsűfólság megtelt a Járműjavító gyönyörű, hatalmas kultúrterme a Beethoven művészetére áhítózkók tömegével, s a tömött széksorok igazolták a dolgozók nagy érdeklődését.

Bevezetéként a Fidelio című operájához szerzett III. Leonóra-nyitány csendült fel, amelyik nagyszerűen összesűríti az opera cselekményének alakjai karakterének drámai vonásait. A zenekar vonzóan kifejezőre juttatta Leonóra, a hősnő alakját, a hitvesi szeretet magasztosságát kifejező muzsikát. A nyitány előadásából kiemelhetjük a trombitaszólót, amely a miniszter érkezését, s egyben az ártatlanul szenvedő rabok szabadulását jelzi.

Az est fénypontját Ránki Dezső, a fiatal zongoraművész előadása képezte, aki az Esz-dúr zongoraverseny szólójának interpretációjával remekelt. Mélyen átérezte a zongoraverseny minden ütemét, előadása kiválóan beérnt, hiszen produkciója tulajdonképpen a múlt év december 30-i koncert ismétlése volt. Ránki előadása lélekkel teljes, a kadenciális futamokat mindig megtöltötte érzéssel. Hangszíneiben gazdag játéka poétikus elképzeléssel telített. Ez különösen felűnt a II. lassú tétel önfeledt dalolásában. Csak sajnálhattuk, hogy ráadászámmal nem toldotta meg műsorát.

A tartalmas műsor a II. szimfónia stílusos, élénk előadásával fejeződött be. Ez 1802-ben keletkezett Heiligenstadtban, a híres végrendeletével egyidőben. A szimfóniából áradó optimizmusa mélyesen elűt a végrendelet keserű, életunt tartalmától. A tréfás, humoros részeket jól kifejezésre juttatta a zenekar, s csak az első tételben akadunk kissé elnagyolt tolmácsolásra.

Az orkesztert a győri Filharmonikus Zenekar állandó karnagya, Jancsovics Antal vezényelte. Kitűnő memóriájára, jó áttekinthetőségre jellemző, hogy műsorának első és utolsó számát partitúra nélkül vezényelte. Mozdulatai világosak, nem mindig dirigál mindkét kezével, csak azokban a részletekben, amelyeket ki akar emelni. Irányítása rokonszenves volt, s a közönség lelkesen ünnepelte őt is.

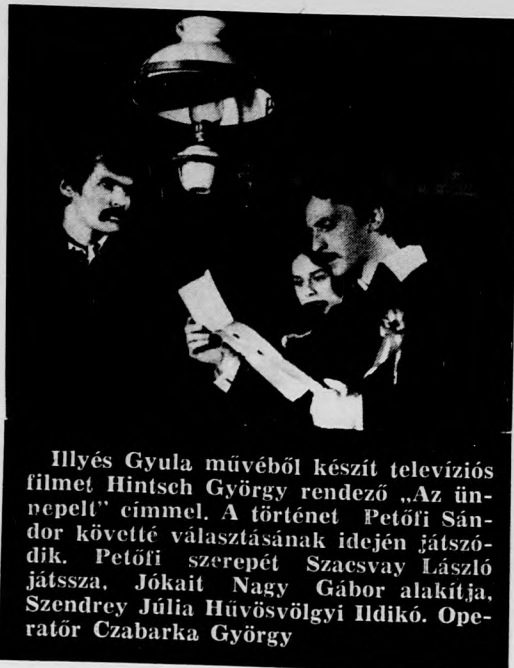
Sonkoly István

A magyar kisfilmek számvetése

Május elején rendezték meg a XVII. miskolci filmszövét. Ez alkalommal a mozika szánt kisfilmek kerültek a fesztivál közönsége elé, valamint a szakmai tanácskozással napirendjére.

A fesztivál programjában hatvanöt film szerepelt a különböző kisfilm-kategóriák-ból, közülük a legnagyobb sikerrel a dokumentumfilmek pererek. De néhány animációs filmet is igen nagy tetszéssel fogadott a közönség. A népszerű, tudományos filmek, amelyek korábban valóban népszerűek voltak Miskolcon, most hűvösebb fogadtatásra találtak, és ennek oka talán nem elsősorban a fesztivál nézőiben keresendő. Az Ortutay Gyula akadémikus elnökletével működő zsűri döntése már bizonyára a legtöbb olvasó előtt ismert, felsorolása itt szükségtelen, annyi azonban megemlítendő, hogy a díjak megosztása is a dokumentumfilmek magas szintjét és az e fesztiválon jelentkező főlényét húzza alá. A fesztivál fődíjának tekintendő SZOT-díjat Huszárik Zoltán, *A piaccere (Tetszés szerint)* című, képzőművészeti ihletű és szárnyalású, a gyász és a halál módozatain, az egyedi gyász és a tömegmészárszárás különbözőségein meditatív lírai alkotása nyerte. Ugyanez a film nyerte el a filmkritikusok díját, valamint az egyik operatőri díjat (operatőre Jankura Péter volt). Borsod megye díját Csöke József *Pedig...* című dokumentumfilmje kapta, és a különböző kategóriadíjak között is döntő többségben vannak a dokumentum-, illetve riportfilmek, tehát egyazon stúdió munkái. Az animációs filmek sikerét bizonyítja, hogy Miskolc város díját Macskássy Kati *Nekem az élet teccik nagyon* című munkája kapta, és a kategóriadíjat Foky Ottó *Babfilmje* vitte el.

Mind a díjazott filmek, amelyeket itt nem volt módunk felsorolni, mind azokon kívül

Ilyés Gyula műveiből készült televíziós filmet Hintsch György rendező „Az ünnepektől” címmel. A történet Petőfi Sándor követté választásának idején játszódik. Petőfi szerepét Szacsay László játssza. Jókait Nagy Gábor alakítja, Szendrey Júlia Húvösvölgyi Ildikó, Operatőr Czabarka György

Erdélyi János könyvművészeti kiállítása

Erdélyi János könyvművészeti, tipográfiai munkáiból rendez kiállítást a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem könyvtára, az Alföldi Nyomda és a Zrínyi Nyomda az Egyetemi Könyvtár kiállítótermében. Erdélyi János mai könyvművészetünk egyik legjelentősebb alakja. 1913-ban született, a harmincas éveket megismertkedett a legkorszerűbb tipográfiai stílus, a Bauhaus-tipográfia elemeivel. 1940-től Bíró Miklós kis nyomdája, 1942-től a Terézvárosi Nyomda művezetője volt. 1950-ben a Vörös Csillag (a mai Zrínyi) Nyomdába került, 1976-tól e nyomda művészi igazgatója.

Munkássága sokoldalú: a képes díszkiadványoktól a politikai, tudományos, ismeretterjesztő könyveken, folyóiratokon, a miniatűr könyveken keresztül a katalógusokig, plakátokig, igen sokféle kiadványt tervezett. A művész sikereit hazai és külföldi kiállításokon kapott díjak, a háromszoros Könyvüipar Kiváló Dolgozója cím, a Munka Erdemrend ezüst és arany fokozata, a Haza Szolgálatáért Erdemérem és a Tótfalusi Kis Miklós-díj jelzik.

A Kossuth Lajos Tudományegyetemen rendezett kiállítást — könyveket, folyóiratokat, katalógusokat, miniatűr könyveket, plakátokat mutatnak be — május 23-án, hétfőn 16 óra 15 perckor Juhász Ferenc Kossuth-díjas költő nyitja meg a művész jelenlétében. A kiállítás alkalmából május 23-án délelőtt 9 órai kezdettel az Egyetemi Könyvtár olvasótermében könyvművészeti előadást rendeznek. Juhász Ferenc: A könyv és az ember, Haimann György egyetemi tanár, Gutenberg-díjas: Hol volt, Tótfalusi Kis Miklós amszterdami műhelye?, Erdélyi János pedig: A könyv esztétikája címmel tart előadást.

Benedek Miklós

Körkép a megye múzeumairól és kiállítóhelyiségeiről

Nyár és idegenforgalom: köztudottan összekapcsolódó fogalmak. Természetesen nem azonos módon a különféle intézmények, vidékek, helységek, művelődési vagy szórakoztató fórumok esetében.

Azt tehát, hogy éppen most beszélgetünk Dankó Imrével, a Déri Múzeum igazgatójával, nem annyira a múzeumok nyárra várható, újdonságainak, ideykiállításainak előzetes bemutatására indokolja, inkább a múzeumi hálózat jelenlegi helyzetének, állapotának megismertetése az olvasókkal. Vagyis annak rövid összefoglalása, mi várja a megye múzeumaiba látogató turistákat — helybelieket vagy éppen külföldieket: Debrecenben, Hajdúböszörményben, Balmazújvárosban, Hajdúszoboszlón, Berettyóújfaluban, Püspökkladányban s a kiállítóhelyeken, emlékházakban: Álmosdon, Nagykereki-ben, Bakonszegen, Tiszacségen, Hajdúhadházon és Hajdúdorogon, s mi az, amit hiába keresnek a látogatók, milyen gondjai, nehézségei vannak a hálózat egyes múzeumaiban a szervezetnek.

— Ismeretes, hogy a Déri Múzeumot évévkig tartarozták, felújítási munkálatokat végeztek rajta, s hogy e munkák befejeződésével, tavaly kezdtek a gyűjteményt visszaköltöztetni az eredeti helyére. Mit lát pillanatnyilag a látogató a Déri Múzeum épületében, s mikorra várható a múzeum valamennyi állandó kiállításának megnyitása?

— Látható két időszak kiállítás, körülbelül októberig: az egyik a debreceni kerámiákat, a másik a Déri-gyűjtemény népi textil-hímzéseit mutatja be. Kész a Munkácsy-terem, a Medgyessy-művek kiállítása, s a földszinten két bemutató: az egyik népművészeti, a másik a környék, a Hortobágy madárvilágát illusztrálja. Október elsején, tehát a múzeumi és emléklő hónap tiszteletére nyitjuk meg a még hiányzó kiállításokat. Az első emeleten komplex helytörténeti bemutató lesz: képzőművészeti, néprajzi, régészeti s egyéb anyagok együttese, két nagy történeti szakaszra osztva. A második emelet a Déri-hagyatéké: itt rendezzük el a fegyvertörténeti kiállítást, a Déri-gyűjtemény régi képanyagát, az önművész, az üvegművész, a kerámiagyűjtemény reprezentáns darabjait, képviselet, s ezek mellé stílusú bútorokat teszünk. A képanyaggal együtt a kispasztikákat is kiállítjuk. A múzeumi hónap megnyitóját egyébként idén a Déri Múzeumban rendezik meg, s ennek nemcsak a múzeum immár végérvényes és teljes anyagú megnyitásától eseménye az oka, hanem a múzeum alapításának 75 éves évfordulója is. Ezt az ünnepi alkalmat az ország műkinéseiből válogatott kiállítással is köszönteni fogjuk.

— A felújítás, az épület külső és belső rendbetétele nyilvánvalóan nem jelenti azt, hogy a Déri Múzeum most már problémák, nehézségek, gondok nélkül maradt.

— Bármily furcsa: a gondjaink szaporodtak. Az átépítés nem oldotta meg a múzeum régi és alapvető baját: a helyhiányt. A dolgozó létszám nőtt, a gyűjtemény az elmúlt négy évben nagyobb ütemben szaporodott, mint azelőtt tíz év alatt: de nincsenek megfelelő raktárhelyiségeink, nem tudunk műhelyeket berendezni, nem tudunk korszerű és egyre nélkülözhetlenebb technikai eszközöket vásárolni — például a szinte használhatatlanul kicsi fotóműhely részére —, nem tudjuk a kiegészítő és a technikai személyzet létszámát növelni, mert nem tudnánk munkateret biztosítani számukra. Nincs adattárunk, mert azt közművelődési teremmel átalakítanunk. Országos viszonylatban is a Déri Múzeumban található az egyik legjobb múzeumi szakkönyvtár: de nincs olvasóteremünk, ahol a kutatók dolgozhatnak, mert azt is más célokra kellett használnunk. Mindebből az is következik, hogy a gyűjtemények gondozása, megfelelő kezelése, restaurálása is komoly nehézségekbe ütközik minduntalan, vagyis lassan vitathatatlanul válik, hogy a Déri Múzeum gyűjteménye kinötte a múzeum épületét.

— Négy kisebb, vidéki múzeuma van a megyei múzeumi szervezetnek. Mutassuk be ezeket is.

— A legnagyobb, legjelentősebb gyűjteménye a hajdúböszörményi Hajdúsági Múzeumnak van. Nagyszerű állandó kiállításokkal várja a látogatókat, jó időszakos bemutatókkal: de a látogatók száma ezekhez az értékekhez viszonyítva kicsi. Úgy vélem, az idegenforgalmi szerveknek jobban be kellene kapcsolniuk ezt a várost és múzeumát a megye idegenforgalmi életébe. Helyhiánnyal persze itt is küszködünk: évek óta kérjük, hogy az épületben levő vegyesboltot költöztessék máshová, így nemcsak kiállítóhelyiségeket, raktárat nyernénk, de a nagyon értékes, műemléki udvart is birtokunkba vehetnénk. A helyzet pillanatnyilag biztató, a tanács szervek a segítségünkre vannak. Ennek egyik jele az is, hogy a tanács megvette a Káplár-házat, így jövő tavasszal megnyithatjuk a

Káplár Miklós-emlékkiállítását, s már a miénk a XVIII. századi Győrössy-ház fele is. Ezt az épületet a Dornai-hagyaték otthonául szánánk. Hasonló a helyzet Hajdúszoboszlón, a Bocskai István Múzeum esetében: a tanács ugyanis nekünk adja a régi, képzőiskolai leánykollégium épületét. A múzeum terjeszkedését ebben a városban a hallatlanul nagy idegenforgalom is indokolta teszi. A Balmazújvárosi Múzeum sajnos ugyancsak raktár nélküli, a terjeszkedésre semmi reményünk. Ez is akadályozza a fejlődést, bár mint új szervezésű múzeumnak jó, biztató a tudományos munkája, s a közművelődési tevékenysége is. A berettyóújfalui Bihari Múzeum esetében nagyon sajátos gondjaink vannak. A múzeum elhelyezése jó, látogattósága is, de, bár a múzeum csak 1974-ben alakult, a gyűjteménygyarapodás máris olyan ütemű, hogy új, nagyobb épületre volna szükség. Ez persze nem olyan könnyű feladat a tanács számára, mi is belátjuk ezt, érzékeljük a gondokat: de a tények, tények. Ez a múzeum — épp a fejlődés ilyen bánulatos ütemével — azt bizonyítja, hogy itt a múzeum létesítése égető társadalmi igényt elégített ki. Itt kell megemlíteni a herpályi rom úgyát: lassan ugyanis szinte széthorogják a látogatók, téglánként, kövönként. Valamiféle ör kellene ide, s raktárféle, hogy az itt talált darabokat itt is tudjuk tárolni — és bemutatni. Fantáziát látnék egy bekötőútban, egy presszóban: a pihenőhely vonzása a turistákat, főképpen az autósokat. A püspökkladányi Karacs Ferenc Múzeum talán reményekre jogosít bennünket. Mert az igaz, hogy két éve keresi a tanács a házat, amelyet a gyűjtemény részére megvenne — de remélhetőleg most már rálelt a megfelelőre egy szép és jó helyen álló épület „személyében”.

— Számos kiállítóhely, emlékhely található a megyében. Úgy tudom, ezekkel kapcsolatban is több gondja van a megyei szervezetnek.

— Az első és a legnagyobb: annak idején, amikor a kiállítóhelyek létrehozását eldöntötték, nem tisztázták kellőképpen, hogy ki köteles gondoskodni a kiállítások, az épületek fenntartásáról. Így azután az a korántsem kielégítő gyakorlat alakult ki, hogy részben a helyi tanácsok, részben a múzeum, mikor melyik bírja. Például említhetem az Álmosdon levő Kőlcsey-házat. Nagyszerű könyvtárat is berendeztek ott, a pincebén borászati kiállítást készítettünk — ez tehát rendben is volna. De most megvettünk egy teljes kovácsműhelyt, szeretnénk a közönség számára is láthatóvá tenni: de a tanács nem tudja megvenni a hozzá való épületet is. A bakonszegi Bessenyei-házzal kapcsolatban az a legfőbb problémánk, hogy romlik, pusztul az épület. Ez a karbantartási gond talán a tiszacsegei zselléház esetében a legkomolyabb. Nemcsak a pénz hiányzik ugyanis a javítására: de hiányoznak, egyre fognak azok a szakemberek is, akik például sóvényt tudnak foni, tetőt nádazni, tapasztani. És ha mégis akad egy-kettő néha: nincs megfelelő jogcím arra, hogy a munkabéruket kifizessük. A hadházi Földi János-emlékházat talán egy hónapon belül megnyithatjuk — az épület használhatatlansága miatt ugyanis a kiállítás két évig zárva volt. Ha Herpályai kapcsolatban egy presszó megnyitását említettem, úgy a nagykereki Bocskai-várkastélyról és a kiállításról szólna határozottan azt kell mondanom: tűrhetetlen, hogy a Bocskaiak egyetlen megmaradt kastélyában hirdethet kocsma tanyázzon. A helyzet a következő: a kastélyban több művelődési intézmény is helyet kapott a kiállítás mellett. Itt van a könyvtár, a művelődési ház egy terme, itt a mozi, az öregek napközi otthona — a konyhával, étkezővel együtt —, s itt van az a presszó, amely bevezetett kocsma, amely mindig tele van részegekkel: lévén, hogy ez a központtól elég távol eső helyiség teljesen kicsik a társadalmi, azaz az asszonyi ellenőrzés alól. Miellesleg alighanem ez az egyetlen művelődési intézmény, amelyben szesz ital árusítanak. Ez a kocsma nemcsak az épület állapotát rontja évről évre, de eszmileg sem gyakorol túlzottan nagy vonzerőt a művelődési és nem inni szándékozók számára. Itt én a perspektíva alapján nagy preszszó felszámolását tartom. A kiállítóhelyek között a hortobágyi Pásztor múzeum a leglátogatottabb. Ez meg is látszik az épületen, a tárgyakon: négyesek kiállítás található itt, de sajnos húszévesnek látszik. Jövőre szeretnénk felújítani. Hajdúdorogon megvan a helytörténeti gyűjtemény, de nincs épülete. Nánáson régen bevonták a múzeumi engedélyt, ide tehát nemigen kerül vissza többet az ötven éve alapított kicsi, de szép múzeumi gyűjtemény.

Több szó esett a gondokról, mint az értékekről: de így kívánna a realitás. S az értékek, a kiállítások, bemutatók beszélnek úgy is magukról a látogatóknak, a nézőknek. Mert minden probléma, nehézség ellenére mégiscsak léteznek, működnek ezek a múzeumok és kiállítóhelyek a megyénkben — s ha nem teljességében is, de jelezni tudják egy tájegység kultúráját, történeti múltját, művészetét.

Cs. Nagy Ibolya

VILLAMOSSÁGI-SZERELŐT ÉS GREDER KEZELŐT felvesszünk.

NTKEZNI LEHET eceni Köztit Épitő alat géptelepén, en, Hellelegő 736., agy a vállalat észeti osztályán, n, Barna utca 15. sz.

relő-ipari Vállalat debreceni felvezető gáz-, et, csőszereleket, laka- esztöket, segédmunká- elők mellé, valamint erelőbrigádokat. Munk- biztosítunk. Heti sza- Jelenkezés Csőszér-, Miképercsi út 3.

környéki mezőgazda- gónyvelő és főköny- si munkakörök be- lyázator hirdet. Felté- li főiskola, vegyész- nyvelői képesítés, i gyakorlat, büntetlen lesi bizonyítvány. Pá- ius 31" jellegre a kik- leadni.

a-i Tanács Útépítő iéshez segédmunkáso- ehetőleg 6-7 fős brigá- onkénti hazaszállítá- Minden héten szabad- entekezni lehet a válla- yi osztályán: Hajdú- órrás u. 164. sz.

ni Közlekedési Vállalat os, hegesztő, esztergá- szerelő, tmk-gépszere- tanított munkásokat, unkásokat, útépitő sek- és vágygondozó- zés: Blaháné u. 2. sz. kaigényl.

Lajos Tudományegye- talmhelyre két fő egy 16 fős részre elő- és 2 fő betanított se- kőműves, illetve víz- mellé azonnali bele- z. Jelenkezés a mű- z. Jelenkezés a mű-

nikusokat, építész- szu üzemmérnököket debreceni és leninvá- munkákra. Jelenke- zés: Melyépitő Vállal- Vágóhid u. 12. C.

ommal tudatjuk, hogy em, edesapánk, apó- k és testvérünk AR- R, a Közl. és Metró- vezetője 52 éves korá- hlyuny. Temetése má- rti délután 2 órákor temetőben. A gyász- os: Józsa, Pásti u. 79.

porig sújtva tudat- egrább férj, a leg- após, nagypapa, BO- C asztalos, a Magyar gy Művek nyugdíjasa an súlyos szenvedés- . Soha el nem feled- halottunkat folyó hó a 15 órákor, az I. o. a református egyház rti délután 6 órakor temetőben. A gyász- os: Józsa, Pásti u. 79.

endüléssel tudatjuk, on szeretett testvér, on és Jóbárát KOB- yugalmazott tanácsl- ből kitüntetés tulajdo- us 15-én 71 éves ko- r. Temetése f. hó 25- lesz a Köztemető I. rterméből, polgári nt. A gyászoló csal- b 1 ózeft 402 Deb- Hadsereg útja 70-74.

mmal tudatjuk, hogy társam, RUZICKÁ kráskmester 54 éves kus baleset következt- elhunyt. Temetése n, szerdán délelőtt 10 Köztemető I. o. ra- ből egyházi szertar- gyászolják: élettársa, ágornói, anyósa és ág: Debrecen, Füst

mmal tudatjuk, hogy apánk és nagyapánk S, az Áll. Épitőipari a 55 éves korában el- se május hó 24-én, n 3 órákor lesz a o. ravatalozó termé- tartás szerint. Gyá- kei, menyé, unokái. konai. Lakás: Debre-

mmal tudatjuk, hogy PALNE Dobos Ilo- aban elhunyt. Temé- 24-én, kedden dél- or lesz a Köztemető rterméből a görög- zertartás szerint. A n. Lakás: Debrecen, 31.

not, bantartási erelőket, atost, dolgozókat.

Ma délután 5 órától:

DVSC-Oroszlány

Idegenben a DMTE és a Szoboszló A DASE a Polgárt fogadja

A labdarúgó NB II-ben már csak öt forduló van hátra — a mai napon rendezik a 34. forduló mérkőzéseit. A DVSC együttese ezúttal hazai környezetben játsszik a bajnoki pontokért, délután 5 órai kezdettel, a Vágóhid utcai sporttelepen az Oroszlányi Bányász csapatával. A két csapat jelenlegi helyzete a bajnoki táblázaton:

8. DVSC	33	13	10	10	42-34	36
20. Oroszlány	33	6	8	19	42-89	20

A DVSC-ben az az újság, hogy Szabó I. sérülése miatt nem játszhat, viszont Belényesi a kezdő csapat tagja lesz. Makray Balázs edző kijelölte a pályára lépő tizenegyet és a cseréjétekeseket. A kezdő csapat: Kun — Kiss J., Potyók, Puskás, Lipók — Diószegi, Kiss L., Belényesi — Bodonyi P., Rác, Fodor. Cserék: Szabó J., Zavacki és Mezei.

A labdarúgó NB III-ban is a hajrá következik. Ebben az osztályban a DMTE-nek még lehet halvány reménye, amennyiben a vetélytárs Kazincbarcika továbbra is a „leninvárosi” formáját játssza. A debreceni csapat ezúttal Sátorjaujhelyen mérkőzik a bajnoki pontokért. A Hajdúszoboszlói Bocskai Sajószentpéterre utazik, ahol a Borsodi Bányász ellen lép pályára. A Bocskai SE számára „létkérdés” a további pontszerzés, hiszen ádáz küzdelem folyik a tíz közé jutásért, a bentmaradásért, és az együttes jelenleg a 12. helyen áll.

A megyei I. osztályú labdarúgó-bajnokságban a mai napon nyolc mérkőzést rendeznek — az éllavas DASE a Polgárt látja vendégül —, míg a II. osztályban hét találkozót bonyolítanak le.

Kézilabdában: D. Dózsa—Elektromos

A férfi kézilabda NB I-ben ma folytatják a küzdelmeket, ezúttal a tizedik forduló mérkőzéseire kerül sor. Ebben a fordulóban a D. Dózsa az Elektromos együttesét fogadja Debrecenben. Délelőtt 10 órákor kezdődik a mérkőzés a kistadionban. Az Elektromos a penitenciáiban az Vasas Iskolák (Károly és Sándor) vezérletével háromgólú győzelmet aratott az FTC fölött, viszont a D. Dózsa kikapott a fővárosban a Bp. Spartacusól. A hazai környezet előnye okoz bizonyos változásokat, és lehetséges, hogy Varga ismét szerepel a D. Dózsában. További mérkőzések: Bp. Honvéd—Bp. Spartacus, Vasas—Békéscsaba, Vízmű, Tatabányai Bányász—Szegedi Volán, FTC—Csepel, Honvéd Szondi SE—Rába ETO.

A kilencedik forduló eredménylistája: Bp. Spartacus—D. Dózsa 21-16, Tatabányai Bányász—Vasas 31-30, Szegedi Volán—Bp. Honvéd 26-25, Csepel—Honvéd Szondi SE 23-18, Elektromos—FTC 23-20, Békéscsaba Vízmű—Rába ETO 29-18.

AZ NB I. ÁLLASA

1. Bp. Spart.	9 7 0 2 219-183	14
2. Tatabánya	8 7 0 1 207-173	14
3. Bp. Honvéd	9 6 1 2 270-218	13
4. Vasas	9 5 2 2 231-217	12
5. Elektromos	9 5 1 3 207-208	11
6. D. Dózsa	9 5 0 4 179-181	10
7. FTC	9 2 3 4 215-223	7
8. Szegedi V.	9 3 1 5 107-201	7
9. Szondi SE	8 2 1 5 181-197	5
10. B.-csaba	9 2 1 6 205-232	5
11. Rába ETO	9 1 2 6 195-225	4
12. Csepel	9 2 0 7 191-229	4

Az országos középiskolai kézilabda-bajnokságban a Bethlen leány- és a Gépipari fiúcsapata egyaránt a második helyen végzett a területi döntőn, így mindkét együttes jogot szerzett az országos nyolcszázötvenéves való részvételre. Felvételük a kiskunhalasi területi döntőn készült a két debreceni csapattal.

SPORTHÍREK

A hajdú-bihari és a szabolcsi labdarúgóedzők barátságos mérkőzésen mérkőztek össze erjüket hetőn délután négy órától a DASE sporttelepen. Ezt követően Palotai Károly FIFA-játékvezető tart előadást a két megye labdarúgó-szakembereinek.

Megegye kollégiumi sportvetélkedőt szerveznek ma, vasárnap délelőtt 9 órától Hajdúszoboszlón. A Mezőgazdasági Szakmunkásképző Intézet pályán tizenegyes kollégium csaknem kétszáz diákja vesz részt a küzdelemben.

Befejezte játékos-pályafutását a 38 esztendő Bobby Moore, aki 100 alkalommal öltötte magára a angol labdarúgó-válogatott mezét. Utójárja Juntus 6-án lép pályára, a királyi trónra lépésének jubileuma alkalmából rendezendő nemzetközi teremtornán. Visszavonulása után a negyedik osztályban szereplő Watford együtteséhez szerződés kötődik.

Szerdán délután öt órától a Nagyerdei Stadionban a megyei osztályban szereplő Kaba ellen játssza első előkészületi mérkőzését az újjászervezett hajdú-bihari ifjúsági labdarúgó-válogatott. Az országos bajnokságot nyert csapatból csak Kathy és Szabó maradt „hírmondónak”, az „idősébe” helyére új játékosok kerültek. A 18-as keretben több vidéki fiatal is helyet kapott.

A hajdú-bihari labdarúgó-játékvezetői továbbképző összejelvetelére hétfőn délután öt órától a Hafaztis Népfőnt klubban (Debrecen, Kossuth u. 1.) került sor. A női kézilabda NB II. mai műsorából: III. kerületi TTVE—

Labdarúgó MNK

Rajt június elsején

Még be sem fejeződött az előző évi küzdelem, az alacsonyabb osztályban szereplő csapatok már a június elsején mérkőzésekre készülnek — a bajnokság hajrájával egy időben megkezdődnek a labdarúgó Magyar Népköztársasági Kupa küzdelmei is. Hajdú-Biharból 18 csapat indul az előző évi II. osztályú és 14 II. osztályú együttes vesz részt a jövő szerdai nyitányon, a nemzeti bajnokságban szereplő DVSC, DMTE és Hajdúszoboszlói Bocskai a június 8-1 második fordulóban lép először pályára.

Jubileumi lövészverseny

Unnepi lövészversenyt rendeztek Hajdúszoboszlón. A MEDOSZ és az MHSZ közös viadalán a hajdú-bihari mezőgazdasági, erdőészeti és vízügyi dolgozók vettek részt. A győztesek: Kispuska. Férfiak: Papp Péter (Berettyóújfalui, Vizgazdálkodás). — Csapatban: Berettyóújfalui Vizgazdálkodási Társulat. — Nők: Balla Mária (Hajdúszoboszló, TIVIZIG). — Csapatban: Hajdúszoboszlói TTV, ZIG. — Légsírók: Férfiak: Pusztai Ferenc (Hajdúszoboszló, Állami Gazdaság). — Csapatban: Hajdúnánási TOVÁLL. — Nők: Takács Jánosné (Hajdúszoboszló, Állami Gazdaság). — Csapatban: Hajdúszoboszlói Állami Gazdaság.

Iskolai sport

Pedagógusjelöltek spartakiádja

A pedagógusjelöltek ez évi spartakiádját Nyíregyházán rendezték meg, ahol öt fősökkel, 15 övönközpont, illetve tanítóképző hallgatók vettek részt. A Debreceni Tanítóképző Főiskola 35 fővel, négy sportágban szerepelt a spartakiádon sikeresen. A debreceniek „dobogós” eredmények. Atlétika. Nők. Magas: 3. Kiss 135 cm. — Távol: 2. Héjjas 407. — Gerely: 2. Gógan 31 m.

KOSÁRLABDA

Egy győzelem vereség

A kosárlabda NB II-ben szereplő agrárregyemti csapatok szombaton Debrecenben játszották bajnoki mérkőzéseiket: a DASE női együttese vereséget szenvedett a Nyíregyházi Tanárképzőtől, míg a férfiak biztosan győzték le a nyíregyházi fősiskolásokat. DASE—Nyíregyházi Tanárképző 67:51 (39:28). Férfi mérkőzés. A hazaiak végig öt letesen játszottak, pontosan

NB I-es labdarúgó-mérkőzések

Csepel—Dunaújváros 6—0 (1—0). Csepel, 1000 néző, v.: Györi. Góllövők: Vincze (4), Ozsváth (2). MTK—VM—Bp. Honvéd 1—1 (0—0). 20 000 néző, v.: Mohácsi. Góllövők: Kiss (11-esből), illetve Kocsis L. (11-esből). Tatabánya—Kaposvár 3—1 (1—0). Tatabánya, 4000 néző, v.: Pádár. Góllövők: Nagy I., Arany, P. Nagy, illetve Turai. SZEOL AK—VIDEOTON 2—1 (2—0). Szeged, 6000 néző, vezette: Nagy B. Góllövők: Birinyi, Forgács, illetve Czecseli. ZTE—Békéscsaba 3—1 (0—0). Zalaegerszeg, 4000 néző v.: Halász. Góllövők: Soós (2), és Péter, illetve Mártai. Végig főnyben játszott a zalaegerszegi csapat. Győzelme teljesen megérdemelt volt. Dorog—Diósgyőr 4—1 (2—1). Dorog, 2500 néző, v.: Körös. Góllövők: Szabó (3) és Sándor, illetve Görgei. Szület után végig a hazai csapat irányította a játékot. Rába ETO—Salgótarján 3—2 (2—1). Győr, 3000 néző, vezette: Kul. Góllövők: Pozsgai (2, mindkétszer 11-esből), Glázer, illetve Horváth II. és Básti. A rendkívül gyenge napot kifogó vendégcsapattal szemben a helyenként nagyserű támadásokat vezető hazaiak gőlpáporos győzelmet arathattak volna, de sokat hibáztak. Vasas—Haladás 4—1 (2—1). Szombathely, 21 000 néző, v.: Palotai. Góllövők: Váradi (3, egyet 11-esből), Kovács, illetve Horváth Imre. A játék képe alapján a Vasas győzelméhez nem fért kétség, de a gólarány túlzott. Ferencváros—Ú. Dózsa 1—1 (félidő eredmény). Góllövő: Bálint 2 (egy öngól). Lapzártakor a mérkőzés még folytatódott.

KÖZLEMÉNYEK

A TITÁSZ értesíti a lakosságot, hogy Nyíregyháza—Balkány részén megépített nagyfeszültségű energiatranszformátorállomást, iraszfőmátorállomást és a hozzá tartozó kiserőszelvény faszlopon hálózatot, valamint Nyírmartonfalvára a nevelő otthonnak megépített nagyfeszültségű hálózatot és transzformátorállomást 1977. május 25-én feszültség alá helyez. Ez időn túl a vezeték érintése vagy megközelítése életveszélyes, tehát tilos! (x)

A SZAKISZ LAKÁSSZERVIZ VÁLLALJA
lakások festő-mázoló, tapetázó, vízfűtés-szerelő, parkettázási, csiszolási, lakozási munkáit
rövid határidőre
Széchenyi u. 3. szám.
Telefon: 13-235.

Mai sportműsor

Atlétika
Egyetemi sporttelep, 15 óra: A B-kategóriabeli serdülő lányok megyei négypróba bajnoksága, a megyei szakosztályok rendezésében.
Cselgáncs
Városi sportcsarnok, 9 óra: Országos felnőtt II. osztályú egyéni bajnokság a 86. 95 kg-os és a nehézsúlyban.
Kézilabda
Dózsa kistadionja, 8.30 óra: D. Dózsa—Püspökladány (női, megyei, Kecskés), — 10 óra: D. Dózsa—Elektromos (férfi NB I.), — 11.15 óra: D. Dózsa—Püspökladány (női ifjúsági, Kecskés). — DVSC-pálya, 8 óra: DVSC II.—D. MEDICOR (női megyei, Szűcs), — 9 óra: D. Sportiskola—D. MEDICOR (női ifjúsági, Szűcs). — Spartacus-pálya, 9 óra: D. Spartacus—Püspökladány (férfi ifjúsági, Nádasdi I., Komáromi), — 10 óra: D. Spartacus—Püspökladány (férfi megyei, Komáromi, Nádasdi I.). Yb-pálya, 8.30 óra: Yb Miklós Műszaki Főiskola—Vámospercsi MEDOSZ (férfi megyei, Nádasdi S., Szűcs). — DMTE-pálya, 8.30 óra: DMTE—Vámospercs (férfi ifjúsági, Csorba). — MEDICOR-pálya, 8.30 óra: D. MEDICOR II.—Hajdúsámson (férfi II. o. Ajtai).
Vidéken: Derecske—D. Vörös Meteor (9.15. női ifjúsági, Kiss L.), Derecske—D. Vörös Meteor (10.10. női megyei, Kiss L.), Derecske—Balmazújváros (9.15. férfi ifjúsági, Katkó), Derecske—Balmazújváros (10.15. férfi megyei, Katkó), Hajdúszoboszló Gázláng—D. BIOGAL (8.50. férfi ifjúsági, Bánkúti, Anderkó), H. Gázláng—D. BIOGAL (9.50. férfi megyei Bánkúti, Anderkó), Hajdúszoboszló Bocskai—D. BIOGAL (11. női megyei, Bánkúti, Anderkó), H. Bocskai—D. BIOGAL (12. női ifjúsági, Bánkúti, Anderkó), Nyírábrány—Berettyóújfalui (9. női ifjúsági, Epre-si, Kapusi), Nyírábrány—Berettyóújfalui (10. női megyei, Epre-si, Kapusi), Hajdúszoboszló mény—D. Közútepitők (8.30. női ifjúsági, Juhász), Hajdúszoboszló mény—D. Műanyaggyár (9.30. női megyei, Juhász), Létavértes—Ebes (9.30. női megyei, Simon), Létavértes—Bőszörmény (9.30. férfi II. o., Simon), Hajdúnánás—D. MEDICOR (9.30. férfi ifjúsági, Bartos), Hajdúnánás—D. MEDICOR (9.30. férfi megyei, Bartos), Nádudvar—D. Sportiskola (9.15. férfi ifjúsági, Kiss E.), Nádudvar—Hajdúdorog (10.15. férfi megyei, Kiss E.), Egyek—Földes (10. férfi II. o., Lámér), Bojt—Polgár (15. női II. o., Simon), Hajdúsámson—Hosszúpályi (9. női II. o., Szilágyi Z.), Nagyhegyes—Balmazújváros (9. női II. o., Mezőteleki), Újletha Polgár (14. férfi járási), Hajdúhadháza—Tiszacsege (11. férfi járási), Hajdúhadháza—Bagamér (9. női járási), Újletha—Nyíradony (15. női járási).

SZÍNHÁZ

Ma 10-kor Várastúvova, Kodály Ifj. Bérlet, este 6-kor Tíz nap szerelemért, Rátkay-bérlet 1-2.

TV VASÁRNAP

BUDAPEST, 1. MŰSOR
8.50 Műsorismertetés, 9.00 Idősebbek is elkezdhetik... Tévé-torna (ism.), 9.05 Iskolatévé, 9.30-10.35 Mindenki iskolája, Közbiztonsági Hírek, 10.35 A tenor delin, Francia rajzfilmsorozat, 10.45, 10.50 Jack kapitány, Szovjet ifjúsági film, 12.00-12.40 Csak gyerekeknek, Kisfilm-összeállítás, 13.30 Műsorismertetés, 14.00 Pedagógusok fóruma, 14.30 A tavasz 17 pillanata, Szovjet tévéfilmsorozat, 14.35 (ism.), 15.00 Egy nemzet kincseiből, 16.05 A Magyar Televízió szabadegyeteme, Új fajok születnek, 16.55 Reklám, 17.00 Forma 1, autóverseny angol című nagyjelűt, 18.00 Műsoralkat rajnluk, 18.25 Reklám, 18.35 A Közösségszolgálat tájékoztatója, 18.40 Esti mese, 18.50 Idősebbek is elkezdhetik... Tévé-torna, 19.00 A hét, 20.00 Hírek, 20.05 O, azok a szép régi házasságok... 21.15 Sport hírek, 21.25 A Magyar Televízió II. nemzetközi karneválversenye, Díjkiosztó gálaest, 22.25 Hírek.

POZSONY

9.00 Gyerekeknek, 11.35 Délelőtti hangverseny Pöstyénből, 12.35 A madarak paradicsoma, 13.05 Fiatalkor tévéklubja, 14.00 Nemzetközi motorosok verseny a Dunán, loverseny-közvetítés a prágai Chuchelből és autóverseny a monacói nagydíjért, 16.50 Az elrabolt határak, (Cseh film.) 19.00 Híradó, 19.30 A vasárnapi verse, 19.35 Színház szórakoztató műsor, 21.05 Sporteredmények, 21.55 Hangverseny.

BUKAREST

7.20 Gyermekfilm, 9.00 A falu életéből, 12.05 Vasárnapi album, 16.10 A tengerek titkai, Folytatásos film, 17.00 Könyvtárolás, 17.05 Mezőgazdasági műsor, 17.55 A szásztenyésd helység, 18.10 Személyi, 18.15 Amerikai tragédia, (2. rész.) 20.50 Publicisztika, 21.30 Híradó, sporteredmények és orvosi tanácsok, 22.10 Szovjet cirkszműsor, 22.50 Sport.

HÉTFO

17.00-18.30 Műsorismertetés — Vasárnapi jegyzék — Szendrey-Karper László gitározik — Kukla-turkálók — Beatrixikon — Sport-ról sporta zenében, HÉTFO
POZSONY
15.20 Publicisztika, 15.50 Német nyelvlecke, 16.35 Folklorműsor, 17.10 Középszkolásoknak, 17.20 Mezőgazdasági műsor, 17.55 A szásztenyésd helység, 18.10 Személyi, 18.15 Amerikai tragédia, (2. rész.) 20.50 Publicisztika, 21.30 Híradó, sporteredmények és orvosi tanácsok, 22.10 Szovjet cirkszműsor, 22.50 Sport.

BUKAREST

15.05 Iskolatévé, 15.30 Magyar nyelvű adás, 18.00 Folklorműsor, 18.20 A legkisebbeknek, 18.30 Tv-híradó, 18.50 Panoráma, 19.25 Oszlopok, Polyakos filmregény, 20.15 Dalfesztivál, 20.45 Emberek a labirintusban, NSZK riportfilm, 21.25 Tv-híradó.

A NYÍREGYHÁZI RÁDIÓ MŰSORA

17.00 Műsorismertetés — Hírek — Időjárás, 17.05 Táncelem k-vánságsműsor, 17.30 Közös érdek, közérdek, A minőség védelméért, 17.45 Nagy Róbert zongorizál, 17.50 Válaszok hallgatóinknak, 17.55 Oscar Polyakoson együttesnek felvételeiből, 18.00 Hírek, események két megfőből, 18.00 Népi zené, 18.25-18.30 Hírek — Lapszemle — Műsorlevezetés.

Madártávlatból a BNV külföldi kiállítóinak bemutatóhelyei

Pillantás a BNV-re

A Szovjetunió kiállításának egy részlete

Az Észak-budai Munkás Általános Fogyasztási és Értékesítési Szövetkezet IKARUS—
260-as típusú buszra szerelt mozgó ABC-áruháza, melyben a vásárlók 800-féle árucikket vásárolhatnak a kb. 400 ezer forint értékű részletről

Az új Rába 500 LE-s traktor, mely alkalmas a nehéz talajmunkák elvégzésére. Az új traktor iránt jelenleg a vízmű-építők és az erdészet szakemberei érdeklődnek

A Borsodi Vegyikombinát által gyártott műanyag ablakkeretek előkészítésének bemutatása. Az új anyagú ablakkeret kiváló hőszigetelést és tökéletes illeszkedést biztosít (KS-fotók, Németh Ernő felvétele)

Bolgár ifjúsági vezetők látogatása Debrecenben

Debrecen testvérvárosának, a bulgáriai Sumennek ifjúsági szervezete a két várost összekötő barátság jegyében évek óta együttműködik a KISZ Debrecen városi Bizottságával. E kapcsolat az ifjúsági vezetők kölcsönös tapasztalatszerelés-látogatásai, szocialista együttműködési szerződések és különböző mozgalmi akciók, valamint a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem és a sumeni Pedagógiai Főiskola szervezte építőtábori csereakciók révén érlelődött.

A két ifjúsági szervezet városi vezetőségének képviselői az együttműködés további lehetőségeiről is véleményt cseréltek a következő napokban. Május 21-től 28-ig ugyanis Debrecenben tartózkodik a Dimitrovi Kommunista Ifjúsági Szövetség Sumen városi Bizottságának küldöttsége. A delegációt a testvérváros komszomolistainak első titkára vezeti. A sumeni vendégek május 21-én, szombaton érkeztek Debrecenbe. Bársági Csaba, a KISZ Debrecen városi Bizottságának titkára fogadta őket. A bolgár ifjúsági vezetők egyhetes programjuk során megismerkednek a megyeszékhely nevezetességeivel, ellátogatnak több debreceni nagyüzembe; a MÁV Járműjavító ifjúsági klubjában például a vasgőzjárművekkel találkoznak. A KISZ Debrecen városi Bizottságán tájékozódik a magyar testvérvárosuk ifjúsági szövetségének mozgalmi munkájáról, s fölmerik, milyen területen, milyen formában alakíthatnak ki a jövőben gyümölcsözőbb kapcsolatokat a debreceni ifjúkommunistákkal.

(Jn)

Megjelent a Társadalmi Szemle májusi száma

Az MSZMP elméleti és politikai folyóirata első helyen részleteket közöl Győri Imrénének, a Központi Bizottság titkárának az országos agitációs és propagandatanácskozáson elhangzott előadásából *Gazdasági építés és tudatformálás* címmel. A Központi Bizottság titkára hangsúlyozza, hogy "... a fejlett szocialista társadalom sikeres építése alapvetően két, egymással szorosan összefüggő és egymásra kölcsönösen ható feladattal megoldásától függ: a népgazdaság intenzív, tervszerű, arányos fejlesztésétől és a tudat szocialista átalakításától" — majd ennek összetevőit elemzi. Ugyancsak az 1977. márciusi tanácskozáson hangzott el Lakos Sándor előadása is. A KB Társadalomtudományi Intézetének igazgatója előadásából *A szocialista demokrácia egyes kérdései* — címmel közöl részleteket a folyóirat.

"A jog lehetőségeivel kapcsolatban találkozunk illúziókkal és végtelenségekkel. Sokan tekintik ma még olyan "csodafegyvernek", amely minden gondot megoldhat" — írja dr. Korom Mihály igazságügyi miniszter *Jogpolitikai célok és eszközök a gazdaság irányításában* című írásában. A munkakerő-gazdálkodás és bérgazdálkodás időszerű feladatairól írt közérdeklődésre számotartó cikket Buda István, munkaügyi minisztériumi államtitkár.

A tájékozódás című rovatban Veress József írt a hetvenes évek szovjet filmművészetéről, a Nemzetközi szemle rovatban pedig Várnai Ferenc Kináról szóló írással számíthat figyelemre. A folyóirat ezúttal is gazdag könyv- és folyóirat-szemle egészíti ki, kispasztyikák, grafikák teszik színesebbé.

HÍREK

1977. május 22., vasárnap
Júlia napja
A Nap kél 3.59 — nyugszik 19.23 órakor

ÉVFORDULÓNAPTÁR

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS vasárnap estig: Időnként megnövekvő felhőzet, főleg az ország északnyugati részén zápor, zivatar. A déli, délnyugati szél a Dunántúlon északnyugatra fordul és megerősödik. A legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet: 10—15, a legmagasabb nappali hőmérséklet általában 23—28, csupán az ország északnyugati részén várható 20 fok körüli érték.

TAGFELVÉTEL. A Csokonai Színház igazgatósága meghallgatás alapján felvételt hirdet 18—22 éves, debreceni lakással rendelkező férfiak számára csoportos színeszi kategóriában. Jelentkezési írásban a Csokonai Színház titkárságán 1977. június 6-ig.

ÉVADZÁRO HANGVERSENY. Az Országos Filharmónia nagyzenekari záróhangversenyt rendez május 23-án, hétfőn este fél 8 órai kezdettel a Bartók Teremben. Műsoron Debussy-, Brahms-, Kadosa-művek szerepelnek. Közreműködik a Debreceni fúvósötös — Tuza József, Gellén László, Gömöri Attila, Koós Gábor, Maruzsa János —, valamint Schiffy András. A debreceni MÁV Filharmonikusok Zenekarát Szabó László vezényli.

A HATVAN UTCAI TEMETŐBEN levő Csokonai-síremlék felső részét a tönkrement acélszerkezet miatt javítani kell. A síremlék felső gúlarszét a Debrecen városi Tanács szakemberei ezért leemelték, és javításra elszállították. A felújított síremlék rövidesen visszakerül eredeti helyére.

LOTTO. A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság közlése szerint a 20. jártékhatán óttalalatos szelvény nem volt. Négy találatot 196 fogadó ért el, nyereményük egyenként 35 ezer 520 forint; a 12 ezer 126 háromtalalatos szelvényre egyenként 287 forintot fizetnek, míg a kéttalalatosokra — 298 ezer 346 darab — 15 forintot fizetnek.

KERTBARÁTKOK KIÁLLÍTÁSA. A kertbarátok országos versenykiállítását szeptember 15—18. között Nagykorösi rendezik meg. A kiállításon a legjobb növénytermelő szakkörökön kívül kisállattenyésztők is részt vesznek, az ötletbemutatókon ott lesznek a barkácsolók és az újtók is.

A KEREKESTELEPI KERTBARÁTKÖR tagjai május 24-én, kedden délután 17 órakor Nótin Mihály Debrecen, Vécsey utca 41. szám alatti lakos kertjébe látogatnak, ahol az esedékes kerti munkákat beszélgetik meg.

MIT HOZ A JÖVŐ? Ezzel a jelmonddal rendeznek május 25—29. között gyermekrajzpályázati kiállítással egybekötött modern háztartási árubemutatót a MÁV-klubban. A jelmondat kérdéseire a látogatók a megye kisdobosai és úttörői által készített pályamunkákon keresztül kaphatnak választ; a mai, a háziasszonyok számára több szabad időt biztosító háztartási cikkeket és felszereléseket pedig a bemutatón tekinthetik meg. A Petőfi tér 6. szám alatti kiállítás naponta 10—18 óra között tart nyitva, nyitás május 25-én délelőtt 10 órakor.

A HAJDÚSÁGBAN megkezdődtek a "méses hetek". A nagy akadémikok ezrével fogadják be a kaptárakat.

Nyolcvan évvel ezelőtt, 1897. május 22-én született Nádass József költő, író és újságíró, a magyar és a nemzetközi munkásmozgalmak harcosa, a szovjet irodalom magyarországi népszerűsítésének egyik első szorgalmazója, aki nemrég hunyt el.

Az első világháborúban súlyosan megsérült, s fél lábát elvesztette. A frontról hazatérve, bekapcsolódott a baloldali mozgalmakba, tagja lett a szocialdemokrata pártnak és a Gálleit-körnek. Részt vett a polgári demokratikus, majd a proletárforradalomban. 1918-ban belépett a KMP-be. A Magyar Tanácsköztársaság idején munkástanács-tag és a budapesti vörös őrség propagandaosztályának vezetője volt. A Tanácsköztársaság veresége után emigrációba kényszerült, s az 1920-as évek derekán újságíróként egész Európában megfordult; 1926-ban hazatért.

Az ország faszállódásával ismét emigrációba kényszerült: 1938—40 között Skandináviában élt, s különböző nemzetiségű antifasiszta lapok illegális tudósítójaként is tevékenykedett. 1944-ben a fasiszták politikai foglyaként Mauthausenbe hurcolták. A felszabadulás után Budapestben a Népszava fém munkatársa volt; 1957-ben az Élet és Irodalom című hetilap egyik alapítója. Írt verseket, regényeket, elbeszéléseket, meséket, s megírta kétrészes regényes önéletrajzát is.

TŰZVEDELMI ELŐADÁSOK. A debreceni Nagypalotánál álló 22 emeletes toronyházban tűzvédelmi előadásokat rendeztek. Az előadásokon a lakók mindenki számára hasznos — propán-bután gázpalackakkal, robbanóanyagokkal stb. kapcsolatos — ismereteket szerezhettek.

AZ EDDA EGYÜTTES KONCERTJE. Május 23-án, hétfőn 19 órakor a hajdúbüszörményi városi művelődési központ dísztermében vendégszerepel az Edda együttes.

SZÓL A FIGEMADÁR. Ezzel a címmel mutatja be műsorát a Káljai Kettős népi együttes a Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat munkásszállóján május 23-án, hétfőn délután 19 órai kezdettel. A belépés díjtalan.

INTENZÍV NYELVTANFOLYAMOK. A TIT 1977. június 13-án hat hetes, heti 20 órából, összesen 120 órából álló orosz, angol, német nyári intenzív nyelvtanfolyamokat indít középhaladó, haladó, kandidátusi és állami nyelvvizsgára, valamint nyelvcsokrokra és nyelvigenyes szakokra készülő nyelvtanulóknak számára. Tandíj 1080 forint. Beiratkozás május 30-tól június 3-ig, délután 14—16 óra között, a TIT megyei titkárságán (Vörös Hadsereg útja 45—47. szám; telefon: 13-551).

DÍSZITOMÜVÉSZETI KIÁLLÍTÁS. A berettyóújfalui lakberendezési áruházban május 23—29. között díszítőművészeti kiállítást rendeznek az ÁFESZ és a művelődési központ közös szakkörének anyagából. A 3. számú Általános Iskola folyosóján május 31-ig tekinthető meg a 300 éve született II. Rákóczi Ferenc című kiállítás.

MAGYAR—SZOVJET BARÁTSÁGI EST. A magyarhorogói kultúrházban május 23-án, hétfőn 19 órai kezdettel a tavaszi békebarátság hónap tiszteletére magyar—szovjet barátsági estet rendeznek. Az esten az öntevékeny szovjet művészegyüttes és a helyi általános iskola úttörőcsapata is közreműködik.

BÉKEGYŰLES. Az 1977. évi Hajdú-Bihar megyei békebarátság akcióprogram tavaszi eseménysorozata keretében május 24-én, kedden délután 16 órai kezdettel békegyűlést rendeznek a debreceni BIOGAL Gyógygyógyárban. Előadó dr. Alberth Béláné, a HNF megyei titkára, közreműködik a Kodály Kórus.

Munkavédelmi technikus minősítő vizsga

A 4/1976. (X. 20.) SZOT-számú szabályzat alapján a SZOT Munkavédelmi Továbbképző Intézet jelentkezést hirdet munkavédelmi technikus minősítő vizsgára — az 1977—78-as tanévben.

A felkészítő tanfolyam ipari szakon a debreceni Mechwart András Gépészeti és Gépjáratéchnológiai Szakközépiskola keretében kerül lebonyolításra (cím: 4027 Debrecen, Széchenyi utca 58. szám).

A felkészítő tanfolyam 300 óras, 10 hónap szorgalmi idő alatt bonyolódik le. A tanfolyam részvételi díja ezer forint plusz 380 forint vizsgadíj.

Jelentkezési lapok a szakszervezetek megyei tanácsa munkavédelmi osztályán szerezhetők be (Debrecen, Vörös Hadsereg útja 49. szám I. em. 13.).

Technikusminősítő vizsgára az bocsátható, és az előkészítő tanfolyamra az nyerhet felvételt, aki szakközépiskolai érettségi bizonyítványra vagy középfokú technikum-i képesítő oklevéllel vagy gimnáziumi érettségi bizonyítvánnyal és a választott szakiránynak megfelelő szakközépiskolai bizonyítvánnyal rendelkezik; a választott szaknak megfelelő szakirányú közvetlen termelő, termelésirányító vagy munkavédelmi munkakörben legalább öt éves szakmai gyakorlata van; a munkahely felvételi javaslatával rendelkezik; és az előírt egészségügyi követelményeknek megfelel.

A jelentkezési lapokat 1977. június 15-ig a szakközépiskola címére postán kell megküldeni.

KÖZÜG

a par

Az újságolvasók szerint fokozatosan lyukét pedig elfog panaszkönyveket — latl irattárak. Egy mithat az állami be megcsodálják mag tudósok, mint kor letűnt századok m zik egyszer a mi l lődését fogja felk naszra a huszadik tésének kezdeti sz első bejegyzések l órával már sorbaál tam, mert a bolty keretelény vagy l etűvel: „Nem ka díszkaput!”

Nem is tudom h Hiszen a panaszkö lom magam (büszk mindent látam bo veszekedést is. Mé csolatban. Ha elke Inkább a közéleti f mond jellemzően e Vajon rendszeres ke adnak-e rendszeres vajon kielégítők-e

Mindezt nem sza akaram megmagya delem alkalmazott nekem elkerülni a ott is kiélhetem

Szóval nem hód ismerősöm, akit m parancsnoki, talán színűleg szintén bék kit is lebeszéljek b téséről. Amit én v most megváltozik inkább várok tartal kétségeket a panasz zésükre, hogy már

Emlékszem, volt ben. Munkáját legin néhány vevő kosará nem kapott, és sietel kitenni a polcra, eg lasz akár egy bejegy

Más esetek sokas vezető nem tudnak A vásárlók olyan s kedves vevőnek így s figyelmeztettük. Ese

Hányszor meg há zetője azzal a válas kedés, és hogy ki int

Ismerős ugye az a val a boltban már n be rakják a romland körszállókat formál getnek, és szeméttel cipőjét. Későn? Nem szű idő ahhoz, hogy kell sorbaállni. A v gető, a csemegés, a p rheszt fizetni. Ok a E tet ellene? A vevő k kaideje: a zárás pilli összeszámolására, fe tisztán tartására, be a vállalat igazgatójé a beosztottak.

Vagy: nem túlság háztartás, megjelen rei. Néha külföldiek, magyar. Egyiknek-m sejtelmem sincs. Kí a tette. Az eladó? De kinek kéne intéznie? A ni, első életében? K el, mire eltesse a frt hogy a vevő otthagyt ezt sem tudhatja. Tó vánnak meg manaps a hozzáértő, a figyel ugyanannyi a fizetés az unottnak, a fásult

Rossz, ehetetlen, ké rázaru minden egyéb hogy átvessi-e vagy s hatja-e az áruhiányt ki? Tudhatja-e ezt eg

Vásárlók könyve. S a régi volt. Remélh disztíngáltabb lesz nek-e érdemben, hog nek esetről esetre, év

Eddig jutottam gon este, majd — rövid t Azt álmodtam, hogy irányítószerve a hírk újságolvasók könyvét hogy az olvasók beje tetszett az újságban, szerint nincs értelme szem.

Szerencsére csak ál

Búcsú a panaszkönyvektől

Az újságolvasók nemrég értesülhettek egy rendelkezésről, amely szerint fokozatosan kikerülnek a forgalomból a panaszkönyvek, helyük pedig elfoglalják a vásárlók könyve elnevezésű füzetek. A panaszkönyveket — úgy gondolom — egy ideig megőrzik a vállalati irattárak. Egyik-másik talán ennél is hosszabb utóéletre számíthat az állami levéltárakban, s évszázadok múltán esetleg éppúgy megcsodálják majd érdeklődő emberek, éppúgy tanulmányozzák tudósok, mint korunkban a tihanyi apátság alapítólevelét vagy a letűnt századok más írásos emlékeit. Mert bármilyen furcsán hangzik egyszer a mi korunk is történelemmé válik, és emberek érdeklődését fogja felkelteni, hogy milyen jelenségek adtak okot panaszra a huszadik század harmadik negyedében, a szocializmus építésének kezdeti szakaszán. Talán fejtörésre is okot ad majd, ha az első bejegyzések között ilyenekkel találkozunk: „Nyitás előtt két órával már sorbaálltam a kenyérbolt előtt, mégis üres kézzel távoztam, mert a boltvezető egy nyilas pártszolgálatos (vagy bújkaló keretlegény vagy horthysta tábornokné)”. Vagy ilyen frissebb kezeltével: „Nem kaptam sebváltót (kempingrezsót, vikéndához díszkaput)!”

Nem is tudom hirtelen, hogy vegyek búcsút a panaszkönyvektől. Hiszen a panaszkönyvek korszakának vásárlója vagyok, annak valom magam (büszkén vagy bosszankodva: ez most mindegy). Sok mindent láttam boltokban, vihart is; sok mindent hallottam, vitát, veszekedést is. Még sincs elég élményem panaszkönyvekkel kapcsolatban. Ha elkéstem is néha ezt a füzetkét, ritkán írtam bele. Inkább a közéleti kíváncsiság hajtott: melyek a leggyakrabban, úgymond jellemzően előforduló panaszok, s főként mi lesz a sorsuk. Vajon rendesen kezelik, ellenőrzik-e a fölöttesek a panaszkönyveket, adnak-e rendszeresen választ a törvényes határidőn belül, s ha igen, vajon kielégítőek-e ezek a válaszok?

Mindezt nem szabadkozásból mondom. Nem a bizonyítványomat akarom megmagyarázni, magamat sem akarom igazolni a kereskedelem alkalmazottai előtt. Különböznék még megkaphatnám, könnyű nekem elkerülni a panaszkönyvi bejegyzést, amikor ott a: újság, ott is kiélhetem grafitomániámat.

Szóval nem hódoltam a panaszkönyv-irodalomnak, mint egyik ismerősöm, akit már úgy fogadnak az üzletben, hogy „mit tetszik parancsolni, talán egy panaszkönyvet?” A vásárlók könyvét valószínűleg szintén békén fogom hagyni, s megint nem azért, hogy bárkit is lebeszéljek bejegyzésekről, észrevételekről, közérdekű bejelentésekről. Amit én várok, azt tulajdonképpen nem attól várom, hogy most megváltozik egy füzetkének a hivatalos elnevezése. Sokkal inkább várok tartalmilag kielégítő válaszokat a bejegyzésekre, intézkedéseket a panaszok okainak megszüntetésére, sőt inkább megelőzésükre, hogy már magára a bejegyzésre se legyen szükség.

Emlékszem, volt egy boltvezető-helyettes a közeli csemegeüzletben. Munkáját leginkább az jellemezte, hogy gyakran belenézett jó néhány vevő kosarába, s megkérdezte, miért bosszús a vásárló mit nem kapott, és sietett a raktárba megnézni, hátha csak elfelejtették kitenni a polcra, egyébként kapható az az árucik. Ez is lehet válasz akár egy bejegyzésre, akár egy szóbeli panaszra.

Más esetek sokasága viszont arra vall, hogy üzlet- és vállalatvezetők nem tudnak (nem tudták?) mit kezdeni a bejelentésekkel. A vásárlók olyan sablonosak, hogy sokszorosítani lehetne őket: a kedves vevőnek igaza van, elnézését kérjük, a boltvezetőt (eladót) figyelmeztettük. Esetleg szigorú figyelmeztetésben részesítettük.

Hánsztor meg hánsztor maradt adós a bolt vagy a vállalat vezetője azzal a válasszal, hogy a bejelentést követte-e valami intézkedés, és hogy ki intézkedik.

Ismerős ügye az az általános szokás, hogy zárás előtt egy fél órával a boltban már mindenki a fájrontra készül. A pultról hűtőgépekbe rakják a romlandó árut, a pénztáros(ok) karcsú, magas Budapesti körszálókat formál(nak) egyforma pénzdarabokból, mások sóprögetnek, és szeméttel, fűrészpórral szórják be a későn érkező vevő cipőjét. Későn? Nem pontos a kifejezés. Harminc perc nagyon hosszú idő ahhoz, hogy valaki bevásároljon, különösen ha sehoh sem kell sorbaállni. A vevőt mégis bevásároljon, különösen ha sehoh sem kell sorbaállni. A vevőt mégis vászállaszemekkel fogadja a sóprögető, a csemege, a pénztáros, különösen ha ráadásul ötszázszalal mérrel fizetni. Ok a panaszra? Igen. Még hozzá nagyon régen. Ki tehet ellene? A vevő nem tudja, mikor telik le pl. a pénztáros munkaideje: a zárás pillanatában vagy később, hagynak-e időt a pénzösszeszámolására, feladására; másoknak az áru elrakására, a bolt tisztán tartására, bezárására. Tehát azt sem tudja, kit hibáztasson: a vállalat igazgatóját, szakszervezetei titkárát, a bolt vezetőjét vagy a beosztottait.

Vagy: nem túlságosan robbanékonyan, de azért korszerűsödik a háztartás, megjelennek a kirakatokban új és új eszközei, vegyszerei. Néha külföldiek. Használati tájékoztatójuk is az. Csak az áruk magyar. Egyiknek-másiknak nevé sem tudom, használatáról pedig sejtelmem sincs. Ki adjon rá felvilágosítást? A kirakatrendező? Nem tette. Az eladó? De hiszen annyi a dolga! Az árupropaganda ügyét kinek kéne intézni? A panaszos nem tudhatja. Hűtőgépet akar venni, első életében? Ki kedvelteti meg vele a készüléket? Ki mondja el, mire képes a frigidaire? Egyáltalán fontosnak tartja-e valaki, hogy a vevő otthagya a boltban egy-két havi keresetét? A vásárló ezt sem tudhatja. Továbbá azt sem, hogy milyen áruismeretét kívánának meg manapság egy eladótól, s fölöttesei hogyan honorálják a hozzáértőt, a figyelmes, az udvarias eladó munkáját. Vagy talán ugyanannyi a fizetése — isten őrizz, esetleg még kevesebb —, mint az unottnak, a fásultnak, a kelleetlennek, a tanulatlannak?

Rossz, ehetetlen, keletlen, sületlen a kenyér, a sütemény? A szárazaru minden egyéb, csak nem száraz? Vajon a boltvezetőn múlik, hogy átveszi-e vagy sem? S ha nem veszi át a szállítmányt, vállalhatja-e az áruhiányt? Felelős lesz-e érte? Vagy ha ő nem, akkor ki? Tudhatja-e ezt egy vásárló, akinek panasa van?

Vásárlók könyve. Szebb, finomabb, disztintíváltabb kifejezés, mint a régi volt. Remélhetjük-e, hogy ennek nyomán jobb, finomabb, disztintíváltabb lesz a közérdekű bejelentések intézése? Intézkednek-e érdemben, hogy legalább ugyanazok a hibák ne ismétlődjenek esetről esetre, évről évre, évtizedről évtizedre?

Eddig jutottam gondolataim leírásában, amikor rám köszöntött az este, majd — rövid tévézés után — az éjszaka is.

Azt álmodtam, hogy a Tájékoztató Hivatal vagy valamelyik más irányítószerve a hírközlésnek elrendelte, hogy be kell vezetni az újságolvasók könyvét. Ezt minden újságíró kötelessé magával hordani, hogy az olvasók bejegyezzék észrevételeiket: mi tetszett, mi nem tetszett az újságban, milyen cikkeket várnak. Az egyik bejegyzés szerint nincs értelme panaszkönyvekről írni. Vásárlók könyvéről sem.

Szerencsére csak álom volt.

Kovácsölgyi Sándor

PÁSZTORTÁNC (FOTÓ: VENCSELLEI)

A SZÉPSÉGRŐL

Megrészegülök a szépségtől. De nem az alkohol bódulata ez, hanem olyan elragadtatást ad, amelyben az ember felfokozottan érzi önmagát, azonosul a szépséggel, amelyet szemével lát, fülével hall vagy értelmével felfog. Aki átéli ezt a mámort; az szereti az embereket, az emberiséget, az életet.

Az irodalomtörténet, a művészet-történet, a lélektan különféle magyarázata művészetéről és művelvezetről sok hasznos dologra megtanít, nélkülözhetetlen a művek és alkotók megértéséhez. De még csak meg sem tudják közelíteni a kérdést, hogy mi adja azt a szédületet, amely egy két és fél ezer éves görög Aphrodité-szobor — egy tökéletes formájú női test — láttán elárasztja a lelket. És miféle társadalomtudomány magyarázza meg, hogy miért tölti el áhitat az embert az éjszakai csillagos ég láttán?

Mert a szépség ott kezdődik: a természetadta látványoknál. Az égtől kaptuk a végtelen élményt, az évszázak váltakozása erőben és mezőn tanított meg a színek végtelen árnyalataira, madarak hangversenyétől tanultuk a zenét, hegyóriások ébresztették a fenséges érzetét, a tenger nyugalma és vihara a remény és félelem váltakozását. A természet élménye nélkül nem bontakozhattak volna ki a művészetek. De a művészetek megtanítottak többet látni a természet szépségéből.

Örök dialektika ez: a külső valóság tanítja a művészt, és a művészek egymást követő nemzedéke tanítja, hogy milyen sokféleképpen lehet látni ugyanazt a végtelen arculatú természetet. Mert minden művész a tapasztalt külvilágból kapja művének minden elemét. Nem tudsz olyan absztrakt lenni, hogy a színeket, formákat, hangokat ne kívülről fogadd magadba. S amikor azt hiszed, hogy csupán saját tudatod ismeretlen mélységeit vetted elénk, amelyek nincsenek megfelelője a külső világban, akkor elfelejtéd, hogy te magad tudatod min-

den rezdülésével egy kicsinyke darabja vagy annak a természetnek, amely létrehozott. Nem tagadom, hogy az absztrakt művek is gazdagítják alkotói eszköztárunkat, de mint művészi célt, zsakutcának vallok, amelyből a szépségre éhes lélek minduntalan visszafordulni kényszerül a kézzel fogható, szemmel látható, értelemmel felfogható természethez, benne a társadalomhoz és abban a végtelen változatú emberhez.

Sohasem akartam bezárkózni egyetlen korszak vagy stílusirány öncsonkító izlésébe. Hiszem, tudom, valdom, hogy a szépség örökké gazdagodik; az új szépség nem a régi helyére áll, hanem a régi mellett foglal helyet. Michelangelo másképpen faragott szobrot, mint Pheidiasz, de a reneszánsz nem tette érvénytelenné az antikot, ahogy idővel Rodin szoborgyönyörűségei nem érvénytelenítették Pheidiaszt sem, Michelangelót sem.

Sok várost bejártam a világban, amelynek nem voltam a piacán, nem voltam áruházában, de olyan nincs, amelynek ne ismerném műzemeit. Érdekes a piac is odatarozik a város képéhez, de én többet tudok meg egy népről, ha látom és hallom, mit alkotott szépségben, mit gyűjtött össze magának szépségben. Mert aki éli a szépséget, az a rútat gyűlöli az emberi megnyilvánulásokban is, de nem az embert, aki képes a szépségre. De képek, szobrok, zenék élményeinek közepette, szeretvén egyéb művészeteket is, számomra kezdettől fogva a költészet, az irodalom adta és adja a legtöbb szépséget.

Iskolába sem jártam még, amikor anyám ajkáról verseket lestem el, utána mondtam, észrevétlenül megtanultam. Kisiskolás koromban rímeket és szójátékokat faragtam, kamaszfióvel képtelen történeteket találtam ki. Korán kezdett izgatni a versformák titka. Itt kezdődött: évtizedekkel később a verstan tanára lettem. De közben magával ragadott a színház, és amit láttam, azt ej akartam olvasni. Később rá-

jöttem, hogy még jobb, ha egy Shakespeare-t előbb olvasok el, és azután nézek meg. Ez is szenvedélyvé vált. Evtizedekkel később a színház- és drámatörténet tanára lettem. Tanítanom kellett, hogy másoknak is megkönnyítem az útját a szépség felé. És tudom kezdettől fogva, hogy a jó tanító maga is a szépség gyönyörűségét kelti fel, amikor átadja másoknak azt, amit maga tud szép művekről.

Olvasó vagyok és író vagyok: versek, prózák között telik az életem. Nem zárom magamat egy kor vagy stílusirány izlésébe: szeretem a klasszicizmust és a romantikát, a romantikát és a realizmust, a realizmust és a különböző izmusok játékait. Enyém az antik irodalom is, a lo-vagvilág költészete is, enyém a reneszánsz és a barokk. Enyém minden elmúlt évszázad, amely műveivel elküldte szépségeit, és enyém az én korom, amely tovább gazdagítja a szépségek kincsesládát. És a művészi öntudat és a művészi alázat elválaszthatatlan egységével igyekszem ehhez a temételen, káprázató szépséghez annyit hozzátenni, amennyire képességeim folytán képes lehetek.

És közben tudván tudom, hogy mindez a szépség a forma gyönyörűsége, és önmagában mit sem ér, sőt önmagában nem is igazán szép, ha nem eszköze, kifejezőmódja a nagy közös mondanivalónak: igazságnak, igazságosságának, az állampolgárok gondjainak, feladatoknak, szerelemnek, a családok örömeinek és bánatainak —, tehát az embereknek akik együtt élnek, közös veszedelmeik és közös reményeik vannak. De valamennyiüket emberré teszi, hogy kezdetben a természetből tanulták a szépséget, hogy utóbb a művészetek, a költészet, az irodalom által, vagyis szépműveiken át jobban értsék saját magukat és mindzat, ami körülöttük van. Ez az emberek igénye, és ezt kell kielégítenie a szépség termelőjének, a művésznek színek, formák hangok és értelmes szavak által.

Hegedűs Géza

A lap szélén

Olvasható írás közületeknek

Tudják Önök, hogy mi az a Szudó?

A Kossuth Egyetem egyik tudományos tanszéke fedezte fel, bolti számlák könyvelése közben. A papíron az állt: 3 m Szudó, 68 Ft-os egységáron, 204 Ft-os végösszeggel... Csak persze kézírással.

A baj ott kezdődött, hogy a Szudó nem volt elkönnyelhető, mivel az sem lexikonokban sem leltárkönyvekben nem volt található.

A vizsgálat a szakértők bevonásával folytatódott. Hasztalan.

Ekkor vettem kezembe az ügy gubancos fonálát.

A bélyegzőnyomatról megfejtetem, hogy a számla a Luxorból származik, a számlán talált kézjegy alapján pedig azt, hogy ki az az eladó, aki nevezett számlát néhány héttel előbb kiállította.

A baj ott fokozódott, hogy az eladó képtelen volt kiolvasni saját írását. Hosszas töprengés után ugyan talált olyan cikket, melynek egységára éppen 68 Ft, de annak a neve sehogy sem párosult a Szudóra.

A rejtély végül is megoldódott. Az árukiadó jóvoltából kiderült: a számla Szudó-árlapra mögött 3 db merülő forraló rejtőzködött.

— Így már el lehet kövölni — rebegtem, de örömmeljelesem az olvashatatlanság számla írója nem hagyta szó nélkül:

— Ilyen is csak azért fordulhat elő, mert nem mondják előre, hogy a számlát közületek kéri — szöjt, s korholón nézett utánam.

És itt most egy pillanatra megállt kezemből a ceruza. Kár... Nagy kár, hogy a lapra közületek is előfizetnek, mert ha csak magánemberek olvasnák, hát istenbizonny nem strapálnám magam azzal, hogy olvashatóan írjak.

— katoná —

Dal a Moszkva-parti estékről

Szolovjov-Szedoj hetvenéves

Vaszilij Solovjov-Szedoj a napokban volt 70 éves.

A muzikális pétervári fiú apjától először egy balalajkát, később pedig egy gitárt kapott ajándékba. A zene mind szenvedélyesebben érdekelt.

A tehetséges autodidakta, a leningrádi rádió testnevelési műsorainak zongorakísérője, 1929-ben beiratkozott a zeneművészeti középiskola zeneszerzés szakára. Tehetségére hamarosan felfigyelt P. Rjazanov zeneszerző, akinek csakhamar legkedvesebb tanítványa lett. Majd beiratkozott a leningrádi konzervatóriumba, és továbbra is Rjazanov professzornál folytatta zeneszerzői tanulmányait.

Első jelentős sikerét vokális kompozícióival aratta. Lirai dalok címmel 1934-ben jelentek meg első művei nyomtatásban. Szerzőként egy ismeretlen név — Szedoj állt a kötőn. Ez volt Solovjov alkotói neve, gyermekkorában apja hívta így világgosszóké hajáért. Később eredeti nevét is odaírta, s Solovjov-Szedoj néven vált ismertté.

Kiforrott művészként jelentkezett a Nagy Honvéd Hőború éveiben, amikor szinte kivétel nélkül mindenkit meg tudott hódítani új hangvételű műveivel. Egy-egy dal hősné gondolatán, honvágyán, szerelmi iránti sóvárgásán vagy éppen egy-egy derűs pillanat felidézésén át tárta fel a zeneköltő a szovjet emberek lelkében élő közös érzelmeiket.

A háború után született mindmáig legnépszerűbb dala, a Moszkva-parti esték. Mint Solovjov-Szedoj sok más műve, ez is először a mozikban hangzott el, a szpartakiád napjai című dokumentumfilmben. Nem sokkal később, a VI. Világifjúsági Találkozóan a dal díjat nyert, és megkapta a fesztivál aranyérmét.

Oleg Policsuk (APN)

Öszerekek, zálogházak

A zálogkölcönt már az ókorban ismerték, s a középkorban, különösen Olaszországban, igen elterjedt. Kezdetben szinte kizárólag csak magánosok foglalkoztak kölcsönnyújtással, s nem ritkán 60–70 százalékos kamatot szedtek érte. Az egyházak vették fel a küzdelmet az uszora ellen, a szegények védelmében. Így alakult meg Olaszországban a világ első zálogháza 1462-ben, amely — kezdetben — még kamatmentesen folyósított zálogkölcönt azoknak, akik esküvel bizonyították, hogy valóban szükségük volt a kölcsönre. Ez akkor még csakugyan jótékonyági intézmény volt. Később már öt-hét százalékos kamatot szedtek.

Az Olaszországban alapított zálogházak jövedelmezősége és szükségessége példáján felbuzdulva más országokban is megalakultak a zálogházak, így például 1677-ben Párizsban. Ez ma is a világ egyik legnagyobb ilyen intézménye. Németországban 1607-ben, Bécsben 1707-ben engedélyezték zálogház létesítését. Hazánkban Mária Terézia korában alapították az elsőt, pontosabban 1773-ban. A latin nyelvű, 24 kutyabőr lapra írott „kiváltóságlevél”, egykorú bőrkötésben máig is sértetlenül megvan. A fatokba rejtett, függő pecséttel ellátott okmányon eredetiben olvasható Mária Terézia írása: az uszorások ellen, „a szegény nép javára célozva” szervezték — közli az alapító szöveg.

Az okmányában részletesen szabályozzák az intézmény működését, s a kizárt tárgyakat is felsorolják. Ilyenek — a többi között — a katonai egyenruha, öltözetek, amelyeket a köznép uniformisnak hív,

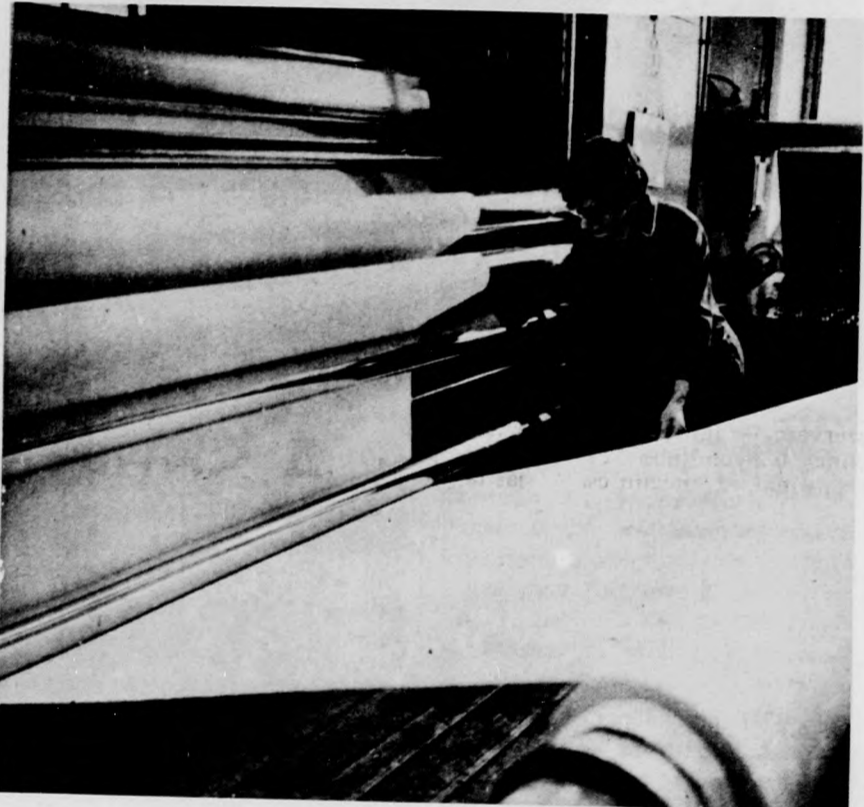
ugyancsak egyéb katonai felszerelés, valamint az Aranygyapjas Rend s a Szent István Rend nyakláncja.

A zálogházak mellett miniszteri engedéllyel közvetítők is dolgoztak, s külön irodájuk volt. A közvetítőket főleg olyan személyek vették igénybe, akik nem akartak személyesen megjelenni a zálogházban, mert ezt lealázónak tartották. A közvetítő pedig még lakásra is elment. A közvetítők irodája 1930-ban megszűnt. A zálogház intézménye — mint téma — az irodalomba, a képzőművészetbe is bekerült. (Gondoljunk Balzac Goriot apórája és a Gobseckre, Dickens Copperfield Dávidjára, no meg Munkácsy Mihály Zálogházban című festményére.)

A használt cikkeket forgalmazó vállalat ma a Bizományi Áruház Vállalat és néhány szövetkezet foglalkozik. A használt cikkeket forgalmazó valamennyi területét az állami szövetkezeti hálózat jelenleg még nem öleli fel. Az öszerekek — magánkiskereskedők — hálalással vásárolják fel árujukat, s ezt vagy hálalás közben, vagy üzletükben, hozzák forgalomba. Az általuk lebonyolított forgalomról megbízható adat nincs. Ez azonban egészen minimális.

Eljön az az idő a életszínvonal emelkedésének bizonyos fokán, amikor a zálogházak — folyamatosan — értékmegező intézményekké alakulnak át, ahol használaton kívüli tárgyaknak — téli holmiknak nyári, motorkerékpároknak téli szakszerű kezelést biztosítanak. Ekkor azonban már megőrzési díjat fizetnek az ügyfelek, s nem kapnak rá kölcsönt.

Balla Sándor

A Pamuttextil Művek székesfehérvári gyára az idén mintegy tíz és fél millió négyzetméter különféle kikészített textilt gyárt. Termékek nagyobb hányadát a világ mintegy húsz országába szállítják (MTI-fotó: Jászai Csaba felvétele — KS)

Képes levelezőlapok múzeuma Szerencsen

Kevesen tudják, hogy Magyarországon található a világ harmadik legnagyobb képes levelezőlap-gyűjteménye. Csupán Washingtonban és Leningrádban őrznek több képes levelezőlapot, mint nálunk, Szerencsen, ahol külön múzeumot nyitottak a különleges postai küldemények bemutatására.

Hogy ki találta fel az üzenetközvetítésnek ezt a ma már oly elterjedt formáját, nem tudjuk. Csupán arra hivatkozhatunk, hogy már az ógörög Periklész is rajzzal díszített leveleiben értesítette ismerőseit az i. e. ötödik században.

Az efféle rajzos — majd színes képpel, fotóval ékesített — levelek csak nemrég, a múlt század közepe táján váltak közkedvelté. A legelső díszített levelezőlapot is csak 1869-ben továbbította a posta, s ezt követően egy év múlva készült el a legelső képes levelezőlap. Igaz, még igen kicsi képpel, hiszen a kartonlapnak csupán a bal felső sarkában volt egy aprócska ábra, amely rohamra induló szuronyos katonát mutatott. E rajzot egy bizonyos Bubit nevű német férfi készítette 1870-ben. August Schwarz olndenburgi könyvkereskedő vélte úgy, hogy honvéd kötelességük teljesítésére jobban buzdíthatja így felesége szüleit. (Akkoriban folyt a porosz-francia háború.) Ki gondolta volna, hogy micsoda papírradart indul útjára az aprócska ötlet nyomán!...

A következő években már Európa több országában nyomtak képes levelezőlapokat. Így egyebek között Ausztriában is, ahonnan gyorsan átkerült Magyarországra a képeslapdivat.

Jogos persze a kérdés, hogy miért éppen Szerencsen látható ez a világviszonylatban is óriási gyűjtemény.

Szerencs egykori orvosa, dr. Petrikovics László jóvoltából. Neki — aki harminchárom éven át gyógyította a szerencsieket — volt szenvedélye a képeslapgyűjtés, és négyezerre gyűjtötte az összes a világ minden tájáról. Közük jó néhány különleges, egyedi darabot.

Dr. Petrikovics László 1967-ben Szerencsnek adományozta levelezőlapjait, amelyek 1969-től immár múzeumi védeltséget élveznek. Ma már több mint félmillióra — talán hatszáz ezerre is többre — tehető a szerencsi múzeumban őrzött képeslapok száma.

Ez a hatalmas gyűjtemény természetesen rendszerezve várja a látogatókat. A képeslapok között akad jó néhány különlegesség.

Bőven van természetesen giccs is a képeslapok között. Így például a Hit, Remény, Szeretet jelképek nőalakokkal való ábrázolása, meg azok a mozgatható, ide-oda tologatható lapok, amelyeken hol egy csokoládé szerelme párt, hol meg a rájuk boruló papírfüggönnyet látni.

S végül ne hagyjuk említés nélkül azt a levelezőlapot sem, amely már 1898-ban képes volt megszólalni. Ugyanolyan hanglemez példány az is, mint amilyenek nemrég oly közkedveltek voltak — csak időközben elfeledtek, majd újra fölfedezték ezt a technikát.

Akác László

Pokolgépesek összeesküvése

Bomba az expresszen

Február 5-én este hatszáz utassal pontosan indult a napolyi pályaudvarról a 707. számú expresszvonat, amelynek másnap kellett Rómán át Milánóba érkeznie. A Brenner-járatnak is nevezett expressz elindulása előtt rövid idővel megszólalt a telefon a római rendőr-főkapitányságon. Egy női hang Frangranzát, a biztonsági szolgálat fejtét vagy Carnevali főfelügyelőt, a rohamrendőrség egyik vezetőjét.

Néhány perc múltán riadókétszültséget rendeltek el, s kiadták a parancsot: a legközelebbi pályaudvaron meg kell állítani az expresszt. Miután a 3. kocsijából átszállították az utasokat a vonat többi kocsijába, a kritikus három-mást, amelynek pontos sorszáma is megadták, le kell kapcsolni a vonatról és azonnal átkutatni, mert bombát helyeztek el benne. A 3. kocsi Formiában visszatartották, az expressz pedig továbbrobbogott. Pokolgépet azonban nem találtak a lekapcsolt vagonban.

Amikor a korábbi telefonáló újra jelentkezett, a római rendőrfőkapitányság közölte vele, hogy semmiféle bombát nem találtak, de folytatják a kutatást a 707-esen.

Alig valamivel azelőtt, hogy az expressznek meg kellett érkeznie a római főpályaudvarra, a telefonáló újra hallatott magáról. Ezúttal közölte: a Rómába érkező utáni percekre időzített pokolgép a negyedik kocsit egyik vízvesztés fölött található. Sikerült hatástalanítani. Csak percek voltak hátra a robbanásig...

A rejtélyes telefonáló

A biztonsági rendőrség feje és a rohamrendőrség főfelügyelője másnap egy Rita Moxedano nevű nő fényképét adta át a sajtó képviselőinek: ő titkos informátor — közlik —, akit sikerült beépíteni újsziszta szervezetekbe, és sok terrorista merényletet akadályozott meg bejelentéseivel. Vonat-robbantásokat hűsített meg, fegyverraktárak és titkos búvóhelyek felfedését segítette. Közreműködésével a rendőrség már nyomon van, és remélhetőleg hamarosan letartóztatja azokat, akik a bombát a 707-es vonatra szerelték. Rita Moxedano információja nyomán ugyanis egy Róma környéki elhagyott villában a Brenner expresszen talált pokolgéphez hasonlókat zsákmányoltak.

A baloldali lapok több gyanús elemre hívják fel a figyelmet. Mint rámutatnak: Rita Moxedano többször került összejutásba a rendőrséggel, és akik közelebbről ismerik, azok szerint kapcsolatai voltak Saccucci egykori újsziszta

képviselővel és fiával, akit mentelmi jogától megfosztottak és gyilkos merénylet miatt elítélték. Megírták azt is, hogy azok a gyújtószerkezetek, amelyeket a rendőrség Moxedano információján alapján zsákmányolt, sejtetés gyártmányok voltak; a tüzserészek szerint eleve alkalmatlanok arra, hogy bombákat robbantsanak velük.

Váratlan fordulatok

A római vizsgálóbíró is egyre több gyanús elemet fedezett fel Rita Moxedano vallomásaiban. A nő ellentmondásokba keveredett, végül is azzal tagadott meg minden további választ, hogy csupán a biztonsági szolgálat fejének, Frangranza főfelügyelőnek hajlandó vallomást tenni. A vizsgálóbíró követelte, hogy nevezze meg a pokolgépes merénylet valamennyi résztvevőjét, hiszen ha a bombáról tudomása volt, akkor a tetteseket és felbújtókat is ismernie kell. Majd miután hiába kísérletezett ezzel, elrendelte az informátor letartóztatását bűnpártolás címén.

A helyzet akkor vált bonyolulttá, amikor a vizsgálóbíró az új terhelő adatok alapján magát az informátort vádolta meg, hogy ő helyezte el a bombát a 707-es expresszen. Eszerint alapos a gyanú, hogy Rita Moxedano, aki nem tud alibit igazolni február 5-e azon három órájára, amely a vonat elindulását megelőzte, azért adott hamis információkat, hogy növelje a pánikhangulatot.

A baloldali sajtó az új fejlemények fényében egész sor, egyelőre megválaszolatlan kérdéssel állt elő. Ha Rita Moxedano szerelte fel a bombát, vajon a robbanás előtt miért értesítette a hatóságokat? Mi ebben a zavaros ügyben a rohamrendőrségnek és a biztonsági szolgálat egyes vezetőinek valóságos szerepe?

Római vélemények szerint feltételezhető, hogy mindaz, ami a 707-es expressz körüli történet, nagyon is beleillik egy újabb összeesküvés tervébe. Ezúttal is az a cél, mint 1969-ben vagy 1970-ben, amikor pokolgépek egész sorával igyekeztek kialakítani a félelem és a bizonytalanság légkörét, amelyben megteremtődnek egy szélsőjobboldali rendszer bevezetésének feltételei.

A baloldali erők nemcsak felismerik és leleplezik az újabb pokolgépes összeesküvést, hanem mindent elkövetnek, hogy az igazságszolgáltatás lesújtathasson mindazokra, akik a gyilkos merényletekért felelősek; a tettesekre csakúgy, mint megbízóikra — bármilyen állami tisztséget töltsenek is be.

(Vége)

Árkus István

Czaja József magyar világ béniok

Lassan hozni a visszatér

MOZGO FÉNYKÉPEK.

Az összes európai kulturálismozgás törvényes szerve

Amerikai újdonságok terjesztő-vállalat, Budapest, VI., Csányi-utca 12.

Ha csakugyan érdekellek. Azért merek De attól tartok, nem tud

Ha jól emlékszem, kantottál néha a mi kóránkba, s ha csak látogattál mindenkit köztagú lánycsapatunkat, man évig lakott együtt társak voltunk, életünk is, a kollégiumban szeme előtt zajlott, a diplomaoaszásra, mindent tudtunk, amit tudni érdemes. Énem. Nem mondom az formák voltak, hiszen a máshonnan, más érkeztünk, a tizenkamaszlányok naiv le energiájával.

Az első évben még a rüöltünk forog a világvoltunk, vidámak, hanttalúntuk, együtt tanultunk, együtt moziba, bulizóval jól éreztük magformánkban.

Ez a felszabadult, azonban nem tartott másodikéven kezdtünk ez így ugyan nagyon kiem megem csinálha egyszerre csak mindengával kezdett jobban tnyunknak már az elejkapcsolatai fiúkkal, s különített bennünket, hogy úgy mondjam, kezdve fokozatosan in

Tudod, az ilyen hzárta világ, mint az egyfúrcaan alakítja az emkodasmódját. A bizonyzese — az, hogy nem milyen körülményekvégzés után — szorongS ha arra gondolok, h több a lány, mint a fiú, több, hogy ötödévre igydenki bebiztosítani magkálnak az aranyos párocfőve együtt vannak, s együtt főzögetnek, tanzenyest is együtt meböznak magukba, elk többiekől a saját kis cs

Nyilván nem azok akik társat találtak. Szer mert a másik négy lányérem, tipikusnak mondgyeztünk a diplomaostartjuk egymással a Minden különösebb komkül most elmesélem, miük azóta.

A legmesszebbre Zsu Nem szép lány, de nem inkább jelentéktelen kültemista korában legfeljemetereisei voltak, komocsolata nem. Szülei egykások. Az egyetem elsőenergiáinak jó része hátrazetének ledolgozására végzés után hirtelen (?) zással egy nagyközégséban vállalt állást. Azelőjárt ott. Levelei kezdetbetak lelkesedéssel, a körnkola, a tanítás újdonság

Eva a diploma megszeszüleihez, egy vidéki kisvtozott, ugyanabba a szogyermekkorában lakott. űgy történt, anyagilag is első hónapok felhőtlen. Énem is zavarta semmi. Éláta helyét a tanstéltett nyugodtan tudott dolgozidő múlva valahogy kezdérezni maga körül a teret, kel — bár alappában vé

Mari mindenáron a nagakart maradni. Nagyon kezdte az egyetemet, két, azon kosztümben járt. É tartott kapcsolata egy orvgatóval is. Bridzspartik, sok; ő mindenben igyekmulni kedveséhez, aki észép csendben faképnél hafival azóta nem volt dolgzés után albertlebe költözést csak egy környező fapott. Minden reggel hat a busszal, s ha üveletes volában, este 8—9 is lett, zakerült. Az első két évbesokát kellett készülnie a szinte minden ideje er

Nyolcból négyen társtalanul

Ha csakugyan érdekel, szívesen elmondok neked mindazt, amit erről gondolok. Azért merek rá vállalkozni, mert sokat foglalkoztam vele én is. De attól tartok, nem túl szíverítő történet kerekedik ki belőle.

Háromszor annyi a lány

Ha jól emlékszem, te is bekukantottál néha a mi kollégiumi szobánkba, s ha csak látásból, de ismertél mindenkit közülünk; nyolc-tagú lánycsapatunkat, amely nyolcman változatlan összetételben három évig lakott együtt. Évfolyamtársak voltunk, életünk az egyetemen is, a kollégiumban is egymás szemé előtt zajlott, úgyhogy mire a diplomaosztásra került a sor, mindent tudtunk már egymásról, amit tudni érdemes. És azt is, amit nem. Nem mondom azt, hogy egyformák voltunk, hiszen mindannyian máshonnan, más környezetből érkezünk, a tizennyolc éves kamaszlányok naiv lelkesedésével, energiájával.

Az első évben még azt hittük, körülöttünk forog a világ; fiatalok voltunk, vidámak, hamar egymásra találtunk, együtt tanultunk, együtt mentünk moziba, bulikra — egyszerűen jól éreztük magunkat új létformánkban.

Ez a felszabadult nyájszellem azonban nem tartott sokáig; már másodéven kezdtünk rájónni, hogy ez így ugyan nagyon klassz, de mindent mégsem csinálhatunk együtt; egyszerre csak mindenki saját magát kezdett jobban törődni. Néhanynknak már az elején alakultak kapcsolatai fiúkkal, s ez lassan elkülönített bennünket a többiekől. Hogy úgy mondjam, harmadévtől kezdve fokozatosan individualizá-

lódtunk. Ki erre ment, ki arra. Ke-restük a magunk egyéni boldogságát, mert hiszen a napot nem lehet csak tanulással tölteni. S néha, amikor este Ferivel voltam, s hazamentem a szobába, úgy éreztem, mintha megfagyta körülöttem a levegő; ott beszélgettek vagy olvastak a többiek, akiknek nem volt kivételük.

Tudod te is, hogy az egyetemen háromszor annyi lány van, mint fiú, s a párválasztásban már csak statisztikai alapon is nagy hátrányban vannak a lányok.

Enn ugyan eljártam bulikra továbbra is, de hát hogy menjenek oda azok, akiknek nincs partnerük? Az intézeti esteket végigtáncoltam, de közben láttam, hogyan ülnek sorban azok, akiket senki sem kért fel. Ilyenkor másnap aztán nagyon feszült volt a hangulat a szobában. Mert végül is ez bujkál minden dolog mélyén, a férfi-nő viszony, s hiába volt jó a mi kis közösségünk, ez elválasztott bennünket. Beszélünk mi arról, hogyne beszélünk volna, különösen kezdetben, de aztán ahogy kialakult a „status quo”, úgy lett egyre inkább tabu ez a téma. Mindenki próbált magának valami értelmes elfoglaltságot keresni, ki a tanulása vetette magát, ki énekkarba járt, ki a KISZ-ben tevékenykedett, de belől már kezdett feszülni az a szál, ami ha elpat-

Páros magány

Tudod, az ilyen hermetikusan zárt világ, mint az egyetemistáké, furcsán alakítja az ember gondolkodásmódját. A bizonytalanság érzése — az, hogy nem sejtjük, hogy milyen körülmények közé kerül végzés után — szorongással tölti el. S ha arra gondolok, hogy sokkal több a lány, mint a fiú, már érthetőbb, hogy ötévesre igyekszik mindenki bebiztosítani magát. Kialakulnak az aranyos párocskák, sülve-főve együtt vannak, szó szerint: együtt főzögetnek, tanulnak, és a szennyest is együtt mossák. Begubóznak magukba, elkülönülnek a többiekől a saját kis csigaházukba;

én ezt úgy hívtam, hogy páros magány. Jó alaposan megszojkák egymást, s lehet, hogy tulajdonképpen nincs is szerelem közöttük, s hogy az egész egy ronda hazugság, de ugye jobb ma egy veréb, mint holnap egy kappan. Az egyedülmaradástól való félelem eltorzítja a kapcsolatokat, ezért mennek bele a lányok olyasmibe, amit normális körülmények között nem vállalnának. Így érkezünk el mi is az utolsó évhöz; négyen közülünk addig férjhez mentünk vagy előtte álltunk, négyen pedig egyedül vágtak neki az „Életnek”.

Iskola, kollégium

Nyilván nem azok érdekelnek, akik társat találtak. Szerencséd van, mert a másik négy lány esete úgy érzem, tipikusnak mondható. Meg-egyztünk a diplomaosztón, hogy tartjuk egymással a kapcsolatot. Minden különösebb kommentár nélkül most elmesélem, mi történt velük azóta.

A legmesszebbre Szusza került. Nem szép lány, de nem is csúnya; inkább jelentéktelen külsejű. Egyetemista korában legfeljebb futó ismeretségi voltak, komolyabb kapcsolata nem. Szülei egyszerű munkások. Az egyetem első éveiben energiáinak jó része hátrányos helyzetének ledolgozására ment el. A végzés után hirtelen (?) elhatározással egy nagyközségi gimnáziumban vállalt állást. Azelőtt sohasem járt ott. Levelei kezdetben tele voltak lelkesedéssel, a környék, az iskola, a tanítás újdonságának leírá-

sával. Elejtett félmondatokban néha célzott férfikollégáira, egy tornanarrára, aki... Aztán ahogy a hetek teltek, úgy vált jőzönabbá a levelek hangvételé. Egyszer váratlanul kifakadt: csak arra ment ki a játék — írta —, hogy az új nőket kipróbálják. Szobát a kollégiumban kapott, egy kolléganőjével kellett megosztania. Elete az iskola és a kollégium közötti pendlizzéssel, a tanítványok szeme előtt zajlik. Rengeteget dolgozik. Magánélete alig van, szobátársával próbált társaságot verbuválni maguk köré, de erőfeszítéseik csak kínos, alkoholfomlamba fulladó estéket hoztak. A külvilágtól szinte teljesen elzártan élnek, szűk körben, csak a kartásakkal érintkeznek, új kapcsolatok teremtésére jóformán semmi lehetőségük. Helyben nincsenek partnerek, a megyeszékhelyre nehéz bejutni.

Két hónapja írt utoljára.

A szülői házban

Éva a diploma megszerzése után szüleihez, egy vidéki kisvárosba költözött, ugyanabba a szobába, ahol gyermekkorában lakott. Örült, hogy így történt, anyagilag is jól járt. Az első hónapok felhőtlen nyugalma nem is zavarta semmi. Éva megtalálta helyét a tantestületben, otthon nyugodtan tudott dolgozni. De egy idő múlva valahogy kezdte szűknek érezni maga körül a teret. A szülőkhöz — bár alapjában véve jól meg-

fértek — egyre több dologban volt alkalmi nézeteltérése: nem szereték, ha későn jött haza, nem nézték jószemmel, ha társaságot fogadott. Rádöbent, hogy valójában nem független, nem élheti a saját életét. De erről nem mer szólni szüleinek, mert tudja, hogy halálosan megsértődnének, ha elköltözne. Most 27 éves, ugyanott lakik, s naponta vívja szélmalomharcait.

Városi alberletben

Mari mindenáron a nagyvárosban akart maradni. Nagyon szegényen kezdte az egyetemet, két évig egyazon kosztumban járt. És két évig tartott kapcsolata egy orvostanhallgatóval is. Bridespartik, horgászások; ő mindenben igyekezett időmulni kedveséhez, aki egy napon szép csendben faképnél hagyta. Férfival azóta nem volt dolga. A végzés után alberletbe költözött, de állást csak egy környező faluban kapott. Minden reggel hatkor indult a busszal, s ha ügyeletes volt az iskolában, este 8–9 is lett, mire hazakerült. Az első két évben nagyon sokat kellett készülnie az órákra, szinte minden ideje erre ment.

Mintha nem is a városban lakott volna: sem itt, sem ott nem volt igazán közege, társasága. Régi évfolyamtársait még néha felkereste, de ahogy azok lakást kaptak, családot alapítottak, gyereket szültek, úgy vágyott egyre kevésbé közejük. Mindenüvé egyedül ment, ezért lép-ten-nyomon inzultusoknak volt kitéve. Egy idő múltán legszívesebben már csak otthon maradt, két és fél-szer három méteres alberletben. Tavaly végre bekerült a város egyik általános iskolájába, s ez új reményekkel töltötte el. De közben valami megváltozott benne, mintha túlságosan is hozzászólt volna a magányhoz, az idő pedig múlik...

Önhibájukon kívül

Lehet, hogy nem sikerült elég ér-zéketlenül lefestenem volt szobátársaim sorsát, de bennem valahogy az utolsó három év eseményei más jelentést tartalmat kapnak, másként értelmeződnek az együtt töltött egyetemi időszakok a hátunk mögött. Meglehet az is, hogy nézetem túlságosan szubjektív, de az az érzésem, hogy pontosan most, amikor annyit beszélünk a közösségről, a közösségi életéről, teljesen elfeledke-zünk azokról, akiknek mindenkinél jobban szükségük lenne emberi kapcsolatokra. Azt is megértem, hogy társadalmunk alapsejtnek a családát tartja, s minden eszközzel ezt erősíti, erre orientál — de közben mintha teljesen elszippantaná a levegőt azok elől, akiknek önhibájukon kívül nem sikerül családra szert tenniük. Az egyedülálló nők gyakran otromba tréfalokozások, alantas megjegyzések, jobb esetben kézelgyintések alanyai; egy nő ma-gában nem mehet el moziba, nem ihat meg kávét egy eszpresszóban anélkül, hogy durva célzások ne ér-nék. Az egyedülálló nők nem kap-nak lakást, márpedig vásárolni eb-ből a fizetésből képtelenség; nincs önálló otthonuk, nem alakíthatják saját társaságukat, alberletükbe nem hívhatnak egyszerre több embert; mozgásukban mindenféleképpen korlátozva vannak.

En csak pedagógusokról beszél-tem, de az ő esetük nyugodtan álta-lánosítható; nálunk valahogy hiá-nyoznak a — hogy tudományosan fejezzem ki magam — mikro- és makrostruktúra közötti átmeneti formák, azok a csatornák, amelyek az egyedülállókat is bekapcsolnák a társadalmi kerítésbe. Nincsenek igazi társaságok, nincsenek nagy ba-ráti közösségek, nincsenek meg az a közvetlenség és figyelem, amely megkönyíthatná a társadalmi érintkezést. Mindenki építgeti a ma-ga kis egzisztenciáját — s ebben a hájszban valahol elsikkad az igény a tartalmas emberi kapcsolatok iránt; van egy család, van két csalá-d, esetleg három, ezek időnként összejönnek kis tévézésre, s ezzel kész. Aki pedig kilóg ebből a sor-ból, az már alig számít embernek, az van de nincs. A színházba csak párosával adja a jegyet a közönség-szervező — így olvastam nemrég. Nincs bonyolultabb két ember vi-szonyánál, ezt megint csak saját ta-pasztalatomból mondom, mert mi már négy éve emésztyük egymást, de ebben a helyzetben az egyedülál-ló nőknél (szándékosan nem a ma-gányos szót használok, mert az egyedülletnek nem kell feltétlenül magányt jelentenie) jószírvvel csak két alternatívájuk van: vagy annyira bezárulnak, kiszikkadnak, hogy már akkor sem képesek kapcsolatot teremteni, ha erre lehetőségük van; vagy — és ez a tragikusabb — bár-milyen adódó alkalmat kihasznál-nak, minden erkölcsi-érzelmi tartá-sukat feladva.

Majd harmincévesen...

Most jut eszembe, hogy negyedik szobátársunkról, Jutkáról nem beszéltem — talán mert ő a pozitív kivétel. Őt az egyetem után egy évvel hagyta ott nagy szerelme; ez majdnem kikészítette egészségileg is. De valahogy talpraállt, s azóta megkeményítette magát. Tudomá-nyos ösztöndíjasként maradt benn két évre az egyetemen, de a disz-zertációját — talán épp a szakítás miatt — félbehagyta, kisegítő munkaelemek, fordítottan átszegő-dött egy másik tanszékhez. Most már órákat is ad mindkét helyen, nagyon sokat dolgozik. Igazi kap-csolata nem alakult azóta, de so-sincs egyedül: sok barátja, ismer-őse van, mindig el tudja valakivel tölteni szabad idejét. Alberletbe lakik, lakásra semmi kilátása. Vett egy kerékpárt, azzal közlekedik. Teniszezni jár, gyakran utazik, szóval él és mozog, értelmesen szervezi napjait, nem hagyja el magát. Néha ugyan különös han-gulatok lesznek úrrá rajta, s ilyenkor furcsaságokat beszél; de úgy képzelem el életét, hogy majd har-mincéves korában férjhez megy, szül három gyereket; hisz ebben, s én igazolok érte, hogy hite meg-maradjon, itt, egyedül ebben a vá-rospan, ahol igazában véve nincs senkije — mert mi lesz, ha mégsem sikerül?

Hogy azok is érdekelnek, akik férjhez mentek? Egyszer talán ró-luk is kéne beszélni. De emezek sorsa most fontosabb. Írd meg, ha akarsz.

Turi Gábor

Kulturális termékek és az ízlésfejlesztés

1 ÍZLÉS ÉS ÍZLÉSTELENSÉG

Gyakran beszélünk kultúráról és ízlésről, s arról, hogy az ízlés for-málható, alakítható. Az ízlés tudomá-nyos megfogalmazása: „A szemé-lyiség értékkel rendelkező tárgyaikat, a környezetüket és magatár-talmintákat minősítő, rangsoroló normarendszereink egyike.” Az ér-tékelésre, a környezetre még vissza-tréünk, előbb azonban idézzünk em-lékezetünkbeli: ha valakinek keser-ű lett a szája íze, ezt képtelenem arra mondjuk, hogy csalódott, ha viszont valami a szája íze szerinti, azt jelenti, hogy kedvére való. Az ízetlen tréfa nem helyen való, ami-nek se íze, se büze, az pedig közöm-bösen hat ránk. Ha pedig az ízek-nek ennnyire szoros köztük van hoz-zánk, hogyne lenne az ízlésnek, ami jóval több etelek és italok érteke-lésénél, ízlésénél. Az ízlés: válogatás, értékelés, rangsorolás, minő-sítés a bennünk körülvevő tárg-yak, magatartások között.

Am boldogabbá tesz-e, ha jó ízlé-sünk van, és értelemesebbé teszi-e életüket a jó ízlés? Egyáltalán fej-leszthető-e az ízlés, lehet-e ízlésre nevelni? Mi a jó ízlés, a rossz ízlés, vagy éppen ízléstelenség? Igaz-e, hogy ízlések és pofonok kül-lönbözők? Van-e helye a kultúra termékeinek, tárgyainak, zenének, irodalomnak az ízlés fejlesztésében? Ízlés diktálja, hogy krimivel oltjuk irodalmi szomjunktat vagy klasszi-kusokkal, operettel vagy szimfoni-kus zenével, népdallal vagy műdal-lal, emelgőre festett naplementé-vel vagy Egrý József balatoni fé-nyveivel? Hadd ne soroljuk többé kérdéseinket, mert ha így vetjük fel, nehéz lenne választ adnunk.

Már jeleztek előbb, hogy sokféle ember van, így sokféle ízlés is. És egyetlen emberben is hányféle igény! Mert lehet az ember igényes tapasztalataira, tudására, öltözké-ze, olvasmányaira, bútoraira, míg ugyanakkor a zenéhez, a szobrászat-hoz vagy az irodalomhoz érteke-nincs, és megelégszik a sejtjessel. Elégedjünk meg mi is, hogy: „ilye-nek vagyunk”, s lehet attól bárki tisztességes, dolgozó, jó honpolgár, ha nincs ízlése, vagy legalábbis: hol van, hol nincs? Ő se „a falvédóról lépett le” — mondjuk arra, akit tar-

tunk valamire, tehát a köznyelv mégis különbséget tesz az olyan em-ber között, akit a falvédók giccsei-vel azonosít, s aközött, akit többre tart.

Különbséget kell tennünk, még akkor is, ha például a kiváló tudós otthonának falán „szemérel való” képeket látunk, és ha például a fa-lakat egyszerű képek díszítik, de az asztalterítékek szánalmasan sze-dett-vedett. Gombóc Zoltán híres nyelvész professzor, aki Beethoven java művét jókedvében elfüttyülte, s Dantét betéve tudta, gyakran le-küldte tanítványait a sarki újsá-gáruhoz, hogy hozzanak neki pihen-tetőül olcsó detektívregényt. Ne lett volna ízlése? Szó sincs róla! Szük-sége volt a szellemi „lazításra”, hogy az irodalmi közhelyek bejárt útján kioldja az állandó feszültsé-get, melyben élt. A hiba ott van, ha mindig ezeket a mellékutakat jár-juk, ha mindig csak „lazítunk”.

Ízlésünk a számunkra elviselehe-tőt, jólesőt válogatja. Igen, de az emberben nem csupán magasren-dű tulajdonságok vannak, s még a „kiművelt emberfőkben” is, hogy Széchenyi szavaival éljünk, lehet-nek csökevényes, alacsonyrendű igények. Emberi életet élni sokféle-képpen lehet, de az emberhez méltó életnek magasra állított mérceje van. Nem dobhatjuk oda a gyeplőt még akkor sem, ha tudjuk, hogy az átlagembernek zsengek az ígé-nyei, kérdőjeles az ízlése. Társa-dalmunk fokról fokra feljebb teszi a mércét, teljesebb embert kíván, jó ízléssel. A múlt történelmi kor-szájak csúcsait az akkori ural-kodó osztályok ízléséből, kultúrájá-ból is megismerhetjük. Szívesen vennék, ha a mi életünkerről a magasra helyezett mérce-vel vetkeztethetnénk utódaink.

Bizonyos, hogyha a mérce és ízlésünk között áthidalhatatlan távol-ság van, ez boldogtalanná tesz, ke-serű szájíz ad, lever, értelmetlenné teszi életünket, rosszá közérzetün-keket. Következő alkalommal megké-ressük ennek a jó vagy rossz köz-érzetnek okát környezetünk kultú-rájában, s aztán gyógyszerreit is.

Koczogh Ákos

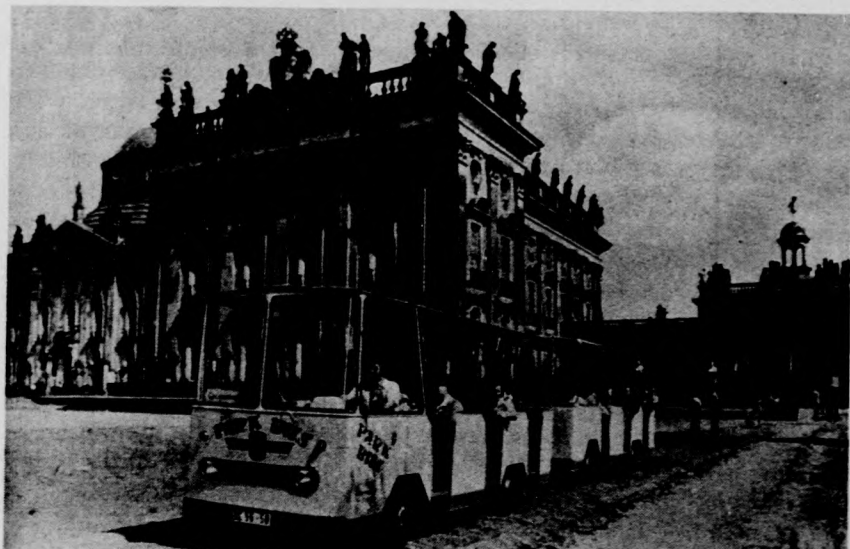
A Sanssouci parkja

A Német Demokratikus Köztár-ság fővárosától, Berlintonól délnyuga-trra erdők borította domboldalak és csillogó tavak között fekszik a sajátos történelmi Potsdam. 1200 táján nyert városjogot. Később, I. Frigyes alatt királyi garnizonváros lett, majd II. (Nagy) Frigyes itt épít-tette fel — az akkori uralkodói „di-vat” szerint — a maga „Versailles”-át, a Városi palotát, a Sanssouci kastélyt és az Új palotát, körülöt-tük hatalmas francia, majd angol stílusú parkot létesítve.

Az obeliszkot díszített főbejárat a fő sétányra vezet, amely több ki-lométer hosszan húzódik. Ez a leg-regebbi parkrésze, amely a francia barokk stílusát, a mértani szabá-lyszerűséget mutatja be. A hosszú sé-tányt magas növényekkel szegélye-zett virágágyak tarkítják, meg-meg-szakítva folytonosságát. A cserjék sötétzöld lombja közül fehéren vil-lan elő egy-egy életnagyságú márvány-szobor. A képet virágágyak és szökőkutak teszik olyan harmonikus egésszé, amelyet képzeletünk köny-nyen benépesít az elmúlt idők játé-

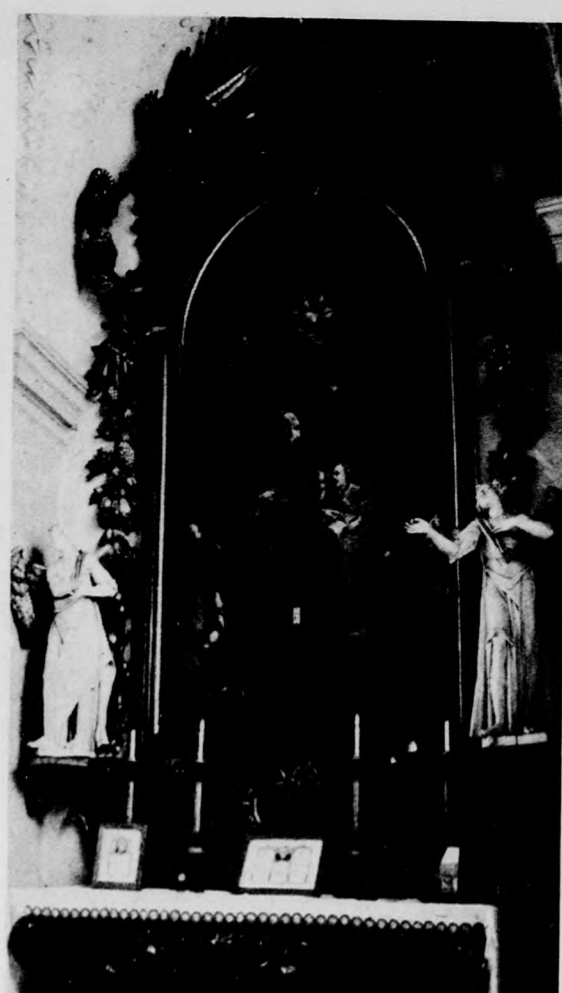
kos, kényeskedő, az udvari örömök-nek szívesen hódoló emberekkel. A parkban az első épület a képtár, amely művészien nyírott fák és bokrok, a francia kertművészet hol-land változata szerint kialakított együttesében áll. Kissé távolabb a 15 méter magasra feltörő szökőkút tere következik, amelyet az életet szerető ókori mitológia világából vett témájú, francia mesterek által csiszolt szobrok vesznek körül. To-vábbmenve teraszos függőkerteken és hatszor huszonkét lépcsőfokon, az egykori szőlőhegy domborzatát követve jutunk a Sanssouci kastély-hoz. A rokokó homlokzatú nyári pa-lotában „gond nélkül” kívánt pihen-ni a király. A kastély- és park-együtteshez tartozik még a szicíliai, az északi és a botanikus kert. A potsdami park Európa egyik leg-szebben megmaradt történelmi parkja, amelyet évente a látogatók sokasága tekint meg.

Képünkön: A látogatókat mini-busz viszi körül a hatalmas park-ban. (MTI Külföldi Képszolgálat — KS)

A debreceni Szent Anna-templom főoltárképe (Vencsellei István felv.)

A jobb második kápolna barokk oltárképe (Feketéné felv.)

A Szent Anna-templom festményeiről, szobrairól

Reformátusok lakta vidékünkön kevés helyen erősödött meg úgy a katolikus egyház a XVIII. században, hogy reprezentatív templomot emelhetett volna. Gr. Csáky Imre nagyváradi püspök (egyben bihari főispán) hatalmas építménnyel kívánta a katolikus erőt példázni a „kálvinista Rómában”, ezért saját költségén kezdte 1721-ben építtetni a Szent Anna plébánia-templomot. A főbejárat fölött ma is látható címerkép és felirat (valamint a szentély faláról már eltűnt latin nyelvű szöveg) kellően jellemezte Debrecen város és a püspök, valamint a katolikus viszonyt.

A templom építője, a milánói származású *Giovanni Battista Carlone*, torony nélküli, nyugodt vonalú barokk templomot emelt, amelynek homlokzatát — valószínűleg még a XVIII. sz. folyamán — gazdag szobrászati díszekkel látták el. Korabeli rajzok és 1930 körül készült fotók alapján rekonstruálhatjuk a szobrok pontos helyét és az időközben bekövetkezett változásokat. Az oromzat csúcsán Maria Immaculata csillagokból font koszorúval, lejjebb (könyvvél), alatta, balra Calasanz Szt. József (kettős keresztel), jobbra Nepomuki Szt. János (feszület), az orommező közepén, fülkében Mária a kisdéddel c. lendületes barokk szobrok álltak. Az erkély-sor gyámján magyarországi szentek szobrai sorakoztak: Szt. László a nagyváradi templom makettjével és zászlóval, Szt. Ilona keresztel, Magyarországi Szt. Erzsébet (kötényében rózsával), Szt. Flórián (égő ház makettjével, kezében dézsával, zászlóval). Jelenleg egy magánház udvarán porlad e szobrok jó része, csupán az orommező közepén látható a Madonna kisdéddel c. plasztika.

Az 1811-es tűzvész okozta kárt csak kisebb javítás követte 1813-ban. 1834-ben lényeges változás történt a templom külső, belső képén. *Kricsfalusi Ferenc* prépostplébános elkészítette a két copf ízlésű tornyot *Povolnyi Ferenc* tervei alapján. Ekkor kerülhetett a főbejárat két oldalára, fülkébe Szt. Imre és Szt. István klasszicizáló szobra. Amikor 1927-ben (*Waldner Gyula* műegyetemi tanár felügyeletével) megkezdődött a külső restaurálás, két mellékkaput nyitottak a főbejáratlól jobbra és balra, s ekkor a két szobrot áthelyezték a torony alatti földszinti részre, a többi pedig *Jost Ferenc* építész kapta meg.

Nem ilyen egyszerű a templombelsőben levő alkotások sorsát nyomon kísérni. Csupán a meglevő részletekre és a csekély leírásra támaszkodhatunk. Bizonyosan XVIII. századiak a mellékkoltárokon látható faragványok és lendületes barokk szobrok (pl. *Rókus*, *Sebestyén*, *Nep. Szt. János*), valamint a Calasanz Szt. Józsefet ábrázoló oltárkép. XVIII. századiak lehetnek az 1936-ban eltávolított oltárképek (Szent-

háromság, Mária és Joachim, *Nep. Szt. János*). Sajnálatos, hogy sem korabeli leírás, sem ábrázolás nem maradt róluk, hollétüket sem tudjuk. Bizonyos, hogy 1834-ben került a templomba a védszentet, Szt. Annát ábrázoló reprezentatív oltárkép, *Kricsfalusi prépostplébános* rendelt 8000 forintért. E festményt akkor csak két, golyvás gerendázatú, korinthuszi oszlop szegélyezte.

1870 körül — a *Zelizy Dániel*-féle városmonográfia adatai szerint — a következő festmények álltak a templom hajójában, az oszlopokon: *Szeplőtlen szűz*, *József*, *Flórián*, *Ferenc*, *Boldogságos Waldburga*. Ma ezek közül csupán az első, az *Immaculata c. ovális alakú festmény* látható, a jobb oldalon, a harmadik oltárnál. 1872-ben, festés alkalmából került a templomba *Pollay Ferenc* Szt. család oltárképe, amely ma is a jobb első kápolnában van.

A XVIII—XIX. században tehát fehér fala volt a templomnak, de bőven volt festmény a mellékkápolnában és a főhajóban is. Arról is tudunk, hogy az ablakokat színes üvegmozai borította. Az 1936 körüli renoválás látszólag gazdagodást, valójában hihetetlen szegényedést jelerített az enteriőrben. Eltűntették a hajó festményeit, a bal oldali kápolnákat új oltárképekkel népesítették be. Dús freskó- és stukkódíszítést kapott a mennyezet és az ablakok alatti terület. *Ungváry Sándor* tervei alapján *Takács, István*, *Prohászka József* készítette a freskókat. A főoltárt és a szószéket az *Oberbauer cég* szállította, a főoltár aranyozott szobrait *Markup Béla* mintázta. A gazdag neobarokk díszítést ugyan szakmailag kifogástalanul tervezte *Waldner Gyula* és *Ungváry Sándor*, valójában azonban egyetlen lényeges mű nem került a templomba. Ugyanakkor pótolhatatlan barokk emlékeket tüntettek el nyomtalanul.

Jelenleg tehát három szobor díszíti legszebb barokk műemlékünk külső homlokzatát. Az orommező közepén álló Mária a kisdéddel c. mészköszobor lendületeségével, a heves mozgás, a nyugtalan gesztusok érzékeltetésével, frissességével tűnik ki.

A templombelső legszebb, legértékesebb részlete a jobb második kápolnában levő oltárkép, amelyen *Calasanz Szt. Józsefet* látjuk vörös gardistaruhába öltözött magyar fiúk körében. A gyermekek tekintete, mozdulata elragadtatást, teljes odaadást fejez ki. A gomolygó felhők közt feltűnő jelenet, az illuzionisztikus tér ábrázolása kétségtelemé teszi, hogy az európai barokk művészetet ismerő, jeles mester alkotása az oltárkép.

Valószínűleg *Karl Rahl* műve a főoltárkép, amely a kis Máriát és tanítóját, Szt. Annát jeleníti meg. E mű klasszikus nyugodtsága már eleve kizárja azt a feltételezést, hogy az előbb említett barokk oltár-

kép alkotója ugyancsak *Rahl* lenne. Finom alkotás az ovális *Immaculata* oltárkép. Táji részleteinek szépségével tűnik ki *Pollay Ferenc* műve, a „Szt. család”. A bal oldali három oltárkép *Ungváry Sándor* jellegtelen munkája. Jobban sikerült a főoltár feletti, kis méretű festmény. A freskók reprezentatív neobarokk alkotások, eleven színhatásukkal derűs, világossá teszik a széles főhajót. A mennyezetet egy-egy jelenetet láttunk Szt. László, Szt. Imre, Szt. Erzsébet és Szt. Cecel életéből. Oldalt, az ablakok alatti kis keskeny falrészeken a magyar katolikus XV—XVIII. századi történetének jellegzetes alakjait (pl. *György barát*, *Vitéz Jánost*, *Pázmány Pétert*) jelenítették meg az alkotók. Emléket állítottak az alapítónak (akinek sírköve is a templomban van), gr. *Csáky Imrénének*: a Szt. Anna templom makettjével áll előttünk.

A Béke útján álló barokk templom vidékünk egyik legszebb műemléke. Építésének, díszítésének története nemcsak helytörténetileg, művelődéstörténetileg, de művészet-történetileg is érdekes, hiszen bizonyos részletek még homályosak, további kutatásra várnak.

Sz. Kürti Katalin

Hornyák András:

Váltás

— Hé! Van még idő szépen járni! — kiáltott be Gruber a vágat végében már szedelőzködő embeereknek, amikor a szomszédos elővágásból visszatért. Ilyenkor mindig átmege a Gálík-brigádhoz megkérdezni, mennyi az idő, meg egy kicsit azért is, hogy lássa, ők mire jutottak. A két elővágás nyílgyenes, keskeny bányafolyosót vágva haladt a szénhatár felé, s a két munkahely versenyben volt. Nem vállalták, csak úgy. Nincs ezen mit beszélni. Teljesítménybeosztásnál a verseny díja fizetéskor a borítékban van.

A Gruber-brigád hamar végzett ezen a délelőttön. Utoljára robbantott, kisenelt, ácsolt, a medvét is kiadta, és még fél kettő se volt. Új fogásba már nem volt érdemes belekezdeni, hát bekészítették egy rakoncásnyi gerendát, sorra lerakva a vágat oldalához, hogy útban ne legyen. Még egy

Tóth Lajos versei

SZÁNK SARKÁN

Szánk sarkán már megint lecsurog a két vonás s a kitárt szemeken mint a kivert ablakon, csúszkál a fény, üvegcserep az árok, odvas fog számtalan ujj tapogatózik végig ezen a nyílt arcon, ahol értünk dolgoznak az erek elszűkült aszfalt szalagjai, az élőkért és az újat megteremteni tudókért, már megint súlyosabb szívű egy ember, a gond korbácsa ott ágaskodik a kapuk mögött, lesújtani kész minden óvatlan kilépőre, sunyít a pörére vetkezett fák mögött s amit eddig lázas lomb bújtatott ma végre kitárt, elvesztett csodát keres a szél, csak gépek vannak, közönyös tárgyak ahogy körülállnak s mulatnak teremő hitünkön s míg a kávé gőze kapaszkodik egyre feljebb, az este maszatos uja nyomát otthagyja a falon.

MÁR HÁTRA TETT KÉZZEL

járkál az út, Ősz van, fűtős szél rugdossa a kaput, a dió kifordul száradt burka alól, földre hull, zuhan akár az ütés — még éles a fény, karcolja arcomat átrohan a kerteken akár a vonat a pályaudvarok kitárt ölén, s a folyóba rajzol a híd, a part kövére ülve bólint a nád: telefonál, szöveget áthúzott fonál, szántások fölött hunyorgó szemmel figyel, áll terpeszbe lökött lábbal a táj, figyelő ember, s mintha eszete lenne, még kékre festi az eget, de már tócsák lökdösis egymást s mint csengő járja be a pusztát holt lovak nyoma fölött kapkodva lábát az ördögsekér, házak sebhelyes homloka felett ökölbe szorított kéz; antenna rázza magát, zsinór tapogtatja végig a falat akár testet a fájás, robban a fény mint fogak közül a kiáltás, bérházak széthúzott ajka között izzó csik az emelet s a felhalmozott gondot óvatos panelek térítik félre, a hazatérőre már sártól foltos út vigyáz még bandáznak a bokrok de már vállára teríti kabátját az este.

B. ÚJVÁROS

az a frissen fejt tejszag és az erjedő alom rég érzett illata falhoz lökött, ahogy álltunk hujjogó eresz alatt, fölöttünk eső dübörgött, akkor úgy éreztem, annyira éreztem, át tudnám ölelni a világot! közömbös dolgokról beszélünk, még versről is, talán, de én csak figyeltem, hogy talál lábomra a sár és maszák nadrágon egyre feljebb a nyirkosság s az apró kis borzongás tüzet gyújtogat bőrömön,

az a frissen fejt tejszag gyerekkorom nyújtotta felém, tehénszekér döccent velem az úton, csutkaik ropogtatja ketté a derekát, hogy végül is beférjen a kemence kitért száján át, nagyanyám zsörtölt kicsit amiért elcsentem az alig hűlt cipőt s megint felhőronyos nadrájjal szédelegtem nagyapám után ha etetni ment,

álltunk s előttünk a sárban már patanyomok jártak vigyázva.

szóval jemaradtatok. Gruber azonban felemelte az ujját:

— De csak ha a totó is jól fizet. Erre már mindkét brigád nevetett, s Kálna magában beismerte, hogy ma a komája jobb. Karbidlámpája horgát a homlokfőfába csapta, s kezdte átvenni a munkahelyet.

— Aztán rendez munka ez? — nézte hunyorogva, és ütögette az ácsolatokat.

— Azt megnézheted! Itt már rég nem lesz semmi, amikor az a stomp még mindig állni fog!... De az ablazodnak azért megmondhatnád, hogy máskor ácsoljanak be tisztességesen, ha már meg se várják az embert, csak húzzák a csikot kifelé...

— Bolondok azok — morogta Kálna, mintha oda se figyelne. — Egyszer a fejünkre szakítják ezt a nagy, ménkü bányát... — kezdtek kászálódni Gruberék.

— Hát nagy kár nem lenne értetek, annyit azért őszintén meg kell mondani — kopogtatták Kálnák az ácsolatokat és a főtékezőtet. — Mert olyan fafejük vagyunk — lendült bele Kálna —, mint ez a gerenda. Ha vakaróztok, szálka megy a körmötök alá!

Hetven éve, 1907 született Dsida Jergar költő. Életében tete (Legelső magán csütörtök, 1933) jele harmadik (Angyal már csak 1938-ban után látott napvilá

NAP

Mi ez a furcsa selyem? Ez a nap, a nap mintha aran

Völgyet szer Kértem, hogy mossanak b Vajjon most

Fáj az éhség mar az ital, Zokog a nap zokog az a t

Milyen sötét Lassan felm két kezemet Nézzétek me

— Micsodaaa?!?!?! — Bodrogi a telefonba. — mély lélegzetet vet majd én megmutatom egy tisztességes műtörténhet meg... Disz

be! Lecsapta a telefont, visszanyerte eredeti színét. Amíg telefonált volt. Maga elé bámul gondolkodott. Hússos f „Tiszta fej?” gondolta. lélek?” legyintett, „va

kevertem megint, az b 10 fűszernyven kilóját r 10 fűszernyven kilóját r

kezdet. — Fülelt kaptam, fiad bitől, jön a KÖJÁL, m

miszervizsgáló... Még Megbantott tónusú, s

leesett a földre, és kig tott ajtón. Kintről zörgés mintha egy lábasra tett

a fedőt s az ajtóban me vékony, csúnyácska nő.

— Mit nézel?! — Bodrogi — Jól hallottam

— Honnan tudták me dezte halkan az asszon tudtak meg? Te is csak itten, megtudták, mit tu

Valami barom reggel k bált a kettesben, nem

— Na fogd a szád! löszeres ládát! Paksz zsinór. Minden itt van Nesze! Gyerünk, fiúk,

bércsalás, amit ezek itt Jó szerencsét!

— Szerencsét! — h válasz nevetés, hábav kánrúgások között. I Kálna még a Gruber-b bolygó fehér kis lámpa, kiáltott:

— Aztán megkapáld tyaszólot! Mert jövőre a rossz borodból se

— Meginnád te azt mennyiségben, még ak rossz.

— Meg, de mintha nek!

— Na majd akkor k káposztát taposok neke lyett — nevetett Grub már csak ők hallották, ben kifordultak a vágat dőngéssel becsapódott mögöttük. Ezek a borv dig Gruber számlájára dott volt, hogy bár a nem issza, a sört szereti relme mégis a szőlő. In vel, borral pepecselni. H

Dsida Jenő 1907-1938

Hetven éve, 1907. május 17-én született Dsida Jenő erdélyi magyar költő. Életében csak két kötete (Legelső magány, 1928, Nagycsütörtök, 1933) jelenhetett meg, a harmadik (Angyalok cíteráján) már csak 1938-ban, korai halála után látott napvilágot.

Dsida Jenő a legnagyobbakat jellemző lírai készségekkel, versei, nyelvi hajlékonysággal, csodálatos stílusával alkotta meg verseit, érettebb korszakában megrendítő erővel jelenítve meg viaskodását a várható halállal. Petőfi, Kosztolányi lírai hagyományait fejlesztette tovább. Ösztönösen törekedett a humánus, a haladás gondolata sokoldalú kifejezésére. Műfordításaiiban is mintegy villámfényként mutatta be a költői, emberi nagyságáról alkotott, kiemelkedő erejű képet. Verseiből kettőt közlünk.

NAPLEMENTE

Mi ez a furcsa, vézna sípszó?
Ez a selyemlány, kék zene?
A nap, a nap, a zuhanó nap
mintha aranyat vérszene.

Völgyet szerettem, hegyre másztam.
Kértem, hogy isteni kegyek
mossanak bússá és szelidde.
Vajjon most már hová megyek?

Fáj az éhség, s a jóllakottság,
mar az ital, a szomjú csip.
Zokog a nap, a lebukó nap,
zokog az a távoli síp.

Milyen dötét lesz! Fülelő csend.
Lassan felmutatom eres
két kezemet a csillagoknak:
Néztek meg: üres. Üres.

VERS EGY ÁGHOZ

Tavasz borít virágba? Rág a fagy?
Fakóra perzsel július heve,
vagy benned zsong az ősz gyümölcsleve?
Te élsz s az élő fának ága vagy.

Madár ha száll rád — bármi a neve
és földre hajtó súlya bármi nagy —
meg nem zavar, nyugodtan várni hagy:
úgyis elröppen, tudod eleve.

Te légy derűs példám, ha vakmerő
varjú telepszik rám és egyre fent ül,
míg szörnyű súlya földre teperő:

tudjam, hogy mégis elszáll s terhe mentül
alább nyomott, annál több az erő,
mellyel alázott ágam visszalendül.

Debrecen után Kecskeméten

Beszélgetés Ruszt József főrendezővel

Ruszt József rendező nevét és pályáját hosszú évtizeden át a hivatalos közszínház és az amatőr színházi tevékenység kettőssége formálta. Személye szorosan összefonódott az Universitas diákszínészeinek sikereivel és a debreceni Csokonai Színházzal. Néhány éve a kecskeméti Katona József Színház főrendezője, és az azóta bemutatott előadásokkal magára vonta az országos figyelmet.

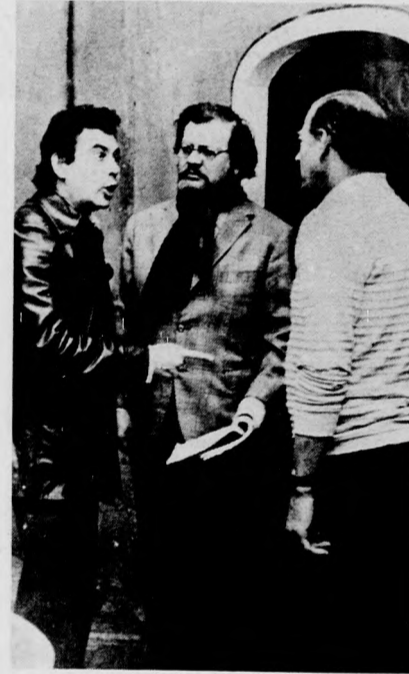
— Mikor és miért került Kecskemétre?

— Először vendégrendezőként kerültem ide 1971-ben. Csak 1973-ban jöttem végleg a színházhoz. Idejövetelemnek néhány szubjektív oka is volt. Úgy véltem, ki kell mozdulnom Debrecenből. Elmúlt az első évek jó közérzete, szép munkája. Kérdéssé vált az is, hogy valóban azzal foglalkozom-e, amivel kellene. Amikor vendégrendezőként Kecskeméten voltam, nem reméltem semmi váratlant. Új volt a színház, a közönség és a világ is. Mégis mindezt oly koncentráltan kaptam, hogy újra felfedeztem magam. Másfél esztendő vendégeskedésem idején — amíg megrendeztem a III. Richárdot és a Hamletet — érlelődött meg bennem az a gondolat, hogy lehetséges új színházat csinálni.

— És a további bemutatók?

— A Don Carloszal folytattam. Schillert úgy rendeztem, mintha Shakespeare lenne, a folyamat következetesnek tűnt. Sajnos nem szerencsés fizikai állapotban vittem színpadra a János királyt, amely szintézise akart lenni eddigi shakespeare-i szándékaimnak. Ma sem tudom pontosan miként, de a művészi eredmények nem igazolták szándékaimat. Mindez azonban nem változtat törekvéseim következetességén... Ettől kezdve döntően két elv határozta meg munká-

Ruszt József rendez (KS-fotó — Tóth Sándor felvétele)

mat: küzdelem a társulattal és a társulatért; küzdelem a közönséggel és a közönségért. Néhány kérdésben mániákus lettem. Ezért birkoztunk meg Racine: Berenikéjével. Nem sikerre, de becsületes küzdelemre számítottunk.

— Lehet ma vidéken jó színházat játszani?

— Hiszek nemcsak a vidéki színház, hanem a vidéki kultúra lehetőségeiben is. Kecskeméten már évek óta érezhető valamiféle rezonancia a különböző művészeti ágak és a különböző értelmiségi rétegek egymásra figyelésében. Az utóbbi években Kecskemét vonzóvá lett. A művészi élet felgyorsulása felénk fordította a szakmai figyelmet, és az országos sajtó figyelmét. Meggyőződésem, hogy a vidék fejlődési üteme leghagyta a fővárosét. Már csak azért is, mert majdhogynem nullpontról indult.

— Mutatkozik valamiféle megtorpanás a vidéki kulturális élet felgyorsulásában?

— A közelmúltban elhangzott már olyan észrevétel, hogy megállt a vidék lendülete. Ez nem igaz. Csak hogy ma már nagyobbak az elvárások. Olyan fajta gyorsulást kívánunk tőlünk, amilyenre pillanatnyilag képtelenek vagyunk. Nem véletlen, hogy az idei szezonban közeledünk a magyar drámához. A korábbi években a klasszikusokkal sikerült egyfajta esztétikai rendet és módszertani alapot teremtenünk. Ebben látom a biztosítékot annak, hogy a magyar darabokra európai látásmóddal tudunk majd ráérezni.

— A lehetőségek végül is mit jelentenek Kecskeméten?

— Ami a színházi kultúránkat illeti, itt Kecskeméten az épület 150 esztendő, a színjátszás alig 80, és az állandó színházi társulat mindössze 25 éves múltra tekint vissza. Elgondolkoztató adatok.

— Tapasztalata szerint vidéken be lehet törni a magyar színházi élet élvonalába?

— Visszhangját tekintve meg lehet érkeznünk az első vonalba. Csak hogy rögtön felvetődik a kérdés, ha beérkezett, miért nincs Pesten? Az általános szemlélet alapján ugyanis a főváros rangot jelent. Erkölcsei, anyagi és családi körülményeket is, ha úgy tetszik. A vidéki színházak hátrányos helyzetből vett lendülettel kerültek fel. Az egybezártaságból, a jóval rövidebb próbaidőkből markánsabb formák születtek. Vagy éppen a sértegetésből akarások lettek. És nem kell félni, hogy ezek a körülmények oly hamar megváltoznak — mondja némi iróniával Ruszt József rendező —, hogy ellustulnánk!

Szémann Béla

— Micsodaaa?!?! — üvöltött Bodrogi a telefonba. — Hogy én...? — mély lélegzetet vett. — Nahát, majd én megmutatom... Ez is csak egy tisztességes munkásmemberrel történhet meg... Disznóság! Tiszta fejjel állok minden vizsgálat elébe!

Lecsapta a telefont, arca lassan visszanyerte eredeti ciklámenvörös színét. Amíg telefonált, püspöklila volt. Maga elé bámult a földre, gondolkodott. Húsos füle mozgott. „Tiszta fej?” gondolta, „vagy emelt lélek?” legyintett, „valamit összekevertem megint, az biztos”.

Száznegyven kilóját meghazudtoló fűrészszelvény felkelt és kiabálni kezdett.

— Füleltest kaptam, fiacskám a Robitól, jön a KÖJÁL, meg az élelmiszervizsgáló... Még ma!

Megbántott tónusú, mély hangja leesett a földre, és kigurult a nyitott ajtón. Kintről zörgés hallatszott, mintha egy lábásra tették volna rá a fedőt s az ajtóban megjelent egy vékony, csúnyácska nő.

— Mit nézel?! — förmedt rá Bodrogi — Jól hallottad!...

— Honnan tudták meg? — kérdezte halkán az asszony.

— Megtudták, megtudták, mit tudtak meg? Te is csak nyöszögsz itten, megtudták, mit tudtak meg? Valami barom reggel kolbászt zabált a kettesben, nem ízlett neki,

és kitalálta, hogy kutyahúsból van... A disznó! Majd én megmutatom.

Bodrogi arca újból püspöklila lett. Részben indulataitól, amelyek éppoly vastagok és húsosak voltak, mint ő maga, részben a megerőltetéstől. Bodrogi József pecsenyesütő volt, három bódé karmestere (egyik a saját, másik a felelésge, harmadik a testvére nevén), és csak paufleckenben volt képes hu-

Kutyakolbász

zamos ideig gondolkodni. A telefon a kereskedelmi osztályról érkezett és annyira felkavarta, hogy kétszer is elmondta: majd én megmutatom, és hogy disznó. Egyszer eszébe jutott a varázsige is: ez is csak egy tisztességes munkásmemberrel történhet meg. De zavarodottságát mi sem bizonyította jobban, hogy összekeverte a tiszta lelket és az emelt főt.

Na mindegy. Tenni kell valamit. Bodrogi, mint egy vadkan, becsörtetett a szobába, zsírpecsétet, vonalasként tett maga elé, zsebéből előkerült egy csökött ceruza. „Bemenni Pityuhoz” — írta először, aztán alá sorban „bemenni Fityó elvtársához” — itt rágott egyet a ceruzán — „bemenni a megyére”, és végül: „bemenni Lacza cimborához”.

Bodrogi József délelőtt tizkor

kezdte a bemenést. Délután kettőkor rajtaütészerűen meglepték bódéit az ellenőrök, lefoglalták a kolbászkészletet, mintákat vettek, szimatoltak és vegyelemeztek. Bodrogi estére püspöklila fejjel és galambfehér lélekkel állt a szobában a telefontól.

— Köszönöm, cimborá. Hát persze hogy nem találtak. Hogy is találhattak ott, ahol nincs? Hehehe. Még ilyet! Csak egy tisztességes munkásmemberrel...

Nyolc egyforma telefonbeszélgetést bonyolított le. Megizzadt. Aztán betűrt az ing nyakába és kiabált.

— Készítetek elő, nincs áru, holnap nem tudunk indulni. Gyerünk, gyerünk, legalább ötven kiló kell.

Lassan átöltözött. Felhúzza a valamikor fehér, zsírpancniától és vércsibókóktól megkeményedett heenteskötényt, hosszú kést fogott a kezébe, és kiment az udvarra. Alkonyodott. Hátul, egy deszkából tákolat faskamraféle előtt megállt és a torkát köszörülte. Bentről valami kaparazás hallatszott, Bodrogi ki nyitotta a reteszt, benyújtotta fejét a félhomályba. Nagy, virsliszerű jobb kezével diszkrétan csapkodni kezdte a combját.

— Na gyere ide — mondta halkán, és megmarkolta a kést. Arca piros volt most mint a hóhér süvegje. — Gyere szépen...

Kampis Péter

— Na fogd a szád! Meg ezt a löszeres ládát! Pakszit, gyutaes, zsinór. Minden itt van. Átvetted! Nesze! Gyerünk, fiúk, mert úgyis bércsalás, amit ezek itt csinálnak! Jó szerencsét!

— Szerencsét! — hallatszott a válasz nevetés, hátbavágások, bokánrúgások között. De az öreg Kálna még a Gruber-brigád öt imbolygó fehér kis lámpalángja után kiáltott:

— Aztán megkapád azt a kutyaszólót! Mert jövőre még abból a rossz borodból se lesz!

— Meginnád te azt te minden mennyiségben, még akkor is ha rossz.

— Meg, de mintha szögön ülnek!

— Na majd akkor legközelebb kaposztát taposok neked szőlő helyett — nevetett Gruber, de ez már csak ök hallották, mert közben kifordultak a vágatból, s nagy dörgéssel becsapódott a légajtó mögöttük. Ezek a borvicek mindig Gruber számlájára mentek, mert az egész bányatelepen köztudott volt, hogy bár a bort meg nem issza, a sört szereti, szíve szerelme mégis a szőlő. Imád szőlővel, borral pepecselni. Hanem ami

terem, legtöbbször a két brigád issza meg.

Friss légáram csapott arcukba, a fő szállítótávogatba értek. A szállítás ilyenkor áll. A pályán végig tíz-tizenöt méterenként a drótkötélhez kapcsolt üres és teli csillék vesztegeltek a koromsötétben. Azokat kerülgette a letelt műszak bányászainak sora. Amerre csak előrelátott a szem, itt már a karbidlámpák apró fehér fénye fújt fehéren, és ringott a lépések ritmusára. Gruberék is besoroltak. Hiába széles, bőséges levegő alagút a fő szállítótávogat, a sineken álló csillék kettős sorától mégis csak libasorban haladhattak a hazafelé jövők. Az oldalt benyúló vágatokból, a távoli ereszkékből, síklókból, fejtésekből újabb és újabb brigádok csatlakoztak.

— Jó szerencsét! Jó szerencsét! — hallatszik innen is meg onnan is. Közben itt is, ott is felhangzik egy kiáltás, egy nevetés. Tele van a hosszú alagút ugratással, lökdöséssel. Minden pillanatra jut. Az egyik pillanatban továbbadja, hogy Tajti, a gépész megint beleesett (belelőkték) a zompba. A zomp sekély, félméternyi kis gödör a vágatok szélén szakaszon-

ként. Arra szolgál, hogy a csepögő víz abban gyűljön össze, továbbá hogy legyen mibe belelőni egy óvatlan pillanatban az újonc bányászokat. A sértett azután az egész harmad nem kis derültségére önti ki gumicsizmájából a sáros vizet, feltéve, ha közben nem esik véletlenül ismét bele. Ha már a csobbanás hallatszik valahol, elég a jó hangulathoz. De aztán ismét derültség következik, mert valaki elmélázott a veszélyre figyelmeztető táblán, és bevverte fejét egy kiálló bányafába. Hej! Ilyenkor jó a fejevédő, a kemény „kobak”! Lakodalmas menethez, farsanghoz hasonlít a fő szállító alagút.

A lejtakna tövéhez érve kavardás támadt ezen a napon. Gyorsan végigfut a libasor hosszán a hír: a kettes déli ereszkében történt valami. Csak senki sem tudja, mi. Már a torlódás is szokatlan volt. Megállt a menet, mindenki lökdösődik, kérdezősködik.

— Mi van? Mi történt?

— Azt mondják, valaki bement a szakadásba.

— Ment a nyavalyát! Beszéltek össze-vissza! — hallatszik valahonnan előlről. — A kisebbik Szabó

bó fiú magára robbantotta a járatot.

— Már bementek a bányamenetők.

— Búcsúlevelet is hagyott, szerelmi bánata volt — adják tovább az újabb értesüléseket.

— A marha. Egész normálisnak látszott.

— Na akkor az se kér több kenyeret.

— A Gruber lányának udvarolt. Pályázott a szőléjére — mondja valaki. Gruber méregbe gurul:

— Menj a francba a hülye viceciddel!

Valahonnan előkerül a főaknász, és jönnek a pontaknászok is. A sor végéről török magukat előre. A főaknász kiabál:

— Gyerünk! Gyerünk, emberek! A szentségit! Ne ácsorogjunk. Ne akadályozzuk a mentést!

Már-már indulnának, mikor az ereszkébenylőből kijön egy bányamentő, és közli, hogy más sérült nincs. De a kisebbik Szabó fiút szétvitte a robbanás.

Egy pillanatra elnémult minden moraj. Végestelen végig döbönt lett a csend. Mintha nem is százával álltak volna lélegezve, élve.

Csak a karbidlámpák lángjának nesztés és a lezuhló vízcepppek közbömb, ütemes zenéjét lehetett hallani.

A Gruber-brigád valahol közepesen egy üres csillék támaszkodva állt a vég nélküli sorban. Lajos, a segédvájár a csille peremén könyökölve a lámpakampóval megpiszkálta az égőfejet. Beleabámult a lángba, ahogy elszineződik. Gruber emlékei között matatott. Csakugyan nem udvarolt a lányának a kisebbik Szabó fiú? Szép lány, sok fiú forog körülötte.

A főaknász sürgeti a leváltott műszakot, hogy mozduljanak már meg, az istenért!

Erre lassan megindult a hosszú sor. Ismét ritmusra ringtak a löbölt karbidlámpák fényei. De senki sem szólt. Csak az árnyékok ugráltak ide-oda a tompa fényű, ferdén összehajló ácsolatok végteleknek tűnő során. Tompán, mint távoli földrengés, dübörgött a gumicsizmas lábak alatt a föld. A lejtakna trapézra formált hosszú alagútjában komoran és félelmetesen, némán vonult a délelőtti műszak. Föl, az első pillanatban mindig sápadtnak tűnő napvilágra.

CSALÁDI KÖR

Új tavasz, új frizura, új színek

Az idei tavasz új színeket, új frizurákat és sok más újdonságot hozott a női divatba.

A harsányabb színek, a piros minden árnyalata és a még hangsúlyosabb szemkikészítés divatos.

Ismét divat a sötét keretezett szem, az erősebben festett arc, s az ajakrúzs használatára visszanyerte évek óta elvesztett hegemoniáját.

A legújabb kikészítési stílusokból és divatú frizurákból mutatunk be néhányat.

Hazaszeretet a hatévesek nyelvén

Mindig első és második osztályosokat tanítottam, 6-8 éveseket. Legszívesebben a hazaszeretet nevelésére tartoztam.

Hol is kezdjem? Hogyan hozzam közel a kis gyermekekhez ezt az érzést? Tudtam, hogy ezt „tanítani” nem lehet. Egyik évben csupán kíváncsiságból megkérdeztem elsőseimet: „Ki tudja megmondani, mit jelent ez a szó: hazaszeretet?”

Sokan jelentkeztek és kedvesen magyaráztak: „Haza az anyukám, az apukám, az anyósom, a nagyszüleim; hazaszeretet az anyukám, az apukám szeretete; hazaszeretet az anyukám, az apukám szeretete; hazaszeretet az anyukám, az apukám szeretete...”

Ezzel máris körvonalazódott előttem, hol kell elkezdni a hazaszeretet nevelését.

Ha a haza az otthon jelenti annak a kisgyermeknek, akinek még nincsenek földrajzi ismeretek, akkor ott kell kezdődnie a hazaszeretet nevelésének, hogy a szűk kis hazáját, az otthonát szeresse a gyermek. Legyen ott békés és jó a hangulat, érezze jól magát, hiszen, vágyódjon haza, szeresse családját, akikkel együtt él. Ez a születő „haza”-szeretet iskolás korban szép fokozatosan bővül, kiterjed a másodotthonra, az iskolára, az osztálytársak szeretetére.

Ahogy tanítói a gyermek fogalomkörébe, megismerkedik az iskola környékével, a környező utcákkal, terekkel, a várossal, a faluval, annak nevezetességeivel. Megszerezi a „mi utcánk”, „mi falunk”, s valóban kicsit magáénak is érzi — most már — a tágabb környezetét. Büszke az új létesítményekre, egy-egy szép szoborra, műemlékre, különösen akkor, ha meghallja, hogy a rádióban is beszéltek róla, a tv-ben is bemutatják az újságok is írják róla.

8-9 éves korára már a falu, a város jelenti a házat, földrajzi ismeretei még csak eddig érnek el.

Az alakuló érzést ápolgatja a tanítónak, de táplálni kell a szülői házban is. Az ügyvezető hazafias ünnepekre való készíttetését lelkészen kell. Kis zászlókat ragasztanak már a legkisebbek is, nemzetiszínt, vöröset, kéket a fehér békegalambbal. Versket, éneket tanulnak április 4-ről, május elsejéről. Felvonulásra, koszorúzásra készülnek. Tartunk velük, ha csak lehet! Hadd lássa a gyermek, hogy nekünk is ünnepe a haza felszabadulásának ünnepe és a többi társadalmi ünnepe is! Olyan kedves dolog, amikor az egész család együtt vesz részt a május elseji felvonuláson, vagy közösen nézik meg az alkotmány ünnepének látványosságait.

A gyermek megszokja, hogy szülei vele együtt ünnepeket, s mire elér arra a fokra, (10-12 éves korra), hogy a haza fogalma valóban a magyar hazát jelenti számára, addigra ki is alakult benne a hazaszeretet érzése.

Dr. Gergely Károlyné

Kötelező a permtezési napló vezetése

Sok esetben származott már baleset abból, hogy a házikertekben felelőtlenül bántak a növényvédő szerekkel, a gyomirtó szerekkel, mondván, hogy az csak egyszerű „szürke por”, amely csak a gyomokat pusztítja. Sokszor a termelők nem ügyeltek a szerek használati utasításában előírt szabályokra, a várakozási idők betartására!

A közelmúltban jelent meg — 1977. február 1. napján lépett életbe — egy igen szigorú rendelet (5/1977/I. 24./MEM.-EUM. számú együttes rendelet) a „permtezési napló” kötelező jellegű vezetéséről, a növényvédő szeres kezelések nyilvántartásáról. (A szaki foglalkozásra termelő állampolgároknak nyilvántartást vezetnie nem kell.)

Mivel a nyilvántartást az illetékes növényvédelmi felügyelők és a KÖZJÁRÉLÉSI felügyelőség ellenőrizheti ezért a permtezési naplót az utolsó bejegyzéstől számított 3 évig meg kell őrizni, és az ellenőrző szerveknek be kell mutatni.

Annak érdekében, hogy a forgalomba hozatal, illetőleg felhasználás szánt területen az engedélyokiratban előírt határértéket meghaladó szennyezőanyag ne tartalmazzon, az engedélyokiratban előírt élelmiszer-egészségügyi várakozási időt a szerrel történt kezeléstől a betakarításig meg kell tartani.

Ha egy időben többféle növényvédő szert alkalmaztak és az ezekre előírt élelmiszer-egészségügyi várakozási időket különbözők, közülük a leghosszabb élelmiszer-egészségügyi várakozási időt kell megtartani.

Annak a kertbarátnak, aki rendszeresen permtezi növényeit, fát, nem szabad megfeledkeznie a hasznos élő szervezetekről, a szorgos, megporzást elősegítő méhekről sem! Ezért a méhekben gazdag területeken a károsítók ellen használható növényvédő szerek közül a leggyorsabban bomló szert alkalmazzuk.

A kertbarát a permtezőszert egy pilanatra se feledje, hogy a gondosan végzett növényvédő szerek kezelés a környezet védelme, de ez a környezetvédelem az ember védelme is!

Szűcs Csaba

A tengelykapcsoló használata

A tanuló vezetők a megmondható: nem könnyű elsajátítani a tengelykapcsoló helyes használatát a gépkocsivezetésnél. Ha például induláskor nincs összhangban a gáz- és kuplungpedál lenyomása, illetve felengedése, a motor befúladhat, vagy rángatózva indul el az autó (ilyenkor mondják a rosszmájúak, hogy „kecskebenzin” van a tankban.)

Sokan vannak, akik a fékezést másképpen el sem tudják képzelni, mint hogy azonnal lenyomják a tengelykapcsoló-pedált is. Rendszerint az azok, akik minden olyan alkalommal ki-nyomják a kuplungot, amikor a forgalomban, a folyamatos haladásban valamilyen változás következik be. De a legrettenetesebb az, amikor kanyarban — tekintet nélkül annak ivére vagy a kanyarodás gyorsaságára — azonnal oldják a tengelykapcsolót, vagyis megszüntetik a motor és a futómű közötti kapcsolatot.

Mindhárom esetben megfosztják magukat attól a lehetőségtől, hogy a motorfék segítségével lassíthassák le autójuk futását, és hogy kis gázadással — húzattással — stabilizálhassák a gépkocsit. A kuplungpedált tehát csak sebességváltáshoz és közvetlenül megállás előtt nyomjuk ki!

A tengelykapcsoló javítása drága mulatság, de gyakran sor kerülhet rá, ha az autót vezető gyakran él a kuplungcsúsztatás lehetőségével, vagy menet közben hosszasan a pedálra piheneti a lábát (még a legcsekélyebb nyomás is gyorsítja a kiemelő csapágó kopását, idő előtti elhasználódását). (Aki kíméletesen bánik a gépkocsijával, nem teszi meg azt, hogy emelkedőn a tengelykapcsoló csúsztatásával lassítsa a járművét (pl. egy las-

sú teherautó mögött haladva). Arról is lebeszélünk mindenkit, hogy kuplungcsúsztatással tartása egyensúlyban, álló helyzetben a „csurgó” gépkocsit (pl. a közlekedési lámpa váltására várva). Arról is le kell szoknia mindenkinek, aki csinálja, hogy indulásnál hosszasan csúsztatja a kuplungot, és hogy gyakran a tengelykapcsoló csúsztatásával pótolja a visszakapcsolást.

Ügyelni kell a tengelykapcsoló pedál holtjátékának helyes beállítására, ezzel megkímélhető a kiemelő szerkezet, a dörzsbetét, s elkerülhető a megcsúszásból eredő túlfogyasztás.

Ma már sok — és egyre több — olyan autó is forgalomban van, amelynek nincs kuplungpedálja, vagyis automatikus sebességváltóval rendelkezik. Kivált kezdők számára előnyös az ilyen kocsit, amelyben nem sürölődöttes tárcsára, hanem a motor fordulatszámra szerint áramló folyadék segítségével vagy más módon, automatikusan történik a tengelykapcsolás. Ilyenkor a vezetőnek csak gázt kell adnia és fékeznie, no meg figyelni a forgalmat, és annak megfelelően kormányozni a kocsit. Ezzel növekszik a biztonság, hiszen mentesíteni lehet a vezetőt a figyelemelkötő műveletek egy részétől. A gyakorlott autós, aki már nem érzi terhesnek a sok kapcsolgatást, nem okvetlenül híve az automatikának, már csak azért sem, mert a 100 km/óra körüli sebességgel való haladáskor kb. 10 százalékkal többet fogyaszt az automata sebességváltó kocsit (igaz ugyan, hogy a városi forgalomban a kézi kapcsolásának nagyobb valamivel a fogyasztása.)

B.I.

SAKK • SAKK • SAKK

A szicíliai védelem egyes változatai évtizedek óta rendkívül népszerűek. Új és új elgondolásokkal erősítik a versenyzők mindkét fél játékát. Rendszerint „házi” elemzésekkel készülnek a mesterek meglepni ellenfelüket. Alighanem előkészített változatot játszott meg a világos bábok vezetője a következő játszmában is. A sötét színekkel játszó Bukics állása rendkívül gyorsan összeomlott, s az elemző asztal mellett is nehéz eldönteni, sikeresen védekezhet-e világos tisztádozata után sötét.

Sibarevics—Bukics

Banja Luka, 1976

Szicíliai védelem

1. e4, c5 2. Hf3, d6 3. d4, cd4 4. Hd4, Hf6 5. Hc3, a6 6. Fg5, e6 7. f4, Hbd7 (A szicíliai védelem egyik legdivatosabb változatát választotta a két versenyző. Világos a hosszú oldalra sáncol, és azonnal támadásba lendül a centrumban és a királyszárryon. Sötéttel gyakran játszik a 7... Vb6-tal kezdődő változatot, de 7... b5 is rendkívül éles és bonyolult változatokhoz vezet.) 8. Vf3, Vc7 9. 0-0-0, b5. (A legújabb divat. Sötét gyors ellenjátékra törekszik, ha sikerül befejeznie a fejlődést, jó esélyekhez jut. Sibarevics tisztet áldoz a támadás érdekében.) 10. Fb5! ab5 11. e5! (Ez a legerélyesebb folytatás, 11. Hdb5!, Vb8 12. e5-re Ba5! elenésélyekhez juttatná sötétet.)

Filep Tibor sakkmeister

KERESZTREJTVÉNY

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14								15				
16						17		18		19		
20				21	22						23	
24				25							26	27
28				29			30					31
32	33											
34												
36					37							
40	41				42				43	44		45
46					47				48			49
50					51							53
54					55							57
58					59							62
63					64							65

Ez a kor

Csanádi Imre verséből idézünk. Ez a kor... (folytatás a rejtvényben.)

VÍZSZINTES: 2. Az idézet harmadik sora (zárt betűk: A, E, H, I). Amennyi egy marékba fér. 15. Orosz kritikai realista író (1870-1938). 16. ... ketta, úrlap. 17. Luxemburgi, norvég és osztrák gépkocsik jelzése. 19. Ablakon elsőként berendezés. 20. Az idézet második sora (Zárt betűk: E, A.) 23. Község Debrecen közelében. 24. Burundi és zambiai gépkocsik jelzése. 25. Ing keményített eleje. 27. OJZ. 28. Mangán vegyjele. 29. Szilaj, féktelen. 30. Oki összefüggés. 31. Kérdő névmás. 32. Az idézet első sora (Zárt betűk: F, R, A.) 34. Asszonyok. 35. Veteményezéshez kell. 36. Nemzetközi teniszverseny névbetűi. 37. Párol. 39. Fordított kötőszó. 40. A Rudolf-tóba ömlik. 42. Spanyol, holland, olasz gépkocsik jelzése. 43. Haláltusa (-). 46. Távol-keleti hosszúság. 47. Bírósági eljárás szereplői, névelővel. 49. Baja egynemű betűi. 50. YNA. 52. Naplemente előtti. 53. ... nt, pont, dobás. 54. ... vári, buggyos keleti nadrág. 56. Tömeg része. 57. Kisebb címletekre cserél. 58. Kiönti. 63. Bútor letakarítására használatos. 65. Békés megyei község a romániai határ mentén.

FÜGGŐLEGES: 1. Az idézet negyedik sora (zárt betűk: E, O, S, Á, H, A.) 2. Fülünkkel érzékelünk. 3. Népi hosszmetékegyeség. 4. Férfinév (+). 5. Több é. 6. A trícium és nitrogén vegyjele. 7. ... tető, egyik legmagasabb hegység, fordítva. 8. ... calculo, a legerősebb nyelvi képesség. 9. Erkáli. 10. Szojjetunio és Zambia gépkocsijainak jelzése. 11. Férfi lelkész név szóhasználat. 12. ... plast, műbörgyárunk neve. 13. Város szovjet Belorussziában. 14. A mosás kelléke volt, névelővel. 21. Függyermeked. 22. Sértődött, bosszús. 26. Lalálá. 29. Valaki egynemű betűi. 33. ÜDO. 35. Paripa. 38. Szitok része. 39. Savmaradéknak fém-mel alkotott vegyületei. 41. Mecsetek mellett álló magas torony. 42. Éva idegen változata. 44. ... nea, köztársaság Nyugat-Afrikában. 45. ... túli, ultraviola. 48. Idegen szavak elején jelentése -talan, -telen. Az alacsony pénzesség. 53. ... zik, valaminek elnyerésére törekszik. 55. Névelős szám. 57. Erős kívánság. 59. Visszaveri! 60. ÜKO. 61. Csak részben becsülöm. 62. Fordítva elborított. 64. Felügyelő.

Beküldendő: június 1-ig a vízszintes 32., 20., 2., a függőleges 1. számú sor megfejtése.

ÉNEK, ZENE

VAD

Már a honfoglalás ismerték és gyakorolt szat. A feudális társadalmak az úri osztály sávjá vált. Az idomsólymok, karvalyok radt csupán a jobbásége, a hegyvidéki társasai között rendszerteliek a ragadozó madélyi solymászat a XV. százban vált híressé, a is jelentős részét az id

A papnál szolgál, sose úgy forgott a mint más emberfia hát, hogy Tilkók. Amikor a tisztelen húsára éhezett, Mi is egy jókora tökö a hóna alá kapta, gig a falun fűtőre be, a nádasba. Két emberek: — Hova, hova M tökkel? — Megyek vadász rá vigan.

A falubeliek kacag nek sincs ki mind, vagy tán több van a dogatták egymásn rájuk se hederített.

A rében aztán h kalencsés, helyt-helmővel, nádpihével, zet, ahol sok vízima tököt kivájtja csilla több apró lyukat v aztán valami bokor a nád közt levette h húzódt, hogy csak ki, arra meg a kilyt borította. Az apró kémlelve óvatosan madarak felé, s a be pedig a garz között gan lubickoló vadkok, szárcsák — egy óvatosabb volt — derítették a víz tete, káló tökre, sőt nérsian közelebb úszo bukdácsoltak a gíz- rat kapkodni, a ruc kalencsere jártak, egy ügyes mozdula valamelyiknek a l gott így néhányat

A falubeliek csodá vadrucákkal megrak intették egy legyint — Bolondnak bolcséje is.

ghanem döntő hi-
tatott volna itt ső-
e 12. Hd5; Vb6
fe5; Hd5 15. Hd5;
7. Hd6+. Fd6: 18.
e7+ Kg8 20. Vd7:
erésre állna. A
ra világos kombi-
a király elleni
6; gf6 13. Bhe1,
14. Hc6! jönne, és
lépésére 15. Be6:
matt-támadással.)
3! (A g5-ön álló
ost sem üthető,
jönne, ami a rá-
-kal kapcsolat-
ne.) 14...e5. 15.
bb tisztet vet be
amadásba)...15...
nem volt jó, mert
17. Hf6!+ azon-
Hc6!, Vb7 17.
ül szép lépés. A
ető, mert 17...
-1, Hf6: 19. Bd8
ha pedig a sötét
re akkor 17...
-nal matthoz van
18. Be7!+ Kf8
yábbra is matton
20. Vf6! Bh7 és
tételével egyide-
szmát. De ez ért-
Be8+, Ke8: 22.
ezne. Rendkívül
sa!

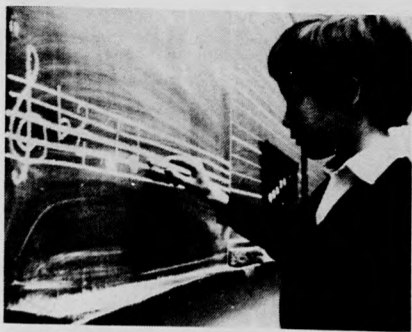
Filep Tibor
sakkmeister

Az idézet ne-
betük: E, O, S,
kel érzékelnék.
egység. 4. Fér-
6. A trícium
7. ... tető,
hegyünk, for-
a legszerű-
9. Erká! 10.
bia gépkocsi-
érfi lekicsiny-
12. ... plast,
13. Város
n. 18. A mo-
lővel. 21. Fiú-
dött, bosszús.
egynemű be-
aripa. 38. Szi-
adéknak fém-
ei. 41. Mecse-
tas torony. 42.
14. ... nea,
Afrikában. 45.
8. Idegen sza-
talan, -telen.
53... zik,
re törekszik.
Erős kíván-
60. UKO. 61.
m. 62. Fordít-
yelő.
1-g a víz-
függőleges 1.

Kispajtás

ÉNEK, ZENE

Vadászat sólyommal

Már a honfoglalás kori magyarok ismerték és gyakorolták a sólym-
szat. A feudális társadalom kiala-
kulásakor az úri osztály szórakozá-
sává vált. Az idomításra kerülő
sólymok, karvalyok befogása mar-
adt csupán a jobbágyok kötele-
sége, a hegyvidéki falvak szolgál-
tatásai között rendszeresen szere-
peltek a ragadozó madarak. Az er-
délyi sólymszat a XVI-XVII. szá-
zadban vált híressé, a török adónak
is jelentős részét az idomított sóly-

mok tették ki. A sólymszat ideje
azonban részben a tűzfegyverek el-
terjedése, részben a madarak nagy-
mértvű pusztulása miatt lejárt. Az
egyetlen felvilágosult Habsburg,
II. József már kétszáz éve felismer-
te ezt, és feloszlatta az udvari sóly-
mszatot.

Sokan próbálták azóta feléleszteni
nálunk is ezt az ősi sportot. A
felszabadulás után — bár a vadász-
társadalom gyökeresen átlakult —
rendkívül népszerű lett a sólym-
szat. Ez azzal járt, hogy az amúgy is
fogyóban levő ragadozó madarak
száma tovább csökkent. Nem is va-
ló ez a modern világba, mert a ma-
dár idomítása, röptetése, tápláléká-
nak a megszerzése rendkívül idő-
igényes elfoglaltság.

Világszerte van azonban egy
olyan törekvés, hogy az utókor szá-
mára megőrizze ennek az ősi vad-
ászati módnak az emlékét. Legal-
kalmasabb mód erre a nemzeti par-
kokban kínálkozik, megfelelő szak-
emberekkel, megfelelő ellenőrzés
mellett. Japánból érkezett a hír,
hogy az egyik nemzeti parkban
„felélesztették” a sólymszatot. Ja-
pán állítólag egyetlen sólymsza itt
tevékenykedik. A betanítás, edzés
alatt éhezteszik a madarat, majd
szabadon bocsátott nyulakra menj-
dik. Ha a madár megfog egy nyu-
lat, hússal jutalmazták.

(KS)

Megmentve a kipusztulástól

1747-ben a lipcei vásáron szen-
zációt jelentett egy állat, amelyet
egy holland katonatiszt ejtett fog-
ságba Indiában. Európába hozta és
jó üzletet csinált azzal, hogy csak-
nem valamennyi országban bemu-
tatta. Ilyen alkalmakkor röpcédulá-
kat osztogattak, amelyek közül egy
fennmaradt. A leírás melletti fa-
metszet alapján megállapítható,
hogy a szenzációt jelentő állat in-
diai orrszarvú volt. Ezután több
más példányt is hoztak Európába, s
századunk elejéig kizárólag az in-
diai orrszarvú képviselte ezt az áll-
latsoportot az állatkertekben. Szí-
vesen tartották ezt a fajt, nemcsak
sajátos külseje, hanem szívós, el-
lenálló természete, igénytelensége
miatt is. A fő különbség az afrikai
és az indiai orrszarvú között egyéb-
ként az, hogy míg az afrikainak két
tülske van, az indiainak csak egy.

Az indiai orrszarvú egyébként
hazájában a kihalás küszöbén áll.
A tudósok becslése szerint ma már
legfeljebb 500 indiai orrszarvú él
szabadon.

Az utóbbi évtizedekben sikerült
csak az állat szaporítása az állat-
kertekben. Először 1956-ban a bázei
állatkertben született indiai orrszar-
vú, amely 1963-ban ugyancsak a
bázei állatkertben kölykezett, mint
második állatkerti generáció. Ezek
alapján felszillant a remény, hogy
az indiai páncélos orrszarvút sike-
rül megmenteni a kipusztulástól —
legalábbis az állatkertekben.

Képkönyv: Heiner, az újszülött
orszarvú a nyugat-berlini állat-
kertben, néhány napos korában.

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

Aprillis ország

A Michel-katalógus a gyűjtők egyik
legrégibb irántja, sokan bibliának
tekintik. Havonta megjelenő pótlásai
beszámolnak az újdonságokról, a filaté-
liai élet eseményeiről. A legutolsó
szám szenzációs hírt közöl, április 1-
én elnyerték függetlenségüket a Csen-
des-óceán déli részén fekvő Kalau-
szigeteket. Az új köztársaság elnöke ki-
jelentette, hogy a polgárok adómen-
telességet élveznek, mert az államhá-
ztartás költségeit bélyegek eladásából
fedezik. Az újság bemutatja az első
három bélyeget, amelyek madarakat
ábrázolnak. A részletes leírásban fur-
csa adatok tűnnek szemünkbe: leve-
gőnyomás, 1000 darabos tekercsben,
egységességű papíron. Ebből azonnal
kiderül, hogy a Kalau-szigeteket fe-
lesleges a térképen keresni. Csak az
bizonyos, hogy a komoly katalóguskí-
adó rendelkezik a gyűjtők jó kedélyé-
vel, és kedves áprilisi tréfát rendezett.

Hírek Angliából

— A szigetországban nagy lendület-
tel népszerűsített a gyűjtést. Az ismert
napilap, a Daily Express bevonásával
pályázatot hirdettek gyerekek részére:
rajzoljanak bélyeget. A felhívást az
1966. évi karácsonyi bélyeggel ilusz-
trálták, amely egy hat éves fiúcska fest-
ménye alapján készült. A jellegző pá-
lyázaton minden 16 éven aluli angol
gyermek részt vehet. Számos díjat
tűztek ki, a legjobb munka 250 font
(=17 ezer forint) jutalomban részesül.

— Új névértékű bélyegek gyakori ki-
bocsátása gazdasági bajokra utal. Jú-
nius 13-án ismét felemelik a levelek
díját.

— Fellendült a bűnözés. Az egyik
bélyeggyűjtő májusi száma akár rendő-
ri krónika is lehetne. A harmadik ol-
dalon a gazdag és részletes szákmány
leírásával keresik egy márciusban mű-
ködésbe lépett banda tagjait. A Scot-
land Yard filatéliai osztálya (ilyet kel-
lett létrehozni) ezt követően egy Bris-
tol környéki dolgozó betörő ügyeit
ismerteti, a bűnözőről mozaikképet is
közölnek.

— Különleges történet olvasható a
lap tizedik oldalán, bár ez Málta szig-
etén történt. A posta páncéltérmből
eltűnt 175 ezer darab bélyeg, amelynek
névértéke átszámítva közel egymillió
fontot tesz ki. Az eljáró hatóságok
a nyomozás érdekében — minden
közelebbi felvilágosítást megtagadnak.

Újdonságok

— Lichtenstein régi érmék képeivel
búszkélkedik új sorozatán, közöttük
látható II. Konstantin (323-61) római
császár aranypénze a régiségeket a
kis hercegség területén folytatott ása-
tások során találták.

— Spanyolország az ott honos édesví-
zi halak öt fajtáját mutatja be bélye-
gen.

Kulturális évfordulókat köszönt a
belga posta újrateremtett sorozata. A két
első címetlen Mária Terézia arcképe,
illetve címere is látható. A harmadik
bélyeg a filharmonikusok jubileumára
emlékeztet, ezen a hangverseny adó
zenekart festményről idézik fel.

Norvégia új bélyegen egy vízesezt
tár a világ elé.

Mongólia hét háromszögletű bélyege
ősi, részben kihalt állatok képét mu-
tatja be.

Különadó

Az NSZK filatelistái hadat üzentek a
feláras kiadásoknak. A türelmen végig
— hangoztatják az egyesületekben és
a szaklapokban. Nem fizetünk többet,
eddig már 300 millió márkát préseltek
ki különböző célokra. Adatok bizo-
nyítják, hogy az olimpiai bélyegeket
97 százalékban gyűjtők vásárolták. A
sportvezetői sorompóhoz állítják a
politikusokat, és általuk rákényszerít-
tik akarukat a bélyegkiadás illetéke-
seire. A háború folyik, már a köztár-
sági elnök is beleavatkozott. A győ-
zelmet a sport hívei szereztek meg ak-
kor is, a filatelisták fizettek.
A Magyar Posta jobban tisztelt a
gyűjtőket, kívánságukra még a bé-
lyegnapki kiadások felárát is megszün-
tették. Egyetlenegy alkalommal egyet-
lenegy feláras címetlen bocsátanak
csak ki az ifjúsági gyűjtőmozgalom
fellendítésére.

A papnál szolgált Mitykó, de
sose úgy forgott az esze kereke,
mint más emberfiának, nem csoda
hát, hogy Tilinkósnak nevezték.
Amikor a tisztelendő úr vadruca
húsára éhezett, Mitykó legelőször
is egy jókora tökört keresett, azt
a hóna alá kapta, úgy ment végig
a falun fűtyörészve, ki a rétb-
be, a nádasba. Kérdezték tőle az
emberek:

— Hova, hova Mitykó, azzal a
tökökkel?

— Megyek vadászni! — felelte
rá vígan.

A falubeliek kacagtak rajta. En-
nek sincs ki mind a négy kereke,
vagy tán több van egyvel — mon-
dogatták egymásnak, de Mitykó
rájuk se hederített.

A rétből aztán kikereste a bé-
kalencsés, helyt-helyt gazos, csőr-
mővel, nádpihével beszőródot víz-
zet, ahol sok vízimadár furdott. A
tökört kivájta csillogos bicskával,
több apró lyukat vágott a héján,
aztán valami bokor mögött vagy
a nád közt levetkezett, és a vízbe
húzódtak, hogy csak a feje látszott
ki, arra meg a kilyuggalt tökhéjat
borította. Az apró lyukakon ki-
kémelve óvatosan közeledett a
madarak felé, s a békalencse vagy
pedig a gáz között megállt. A ví-
gan lubickoló vadruccak, vizityú-
kok, szárcsák — egyéb madár már
óvatosabban volt — nem sokat he-
derítettek a víz tetején lassan úsz-
káló tökre, sőt némelyik kíváncsi-
an közelebb úszott hozzá. Oda-
bukdácsoltak a gíz-gáz közé bogar-
at kapkodni, a rucák meg a bé-
kalencsére jártak, Mitykó aztán
egy ügyes mozdulattal megkapta
valamelyiknek a lábát. Összefo-
gott így néhányat és hazaindult.

A falubeliek csodálkozva látták
vadruccakkal megrakottan, de el-
intézték egy legyintéssel:

— Bolondnak bolond a szeren-
cséje is.

Éldegéltek békességben, hanem
a pap már elaggott volt, s az itókát
is igen szerette, így aztán sok ga-
liba esett, összekeverte az imádsá-
gokat. Emiatt szerették volna már
nyugalomba küldeni, de az öreg
nem tágított. Amikor egy szép va-
sárnap délelőtt megint beleva-
radott a Hiszekegybe, de úgyvany-
nyira, hogy be se tudta fejezni,
nosza, kapott rajta a presbitéri-
um: most már mondjon le, mert ez
így nem mehet.

— Hát ide hallgassatok, atyám-
fia! — mondta az öreg pap. — A
presbiterék és az előjárók egyen-

Tilinkós Mitykó

ként menjenek fel a katedrara, és
őt mondják el a Hiszekegyet. Ha
lesz ember, aki nem akad el, én
lemondok; aki pedig elakad, az fi-
zet öt pengő forintot az eklézsia
pénztárába.

— Rendben van — vágta rá az
érdekeltek, és másnap hozzáláttak
a terv kiviteléhez.

Ez azonban nem ment olyan si-
mán, miként elgondolták. A falu
bölcei egymás után felsültek.
Leginkább a bíró, pedig előzőleg
fél éjszakán át gyakorolt. A pap
tehát maradt.

De Mitykó nagyot gondolt. Ha
csak ennyi a papi tudomány, meg
az a sok hókuszpókusz, amit
olyan jól megismert már az agg-
plébános mellett misén, esküvőn,
keresztelvényen és temetésen, akkor ő
is megcsinálhatja a szerencséséjét,
és urasan élhet hoita napjait.

Elkérte a pap viseltes reveren-
dáját, és nekiindult a világnak.
Elérkezett az egyik faluba, ahol
éppen üres volt a parókia, s na-
gyon megörültek neki, mert éppen
temetni kellett. A nemes familia

egyik öreg tagja halálozott el, aki
bizony, mi tagadás, megrögzött ló-
kötő, orgazda, betyárcimbora volt
teljes életében. A veszte is ez lett.
Összerúgta ugyanis a patkót cin-
kostársával, és azok jól megaga-
bugyálták. Restellte ezt a rokons-
ág. Arra kérék tehat a frissen
érkezett papot, hogy a prédiká-
ció végén ne szőljön a megboldo-
gult életének mikénti folyásáról,
s amikor ezt megígérte, öt forin-
tot hagytak az asztalán.

Eljött a temetés ideje.

— Bizony, bizony, gyászoló tes-
téreim — kezdte Mitykó a bú-

Elkerült egy távolabbi faluba,

ahol a község házában talált szolgál-
latra. Volt ott egy petróleumlámpa
is, aminek már roppant kormos
volt az üvege. Rábizták hát, hogy
ha végezt a község háza takarítá-
sával, akkor tisztítsa meg azt is.
De Mitykó még sose látott ilyet,
azt se tudta, hogyan fogjon hozzá.
Végül is gondolt egyet, a falusi
borbélytól kölcsönkérte a borot-
vát, és nagy buzgalommal hozzá-
látott, hogy megborotválja a lámpa-
üveget. Már félig elkészült a
keserves munkával, mikor betop-
pantak a község előjárói magas
vendégekkel. Majd a föld alá sül-
lyedtek szégyenletükben, amikor
a vendégek hahótára fakadtak,
hogy ebben a faluban borotválni
szokás a lámpaüveget.

El is kergették Tilinkós Mitykót
menten.

Nem sokat búslult, ment tovább
az útján. Egy másik faluban a bí-
róhoz állott be szolgálatra. Jó dol-
ga volt, mert a ház körüli munkák-
hoz értett. Egyszer a szolgabíró
vendégeskedett a háznál, hogy a
vadászaton részt vegyen. Hanem
valamilyen sürgős hivatalos ügy-
ben vissza kellett mennie. Meg-
hagyta hát, hogy visszatértegg két
szép agaranak viseljek jól a gond-
ját. A bíró megígérte, aztán Mity-
kó gondjaira bízta a két vadász-
ebet. Mitykó azonban eddig még
sohasem látott agarakat, s el nem
tudta gondolni, vajon mivel élhet-
nek ezek a rettentően sovány áll-
latok. Végére is bekötötte őket az
istállóba, és a játszlat megrakta
csaknem szálanként válogatott fi-
nom szénával. Nagyon megbecsül-
te őket, mégis, mire a szolgabíró
napok múlva visszatért, az egyik
dögrováson, a másik kimúlófélben
volt, mert bizony a finom szénára
rá se néztek.

(Régi bhari anekdotákból gyű-
tötte és összeállította a csökmői
úttörőcsapat Irodalmi-krónika
szakköre)

